

АУТОМОБИЛ ИЗ КРАГУЈЕВЦА
БЕЗБЕДАН ЗА ПУТНИКЕ
И ПЕШАКЕ

Моделу 500Л
четири звездице

страница 4.

ФИНАНСИРАЊЕ КРАГУЈЕВАЧКИХ
СПОРТСКИХ КЛУБОВА

За децу само кусур

страница 8.

АРХИТЕКТА МИХАЈЛО
МИТРОВИЋ, ПРОЈЕКТАНТ
СПОМЕН ПАРКА

Урбанистички масакр
Шумарица

страница 15.

БРУТАЛНИ БРАЧНИ ЗЛОЧИН У БАГРЕМАРУ

Убица са осмехом

ВОДА ЈЕ
ДРАГОЦЕНА

ТРОШИТЕ ЈЕ
РАЦИОНАЛНО

ZAMENA STARIH, DOTRAJALIH I
OŠTEĆENIH PLASTIKA I TASTERA
NA SVIM VRSTAMA AUTO
KLJUČEVA I DALJINACA

AUSPUH SERVIS

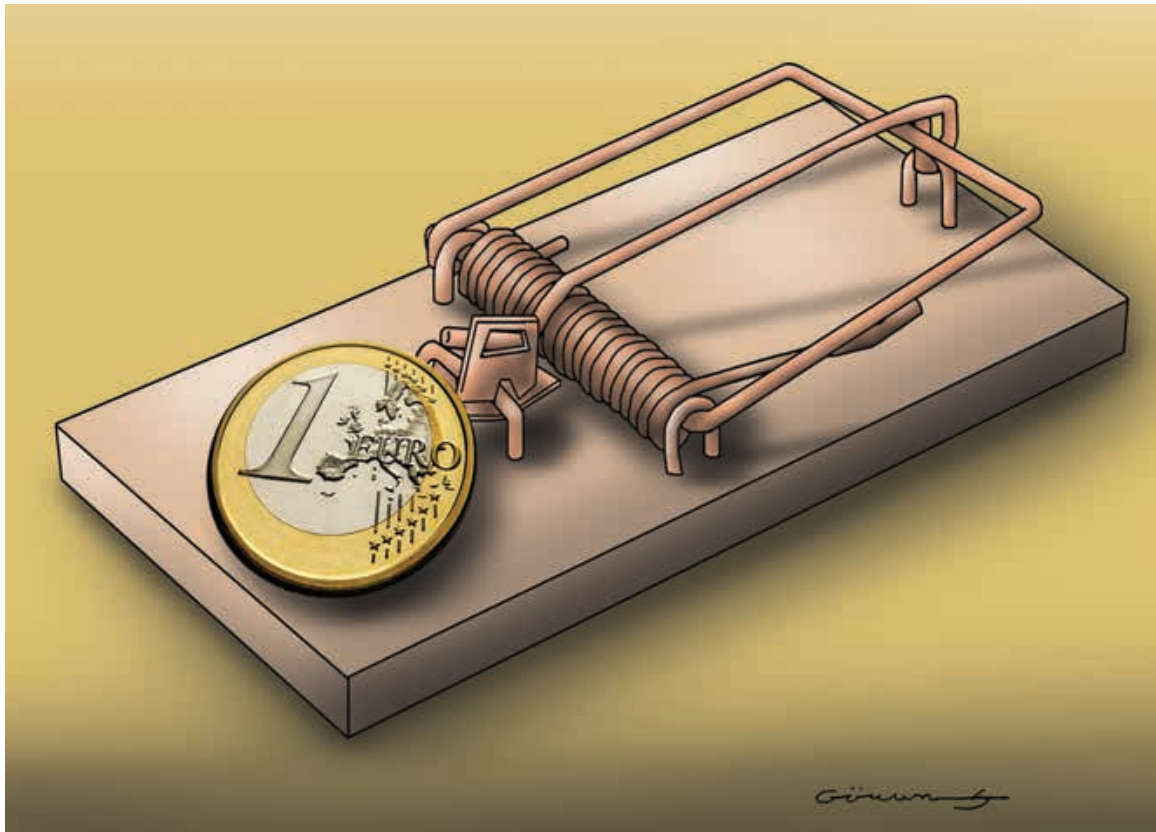
PRODAJA I UGRADNJA
ORIGINALNIH
IZDUVNIH SISTEMA

IMASAF

M. BLAGOJEVIĆA 55
362 557, 064 122 9 240

Карикатура: Горан Миленковић

ДРУГА СТРАНА

Иста џоза

Пише Драган Рајичић

У што сам почео брзо да се замарам! Не могу више да прочитам ни две стране неких новина или да одгледам најаву каквих ударних ТВ вести, а да ме не ухвати нека малаксалост. Рецимо, док се информишем о силним пљачкама које су се годинама уназад одигравале испред носа надлежних органа и институција, нешто ми се замути у глави па морам под хитно да прилегнем. Тада би ми ваљала и коцка шећера или један ратлук, али, пошто сам у исто то време када су се одигравале поменуте пљачке, ја остао без посла, у кући држим само неопходне намирнице у које поменути луксуз не спада.

Е, онда на мене тако ошамућеног навали и депресија. Пред очи ми, на пример, изађе наш премијер, сав зајапурен од незнатних победа, а ја по глави премотавам филм у коме је управо он био министар полиције и у прошлој влади. - Па, што не по'апси бар нешто лопуза и у те четири године, но их све остави Вучићу на севап? - питам се наглас, као да не знам са ким имам посла. - Па, да - одговарам потом сам себи - ови покварењаци из Европе касно нам јавили шта смо све покрали у приватизацијама, па се и г. Дачић као бивши и садашњи министар полиције био мало опустио. Сад се, хвала Богу, баш растрчао, што не по'апси до ручка са нашим председником који све убрзаније ради на платформи за Косово, то докусури до вечере са Тачијем који још није започео божићни пост. Неће једино ваљати ако нашем неустрашивом првом полицајцу из Европе стигне заповест да испита и оно његово коферче јер би у том случају, због изузетне непоткупљивости, могао и сам да најбебе као жути!

Ко би рекао да се и нови председник Демократске странке брзо замара. Он, додуше, није уморан од живота попут мене, али га смарају позиви да лепо народу објасни како је и колико пара направио на свом конту откако је на власти у Београду. Њега, дакле, смарају паре. Почне да их броји и кад види колико их је, дигне руке од ћоравог посла, а онима који су начуљили уши да нешто чују само кратко каже: - Уморан сам од ваших прозивки и не могу да трошим енергију на то бројање. Енергија ми треба за реформу моје партије и за даљу популаризацију европских вредности. Ајде, разлаз!

И док ја тако клонуо лежим у дотрајалом кревету, ево ми и попова. Не да ме опевају, још сам лецка жив, него да у име Синода саопште да они између Косова и Србије неће признати никаву границу. Кад би ови, опет ми пролази кроз ошамућену главу, мантије заменили маскирним униформама, а ципове неким борним колима и кад би пристали да изгину уместо нас, прилично би се искупили, макар за оне доплатне марке које нам већ годинама истерују из цела за храм Светог Саве. Буде ли им се у тој светој мисији придружио и наш највећи легалиста, г. Коштуница, ето прилике да се и он искупи за свој велики грех: откако су Албанци прогласили независност баш кад је он био на власти, све до данас на најгрубљи начин је кршио Устав јер није погинуо за наше Косово. Уколико га је у међувремену прошла воља за животом, сада, ето, има идеалну прилику да своје емоционално стање на косовском терену усагласи са фактичким.

Мени полумртвом на крају стиже и вест да г. Динкић са својим ортацима оснива нову странку. До сада су странке прерастале у покрет, а сада је, како је сам Динкић истакао, њихов покрет (УРС) узнатрествовао у странку. Очигледно да код њега данас све иде обрнуто од оног јуче. Да се није обрнуо наглавачке, питање је да ли би и ушао у овакву владу. Као што је и питање да ли би га и тако насађеног Вучић и Николић пригрлили да и они нису зарад општег добра заузели исту коалициону позу.

АНКЕТА КАКО СЕ ПОНАШАТЕ У БОЖИЋНОМ ПОСТУ?

М. Ивњишевић

Зоран Павковић,
музичар:
- Па, види се по
мојој линији.

Милан Илић,
пензионер:
- Постим само на
Бадњи дан.

Гоџа Стевановић,
приватник:
- Традиција је у
великом сукобу
са нашим
стандардом.

Емилија Живојиновић,
пензионер:
- Живим складно
хришћанским
захтевима и свом
опредељењу.

Радослав Стојановић,
пензионер:
- За мене је
црвено слово
закон за пост.

Вера Данас,
продавац:
- Постим цео
пост, па докле
могу да издржим
- финансијски и
здравствено.

Зоран Стаменовић,
возач:
- Почнем са
постом од моје
славе Светог
Алемпија па до
Бадњег дана.

Мирјана Жерић,
фризер:
- Постим сваки
петак и Божић
наравно.

Јакша Стевић,
металобрусач:
- Моја породица
поштује велики
божићни пост.

Житопродукт
Крагујевац, Војводе Путника 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

Брашно по произвођачким ценама

Произвођачке цене,
гарантовани квалитет
белог, лиснатог,
печеног, замрзнутог
печива

Све врсте хлеба и печива у нашим објектима:
ТЦ Аеродром, Мала пијаца,
код улаза у Житопродукт,
у кругу Заставе,
у Улици Драгослава Срејовића 5

prozori sa imenom
i prezimenom

SUNCE

Da li ćete i ove zime
grejati ulicu?

suncemarinkovic.com 034/ 330 870

У КРАГУЈЕВЦУ ВИШЕ ЗАПОСЛЕНИХ НЕГО ПРОШЛЕ ГОДИНЕ

Боље је, али фали више посла

На почетку године на евиденцији Националне службе за запошљавање у Крагујевцу било је 22.995 лица, а крајем октобра број је мањи за око 1.000 људи. Кроз подстицаје и програме НСЗ до радног места дошло је 1.388 незапослених

После дужег низа сушних година, које су карактерисале повећано отпуштање радника, посебно из „Заставе“ и „Филипа Кљајића“, ову ће, према подацима крагујевачке филијале Националне службе за запошљавање, обележити повећано запошљавање, посебно у Крагујевцу и Шумадији.

Тренутно се на евиденцији крагујевачке филијале налази 21.796 лица која траже посао, што је за око 1.000 људи мање него на почетку ове године. Лица која су на посао чекала мање од годину дана најбрже су долазила до радног места. Она су у укупном броју запошљавања учествовала чак са 40 одсто. До посла су релативно лакше стизали и млађи од 30 година. Људи који имају преко 50 година старости најтеже су добијали посао, па су у укупном броју запошљавања учествовали са тек 5,5 одсто.

Када се погледа квалификациона структура, подаци НСЗ у Крагујевцу показују да су послодавци највише тражили факултетски образоване кадрове, као и кандидате са трећим и четвртим степеном производних занимања.

Наредне године без већег отпуштања

Интересантно је и то што су ранијих година послодавци углавном примали раднике на одређено време. То се ове године донекле изменило у корист запошљавања на неодређено време, популарније речено, за стално. До краја октобра ове године на неодређено време било је 18.933, а на неодређено време 6.397 запошљавања. У НСЗ у Крагујевцу кажу да у запошљавању за стално предначи компанија „Фијат аутомобили Србија“, у којој је на неодређено време запослено преко 2.500 радника. Кроз подстицаје које даје и разли-

чите програме које спроводи крагујевачка филијала Националне службе за запошљавање до посла је дошло 1.388 лица. Са тиме ће се, према речима заменика директора Националне службе за запошљавање и директорке филијале НСЗ у Крагујевцу Љиљана Петровић, наставити и у 2013. години, када се очекују већи ефекти ових мера и већа запошленост.

У НСЗ у Крагујевцу очекују да ће се позитиван тренд у запошљавању наставити и наредне године и да већег отпуштања радника неће бити. Први пут, у последње две и по деценије, значајно је повећано и запошљавање особа са седмим степеном спреме, пре свега у Клиничком центру и на Универзитету.

Мислим да ће се, ако следеће године и буде отпуштања радника, она више односити на неке структуралне промене у смислу старосне и квалификационе структуре запослених у предузећима која буду отпуштала раднике. Сматрам да ће те промене отворити простор за пријем млађих и стручнијих кадрова. Очекујем да се и следеће године настави тренд смањења броја људи на евиденцији НСЗ, што уз подстицајне мере, што уз даља запошљавања у предузећима, која тек треба да достигну пун капацитет производње. Те фирме ће повећати обим производње, што ће утицати и на повећање броја запослених, објашњава Љиљана Петровић.

Очекивања људи из Националне службе за запошљавање односе се пре свега на повећање производње у фабрици „Фијат аутомобили Србија“, а самим тим и до већег обима посла и код коопераната лоцираних у Слободној зони „Грошница“. Ту се мисли на „Донсон контрол“, ПМЦ, „Сицит“, „Манети Марели“, али и баточинску фирму „Граф аутомotive“, компанију „Јура“ из Раче, као и „Кроношпан“, ко-

У „ПЛАЗИ“ ПОСАО ДОБИЛО 400 ЉУДИ

ји има фабрику у Лапову. Посао са „Фијатом“ подстакао је и развој и других профитабилних области. Тако је у „Плаза центру“ и код њихових закупаца посао добило 400 нових радника. Ове године око 4.000 Крагујевчана добило је сталан посао. После таласа отпуштања „Заставиних“ и других радника, уследио је талас запошљавања у италијанским фирмама.

Иначе, у Крагујевцу је за десет месеци ове године било 11.000 нових пријављивања, што опет не значи да се на евиденцији незапослених нашло толико лица. На биро се пријавило око 7.000 лица без радног статуса, који први пут траже посао. Од овог броја око 4.500 је старости између 20 и 30 година, што значи да су завршила школовање и одмах се пријавила Националној служби. Од оних који су се ове године први пут појавили на евиденцији НСЗ је и близу 20 одсто особа које су старе између 40 и 44 године.

Остатак пријављивања углавном се односи на лица која су радила на одређено време и која су се после истека тог рока пријавиле на биро.

Према најновијим изменама Закона о приватизацији, статус предузећа у реструктурирању од 30. ју-

на 2014. године биће драстично измењен. Те фирме више неће бити, као што је то сада, изузете од принудне наплате, а то практично значи да ће од тада морати да послују по тржишним условима или их једноставно неће бити на привредној мапи Србије.

Крај реструктурирања чека 2014. годину

У Крагујевцу у фирмама у реструктурирању, којих има девет, ради око 4.000 радника и њихова судбина крајње је неизвесна. У реструктурирању су „Аутосаобраћај“, „Енергетика“, „21. октобар“, „Метал системи“, „Застава безбедност“ и предузећа која послују у оквиру Групе „Застава возила“: „Застава камиони“, „Застава инпро“, „Хортикултура“, „Резервни делови“ и још неки огранци са мањим бројем радника. Реч је о предузећима која годинама, а нека чак и једну деценију, чекају стратешког партнера, и која директно или индиректно добијају субвенције, односно не плаћају струју, грејање, доприносе... Средном 2014. године на евиденцији крагујевачке филијале НСЗ могло би да се нађе и око 4.000 људи управо из ових предузећа.

Са једне стране требало би очекивати већи прилив људи на биро, али са друге стране не мора да буде тако. То зависи од низа околности, а не само од Националне службе. Могуће је се да до тог рока покрену неке друге активности, отворе нове перспективе и да се ти људи, ако не сви, оно бар већи број, запосле у неким другим фирмама или да, уз подстицаје државе или локалне самоуправе, покрену сопствени бизнис. Када је „Застава“ декомпонована и када је велики број радника био проглашен технолошким вишком на евиденцији НСЗ било је више од 25.000 до 26.000 лица. Сада је број незапослених мањи и сада имамо позитиван тренд да се више људи запошљава, него што се пријављује на евиденцију.

Оптимиста сам, јер је долазак великих компанија попут „Фијата“, „Јуре“, „Кроношпана“ и компонента повукао запошљавање. А да су флукутације у смислу отпуштања и запошљавања велике – јесу. Још има проблема да се људи запосле, јер још увек, и поред свих позитивних трендова, нема довољно посла, каже Љиљана Петровић.

Миљашин ЂЕВИЋ

БИВШИ РАДНИЦИ „ЗАСТАВЕ“ ПИСАЛИ ПРЕДСЕДНИКУ ДРЖАВЕ

Јесмо ли вишак и земљи Србији

Оно што су генерације наших очева и ми деценијама стварали распродато је и претопљено за две године. Нама су остала само обећања да ћемо радити у „Фијату“ или у кооперантским фирмама, написали су некадашњи радници Фабрике аутомобила Томиславу Николићу

Некадашњи радници Фабрике аутомобила који су након оснивања компаније „Фијат аутомобили Србија“ као технолошки вишак остали без посла, после свих неуспелих покушаја да реше свој проблем, писмом су се обратили и председнику државе Томиславу Николићу. Писма сличне садржине упућена су и свим високим државним функционерима.

„Ми радници који смо остали без посла доласком „Фијата“, препуштени смо сами себи да бијемо битку за своју егзистенцију и егзистенцију својих породица. Ви знате да су многи профитирали „историјским“ проектом

„Фијат аутомобили Србија“, преваривши нас правно неважећим протоколима са личним потписима, да би остварили свој циљ. Њима су радници били колатерална штета. Великим обећањима су нас замајавали, а са друге стране хитно деловали на уништењу наших средстава за рад“, написали су, између осталог, бивши радници „Заставине“ Фабрике аутомобила.

Они су председника Србије затим подсетили на следеће:

„Оно што су генерације наших очева и ми деценијама стварали распродато је и претопљено за две године. Нама су остала само обећања да ћемо радити у „Фијату“ или у кооперантским фирмама. Несрећних деведесетих година ми радници смо одржали фабрику у животу. Домаћи аутомобил је из политичких разлога имао многе кооперантске куће у другим републикама. Распадом Југославије наш аутомобил је остао огољен, без енерџера и екстеријера. Наишло су санкције, требало је производити и живети. Радили смо даноноћно на освајању делова ентеријера и ек-

РАДНИЦИ СА ПОСЛЕДЊИМ ПРОИЗВЕДЕНИМ „ЈУГОМ“

стеријера. И успели смо да, и поред санкција, Србија производи аутомобил. Због санкција смо изгубили постојећа тржишта и производили само за домаће потребе, као последица тога читаву деценију рад у халама се одвијао без грејања. Радници су губили своје здравље у оваквим условима рада. Дошла је 1999. година за нас кобна. „Застава аутомобили“ су бомбардовани. Разрушену фабрику сами смо подизали не хајући на отровне

супстанце азбеста, стаклене вуне, пиралена и других отровних материја, све у нади да ће нам фабрика обезбедити сигурну будућност и будућност наше дече“, подсећају бивши радници.

Писмо председнику Србије Томиславу Николићу завршава се питањем да ли су они и као људи вишак држави Србији, али и конституцијом да су очајни, да нико неће да их саслуша, а ни да помогне.

„Ми смо морали да се организујемо и спремни смо на непопуларне акције блокада установа, регионалних саобраћајница, па и „Фијата“, ми немамо шта да изгубимо осим голих живота“, запретили су на крају.

Иначе, бивши радници Фабрике аутомобила траже да послодавци, пре свега из компанија које су добављачи фабрике „Фијат аутомобили Србија“, понуде посао људима који имају до 25 година радног стажа и мање од 50 година старости, а да се за оне који имају мање од пет година до пензије продужи трајање социјалног програма, односно да на бироу за запошљавање примају новчану надокнаду до испуњења услова за одлазак у пензију.

Од око 900 радника, колико је као технолошки вишак из Фабрике аутомобила прешло на биро рада, највише има бравара, а потом машинских инжењера. Са факултетском дипломом је 120 људи, од којих су 80 дипломирали машински инжењери.

М. ЂЕВИЋ

ПРОМОЦИЈА ГРАДА НА САЈМУ ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА

Све на једном месту

Град Крагујевац представио је своје привредне, инвестиционе и туристичке потенцијале, као и нове идеје Бизнис иновационог центра, док је Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља промовисала свој десетогодишњи рад

Под слоганом „Повежи се“ прошле недеље на Београдском сајму одржан је заједнички 11. Међународни сајам предузетништва „Бизнис база 2012“ и четврти Сајам локалних самоуправа, на коме су се међу стотину градова и општина и око 300 домаћих и иностраних малих привредника и предузетника представили град Крагујевац и Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља.

Сви градови учесници представили су своје потенцијале, како привредне тако и људске, док су, са друге стране, привредници имали прилику да успоставе контакте са другим предузећима и информирају се о томе какав амбијент за пословање нуде локалне самоуправе.

Повезивање јавног и приватног сектора

Истовремено представљање локалних самоуправа и њихово повезивање са привредницима омогућава и стварање квалитетнијих услова за развој локалних заједница и приватног предузетништва, па је спајање два сајма на једном месту, у ствари, било сусретање понуде и тражње као најважније карике у развоју привреде.

НЕНАД ПОПОВИЋ СА САРАДНИЦАМА

– Веома је важно да се људи из бизниса и локалних самоуправа на неки начин споје. Иначе, у нашем граду се годинама подстиче сарадња јавног и приватног сектора, а колико смо у томе напредовали сведочи чињеница да је на скупу који је организовала Стална конференција градова и општина Крагујевац похваљен као град који је највише постигао у тој области. Иначе, циљ нам је био да на овом Сајму успоставимо контакте са другим локалним самоуправама, како бисмо касније могли да учествујемо у заједничким пројектима. Са друге стране, ово је била прилика да се привредници детаљније упознају са оним што ми нудимо у оквиру привредног амбијента, каже Младен Филиповић, члан Град-

ског већа за локалну самоуправу, регионални развој и сарадњу са Владом Републике Србије.

На овогодишњем Сајму локалних самоуправа Крагујевац је представљен кроз неколико сегмената, међу којима су били привредни и инвестициони потенцијали, туризам, као и нове идеје Бизнис иновационог центра, које могу да помогну младим људима да уђу у привредни живот.

Оцењено је да се град представио у веома добром светлу, чему су допринеле и неке новине у односу на претходну годину. На основу ранијих искустава промовисано је оно што је сматрано најинтересантнијим за људе који су желели да нешто сазнају о нашем граду. Осим тога, то-

ком трајања сајма на штанду је увек био на располагању неко из канцеларије за локални економски развој, од кога су се усмено могле добити све неопходне информације о граду.

Иначе, за своју промоцију град је имао на располагању штанд од девет квадратних метара, што је коштало око 33.000 динара. Овај износ био би за 50 одсто већи да Министарство за регионални развој није дотирало део закупнине за све локалне самоуправе.

Осим што је град имао прилику да покаже какав привредни амбијент нуди потенцијалним инвеститорима, на 11. Сајму предузетништва учествовала је и Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља, која је на овој манифестаци-

ји присутна од свог оснивања, пуних десет година. Извршни директор Регионалне агенције Ненад Поповић каже да је Сајам првобитно био усмерен ка предузетницима, али и организацијама и институцијама које се баве различитим облицима подршке предузетницима. Ове године дошло је спајања два сајма, формално због тога јер се оба одржавају у блиским терминима. Суштински разлог је, сматра Поповић, у томе што је циљна група јако компатибилна и што је у домену локалних самоуправа стварање повољног пословног амбијента и подршка предузетницима.

– Највећи број локалних самоуправа има различите програме за подршку предузетницима и негде је то успешније, негде мање успешно, али је у сваком случају неопходно да се локалне самоуправе много активније баве пословним амбијентом него што је то сада случај у читавој Србији. И зато мислим да је ово суштински разлог спајања два сајма, каже Поповић.

Добро замишљено, слабо посећено

Учешће Регионалне агенције на претходним сајмовима било је обележено специфичним приступом, који је подразумевао да се сваки пут промовише одређена иницијатива или програм који је у том тренутку актуелан. Тако су, рецимо, пре четири године промовисани програми за подршку предузетништву, почев од гаранцијског фонда, преко бизнис инкубатора до кластера. Након тога представљене су предузетничке иницијативе у области заштите животне средине, а ове године на ред је дошла промоција десетогодишњег рада Агенције, јер се сматрало да су у оваквим околностима континуирани рад током десет година и напредак нешто што је вредно обележити.

На питање какви су ефекти оваквих представљања на сајмовима Поповић одговара да крајњи резултат сајамских наступа зависи од тога да ли је промоција осмишљена и који је њен циљ. Сајамска презентација, каже, има смисла ако се зна шта се хоће, а наступити само да би се закупио простор и направиле фотографије за медије нема никаквог ефекта.

– Ми увек покушавамо да овакав скуп искористимо како бисмо, пре

Нови модел аутомобила, који се производи у компанији „Фијат аутомобили Србија“ на европском тесту безбедности од могућих 100 освојио 83 индексна поена

Нови „Фијатов“ модел задовољио је критеријуме европског програма за оцењивање нових аутомобила, јер је аутомобил „фијат 500Л“ освојио 83 од могућих 100 индексних поена. Ове године европски програм за оцену безбедности поставио је још ригорозније критеријуме за добијање пет звездица у заштити одраслих, деце и пешака, па је висока оцена безбедности нашег модела тим значајнија.

Да би се обезбедила заштита путника и других учесника у саобраћају, нови модел је задовољио све међународне стандарде који гарантују највиши ниво безбедности. Хиљаде виртуелних симулација омогућиле су да се развије потпуно нова архитектура „Смол вајд“ која је примењена на овом моделу.

Иначе, „Фијат“ је навео да је коначни резултат чврста хелијска структура са двоструким предњим стубовима, која је пројектована у сагласности са стандардима који су на снази у САД и који се односе на пробе судара и спецификације о димензијама употребљених материјала. Прецизније, предња структура гарантује хомогену предњу зону која се подједнако де-

АУТОМОБИЛ ИЗ КРАГУЈЕВЦА БЕЗБЕДАН ЗА ПУТНИКЕ И ПЕШАКЕ

Моделу 500Л четири звездице

МОДЕЛ „ФИЈАТА 500 Л“ ЗА АМЕРИЧКО ТРЖИШТЕ

формише, без обзира на врсту преке или врсту судара возила.

Стандардна серијска опрема новог модела допуњена је актуелним системима безбедности као што су АБС, као и са побољшаним ЕСЦ, који реагује у екстремним условима, када је угрожена стабилност када је возачу потребна помоћ у контроли возила, а ту су и бројни други софистицирани уређаји.

„Фијат 500Л“ је прво возило које је развијено без употребе прото-

типа, а веродостојност виртуалног пројекта је и физички проверена на фабрички произведеним возилима. Одржано је 200 проба на компонентама и подсистемима, више од 100 симулација судара и преко 100 креш тестова, у којима су обухваћене све могуће врсте удеса.

У фабрици „Фијат аутомобили Србија“ посебно истичу да њихови производи испуњавају све строжије критеријуме везане за заштиту

одраслих, деце, пешака и уређаја активне безбедности потврђене у више стотина симулација судара и „креш“ тестова. Такође, наводе податак да су, у циљу превентивне сигурности серијски уграђени предњи фарови са функцијом „дневна светлост“ и „самоприлагодљива“ светла за маглу.

Међу стандардном опремом је и уређај који спречава или ублажава судар тако што самостално koči возило при брзинама мањим од

30 километара на сат. Пасивну сигурност побољшава серија предњих ваздушних јастука и бочних завета, као и низ других детаља.

Иначе, „Фијат“ је 28. новембра на Сајму аутомобила у Лос Анђелесу представио америчку варијанту модела „500Л“. Поред стандардне верзије, премијеру је имао и полутеренац „500Л треккинг“, а оба модела очекују се у продајним салонима у САД средином 2013. године.

свега, успоставили релације са сличним организацијама попут наше, како из наше земље тако и из иностранства. Осим тога, овде су присутни и међународни донаторски програми, што нам пружа прилику да уђемо и у одређене институционалне везе, каже Поповић, додајући да је уверен да ће овакав приступ имати више ефекта него претходних година.

Наиме, од самог почетка рада Сајма „Бизнис база“ постојала је дилема како повезати институције са предузетницима. Преовладао је концепт да ово буде сајам институција за подршку предузетницима, а да предузетници буду гости који ће имати прилику да на једном месту добију све информације о привредном амбијенту и о томе шта им је на располагању.

Наш саговорник сматра да је ово бољи и ефективнији концепт, а да је спајање са сајмом локалних самоуправа занимљиво јер и оне саме ступају у релације једне са другима. Ово је нарочито значајно уколико се узме у обзир чињеница да код нас међуопштинска сарадња није на задовољавајућем нивоу, што се мора променити, јер Европска унија не финансира локалне пројекте, нити они препознају концепт локалних самоуправа.

Њихова циљна група су региони, а овакви сајмови, у ствари, треба да подстакну и помогну умрежавање локалних самоуправа. Општа утисак излагача је да је Сајам добро осмишљен, али да је изостала адекватна маркетиншка подршка, што је резултирало веома слабом посетом. Иначе, организатор Сајма „Бизнис база“ била је Национална агенција за регионални развој са својом мрежом регионалних агенција, центара и асоцијација, а Сајма локалних самоуправа Министарство за регионални развој и локалну самоуправу, Град Београд, Привредна комора Београда и Стална конференција градова и општина.

Г. БОЖИЋ

У односу на европску верзију, „Фијат 500Л“ за америчко тржиште разликује се најпре по неким стилским детаљима. Аутомобил који ће бити понуђен купцима у САД има дизајниран предњи браник, који је цео у боји каросерије, преоблицовану маску хладњака и другачију графику фарова. Бочна украсна лајсна такође је у боји каросерије, као и одбојник на задњем бранику а доњи део задњег браника нешто је истуренији на америчком моделу у односу на верзију која се продаје у Европи.

„Фијат 500Л треккинг“ дизајниран је по угледу на сличну верзију нове „панде“. Реч је о моделу којим италијански произвођач циља на млађу публику, склону авантуризму и повременим излетима ван асфалтних путева. Због тога овај аутомобил има робустнији изглед и типичне заштитне додатке на доњим ивицама браника, луковима око точкова и праговима.

Предњи и задњи браници обликовани су по угледу на теренска возила, а оба имају и додатне заштитне плоче израђене од материјала у боји алуминијума.

Овај модел има и специјално дизајниране 17 инчне алу фелне и нископрофилне пнеуматике.

„Фијат“ за сада није саопштио цене за моделе за америчко тржиште, али је најавио да ће продаја почети средином 2013. године.

Очекује се да ће модел „500Л треккинг“, који ће се такође производити у фабрици у Крагујевцу, бити понуђен и купцима у Европи, а мотори ће вероватно бити преузети из стандардног модела „500Л“.

М. Ђ.

СУДБИНА КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ МАЛИХ АКЦИОНАРА ТП „СРБИЈА“

Неће кусур од акција

Удружење малих акционара још не зна да ли је њихова кривична пријава због смањења броја акција, која је завршила у Основном тужилаштву, одбачена или је овај предмет још увек активан, а списи су својевремено допуњени по налогу Републичког тужилаштва

Када је у августу прошле године „Делта макс“ понудио да откупи око 150.000 акција малих акционара Трговинског предузећа „Србија“ по цени од 500 динара њихова реакција била је крајње негативна. Мали акционари су негодовали што је понуда двоструко мања од номиналне цене акција, која је била 1.000 динара, али су били незадовољни и што им је број акција вишеструко смањен.

Ипак, по принципу „дај шта даш“ већина акционара је на крају ипак пристала да уновчи своје акције, не видећи могућност да се на било који начин докаже да су им оне незаконито умањене. Тако, међутим, није мислило око 500 малих акционара, који су још 2008. године, када су сазнали да им је број акција вишеструко умањен, поднели кривичне пријаве Полицијској управи у Крагујевцу против тадашње већинске власнице предузећа Ане Петковић из Београда, генералног директора Томислава Јеленића и још двоје чланова Управног одбора предузећа које је поставио нови власник.

Према званичном обавештењу из полиције, ове пријаве прослеђене су Основном јавном тужилаштву у Крагујевцу на даље поступање, али од тада Удружење малих акционара нема информацију шта је са пријавом било, односно да ли се овај предмет још води.

Умањење због нове процене

Једна од бивших радница „Србије“ која се активно укључила у рад Удружења малих акционара објашњава да су акције први пут добили 2003. године и тада су сви уписани у књигу акционара. Сви запослени су добили 12 акција по години стажа по номиналној вредности од 1.000 динара, па је тако она, примера ради, дошла у посед 360 акција. Мали акционари су бирали своје представ-

нике у Скупштини предузећа тако што су на сваких 30.000 акција из својих редова делегирали по једног представника у ово тело и тако добијали по један глас.

По тврђењу наше саговорнице од 2003. године, када су постали акционари, до 2007. године, када је ве-

новца и уплатили ревизорској агенцији „Комдел“ из Београда да уради процену капитала фирме. Од те агенције су након извесног времена добили извештај, заправо врло дебелу књигу, по којој је ова агенција вредност фирме у тренутку продаје 2007. године проценила на око 40 милиона евра, иако је званична процена по којој је продат већински капитал била знатно мања.

Одмах након сазнања да им је број акција знатно умањен, због нове процене вредности фирме о којој нису били обавештени, нити знају које је године она обављена и на основу којих података, чланову Удружења малих акционара поднели су

чан допис да је Основно тужилаштво 21. септембра 2010. године тражило од полиције да прикупи потребна обавештења о овом случају, те да је полиција тражене податке упутила Тужилаштву 2. новембра 2010. године.

Да би убрзали овај поступак чланови Удружења су се 8. децембра 2010. године обратили молбом републичком јавном тужиоцу Загорки Доловац. На основу њене ургенције Удружење се у фебруару прошле године обратило заменику основног тужиоца у Крагујевцу Гордану Миленковић, која је у међувремену преузела овај предмет, и затражила да се списи допуне, што је представ-

ник Удружења и учинио и доставио тражену документацију о пословању предузећа у периоду од 2003. до 2007. године.

Допуњујући документацију Удружење је навело да је у свом статуту навело и своју адресу, али да су сви одговори надлежних стигали на адресу ТП „Србија“, те су тако чланови Удружења губили на времену да улажу жалбе. Од допуне документације у Основном тужилаштву прошло је више од годину и по, а Удружење малих акционара нема никакви информацију шта је по њиховом предмету урађено, односно да ли је њихова кривична пријава одбачена, или се предмет и даље води као активан.

Због тога су се обратили и заштитнику грађана Републике Србије.

ЗАПОСЛЕНИ ШТРАЈКУЈУ ЗБОГ МАЛИХ ОПРЕМНИНА, А МАЛИ АКЦИОНАРИ ЗБОГ СМАЊЕЊА БРОЈ АКЦИЈА

фински власник на аукцији постала Ана Петковић из Београда, иако је јавна тајна све време била да је први власник „Делта макс“ Мирослава Мишковића, мали акционари преко свог представника у Скупштини никада нису били обавештени да је урађена нова процена вредности капитала предузећа и да су им на основу тога број акција смањили вишеструко.

Тек 2008. године, када смо добили налоге да упишемо нови износ акција, ми смо заправо први пут сазнали да је њихов број умањен. Тако је мени од првобитних 360 сада следовало 107 акција, што је више него троструко мање, каже наша саговорница.

Око 500 малих акционара који се нису помирили са оваквим променама формирали су удружење, регистровани су како закон налаже, а онда су кренули у борбу правним средствима да докажу како су оштећени, јер нису хтели да до правде дођу протестима на улици. Први корак који су предузели био је да од руководства предузећа добију сва потребна документа о кретањима имовине и капитала предузећа.

На основу те обимне документације коју су добили они су од своје чланарине извојили значајну суму

кривичну пријаву против нове власнице Ане Петковић и троје њених сарадника Полицијској управи у Крагујевцу, јер су они правни следбеници у предузећу и одговарају за све правне радње које су у фирми предузимале.

Реаговање Републичког тужилаштва

Након извесног времена, интересујући се за судбину пријаве, од инспектора привредног криминала који је водио поступак добили су информацију да је овај предмет прослеђен Основном јавном тужилаштву у Крагујевцу и да је заведен код Драгане Драгојевић.

Од Полицијске управе Удружење малих акционара добило је и звани-

Од заменика заштитника грађана Милоша Јанковића добили су у мају прошле године одговор у коме се каже да овај орган није овлашћен да контролише рад Тужилаштва. Ипак, дао им је правни савет да имају могућност да упуте представку или притужбу на рад Тужилаштва, које има законску обавезу да поступа правилно и благовремено. Јавни тужилац је дужан да обавести подносиоца представке или притужбе о предузетим мерама у року од 30 дана.

Наша саговорница, као једна од радница коју су предводиле рад Удружења малих акционара, каже да притужбу нису поднели јер су временом почели да губе вољу у вишегодишњем настојању да дођу до истине како и зашто им је број акција вишеструко умањен. Ипак, спремни су да овај поступак предају у „наслеђе“ преосталим радницима ТП „Србија“ којих је остало 102 и који ових дана најављују штрајк након одлуке управе компаније „Делез“, новог власника, да угаси предузеће и подели им отказе.

Велика већина чланова Удружења малих акционара није у августу прошле године пристала да прода своје акције „Делта макс“ које је тада већ био у власништву „Делеза“. Међутим, „Делез“ је ове године искористио право које му даје закон и извршио принудни откуп акција од преосталих акционара. Принудно је откупљено 31.520 преосталих акција, које представљају 4,56 одсто укупног броја акција, и оне су плаћене по процењеној вредности од око 693 динара.

То значи да су дотадашњи власници ових акција лишени власништва над њима, а на њихове рачуне у банкама је уплаћено одговарајући износ новца. Наша саговорница напомиње да велики број чланова Удружења малих акционара још није подигао уплаћени новац са својих рачуна јер су разочарани што су кренули правним путем да дођу до својих права, али нису добили никакав одговор.

Милош ПАНТИЋ

ПРЕДСЕДНИК ШТРАЈКАЧКОГ ОДБОРА ДРАГАН МАРКОВИЋ

ОДЛУКА СИНДИКАТА ТП „СРБИЈА“

Штрајк пре отказа

Синдикална организација Трговинског предузећа „Србија“ на протестном скупу у холу управне зграде, 3. децембра, донела је одлуку да сви запослени ступе у штрајк 5. децембра. Разлог за штрајк је што од управе компаније „Делез“, која је стопостотни власник предузећа, нису у року од пет дана, како су захтевали, добили одговор на захтев да им се отпремине због најављеног гашења предузећа, које је заказано за 14. децембар, повећају на 300 евра по години стажа, уместо понуђених по закону које би, по рачуну синдиката, биле око 70 евра.

Штрајкачки одбор издао је 4. децембра саопштење за јавност у коме се каже да је тог дана у раним јутарњим сатима раднике ТП „Србија“ на улазима у радне просторије дочекало приватно обезбеђење у енормном броју.

„Радници који су долазили на своја радна места морали су да се провлаче кроз узане пролазе између њих како би дошли до својих радних места. Овај поступак застрашвава радника који траже своја права, како ми разумемо, има сврху да не постављамо питања како је приватизовано предузеће ТП „Србија“? Како то да је ТП „Србија“ купило приватно лице Ана Петковић, потом прелази у руке „Делта макс“ и завршава као део компаније „Делез“. Да ли је овде било све по закону? Какви су уговори у име ТП „Србије“ закључени са „Делта макс“ како би продавници ТП „Србија“ прешле у власништво „Делта макс“? О свим догађајима обавестили смо полицију, а ускоро ћемо затражити заштиту и од врха државе“, пише у саопштењу Штрајкачког одбора.

КУДА ИДЕ ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА С НОВИМ РУКОВОДСТВОМ

Велико спремање значи и – чишћење

Илузорно је очекивати да ће се кадровске промене завршити на промени лидера и најужег страначког руководства. Ђинђић и Тадић били су познати по томе што су уводили нова лица у политику, а реваншизам је био логична последица унутар страначких сукоба. Нешто слично може се очекивати и сада јер је Ђилас већ најавио „велико спремање“ у странци, каже аналитичар Миодраг Радојевић

Пише Слободан Цупарић

Демократска странка са Драганом Ђиласом на челу и тимом састављеним од његових, Пајтићевих и Тадићевих људи могла би ускоро да постане снажна и веома добра опозиција коалицији на власти. Изборна скупштина, тврде поједини аналитичари, даје им повода да тако мисле. Слично најављује и нови председник странке који потенцира да она мора да буде водећа снага у земљи управо због људи које има, због квалитета, због кадрова које ће ставити у први план и показати какви заиста јесу.

С друге стране, стоји и сумња да минуло заседање странке ипак није отклонило дилему у шта се ДС претвара, којим путем ће ићи и да ли ће балансирати између реформистичких политика и огољеног популизма.

На почетку мандата Драган Ђилас је указао на неке од магистралних правца, као што је национални план за излазак из кризе, нови страначки програм са слоганом да се ова партија ојача обичном човеку и јасно пројекцију ка левици, каже за „Крагујевачке“ политички аналитичар Миодраг Радојевић.

ТЕЖАК ПУТ КА ХОМОГЕНИЗАЦИЈИ СТРАНКЕ: НЕВЕН ЦВЕТИЋАНИН

У том смислу очекују се и њени наредни кораци. За сада, ДС се још увек налази у фази консолидације. Тек протеклих дана примећују се знаке да се њен посланички клуб пренуо из сна и да има намеру да преузме улогу стожера опозиције. Урушено поверење неће се лако вратити, јер ће ДС морати да се суочава са гресима из прошлости и оптужбама за корупцију, оцењује Радојевић.

Др Невен Цветићанин из београдског Института друштвених наука сматра да на првом месту треба истаћи да је Србији потребна јака опозиција, али не опасна и деструктивна, већ конструктивна, која ће умети да пронађе минимум консензуса са актуелном владајућом већином око кључних националних интереса. Око тога у шта ће се ДС претворити и који ће бити методи њене политичке борбе рано је говорити, јер је ново руководство, подсећа Цветићанин, тек ступило на положај.

По мени, за странку би можда чак и било боље да један од њих двојице, Ђилас или Тадић, био поражен, а други победник и да победник прави свој тим и ново руководство, проценује Милан Урошевић, председник Градског одбора СПО у Крагујевцу. – Овако, мислим да они настављају да буду у проблему. Сада опет имамо неку Пајтићеву струју у Војводини, Ђиласа у Београду и Тадића, који несумњиво има велики утицај с позиције почасног председ-

ника странке. Искрено, ово не видим као решење проблема, већ као његово продубљивање.

■ Спокојни председник

Нови лидер ДС Драган Ђилас имаће, бар формално, мању власт од претходника Бориса Тадића. Измењена Статута председник ДС изгубио је нека овлашћења и она су, углавном, пренета на уже Председништво странке. Наиме, преношење неких надлежности са председника на шире органе, односно одлука да се на неки начин смањује слобода арбитражности председника, може да се тумачи као знак демократизације. Уистину, да ли ће се Ђилас, један од најмоћнијих људи у Србији, који се као градоначелник Београда више показао апсолутистом него демократом, помирити с тим да изгуби егзактну политичку моћ?

ДС је направила добар потез када је ограничила моћ председника, уверен је Миодраг Радојевић. – У поређењу с другим партијама положај

њеног првог човека институционално слаби. С друге стране, Ђилас има п о д р ш к у странке, што је показала и з б о р н а скупштина. Његова подршка је чак и већа од оне коју је својевремено имао Ђинђић током последње деценије прошлог века. Овај легитимитет је несумњиво довољан да се осећа спокојним што се тиче очувања лидерске позиције и пружа му довољно моћи да спроведе промене које намерава.

Милан Урошевић се не слаже с опаском да се Драган Ђилас као градоначелник Београда више показао апсолутистом него демократом, јер са пуно похвале коментарише његов градоначелнички ангажман. Крагујевац и Београд су једина два града у којима се дешавају позитивне ствари – чак и у овом кризном времену, тврди Урошевић.

Сама структура модерних партија је таква да често не постоји неприкосновени лидер, већ су први људи у странкама принуђени да се стално споразумевају и договарају са различитим партијским фракцијама, да држе баланс између њих и да, напосто, покушавају да нађу најмањи заједнички именоватељ, објашњава Невен Цветићанин. – Ово ће посебно бити актуелно за ДС, која је доскора била подељена, па се ту може очекивати, у овој фази Ђиласовог председниковања, веома опрезно поступање и дефинисање унутарпартијске позиције и унутрашњих снага и односа.

■ Партијско јединство

Добронамерни критичари не могу да схвате да странка која је наводна перјаница демократије није у стању да унутар себе организује по-

ГДЕ ЋЕ СЕ „НАЂИ“ СТВАРНИ И ПОЧАСНИ ПРЕДСЕДНИК СТРАНКЕ

штене изборе, него се све своди на тиху нагодбу две личности које су према неким критеријумима најјаче. Зар нису у праву кад упозоравају да то не може бити добро, јер се све нагодбе дешавају унутар круга – што значи да остатак странке није укључен?

Дефинитивно није добро, категоричан је Милан Урошевић. – Плашећи се да може доћи до раскола у једној великој и организованој странци, стигло се до нагодбе, па су коначно неке ствари гурнуте под тепих. Несумњиво је да се неки проблеми, који се морају решавати, могу санирати једино демократским изборима и супротстављањем најмоћнијих лидера који око себе окупљају неке струје. Овако, стигло се до решења које у овом тренутку изгледа као најбоље, јер је странка очувана. А да ли ће тако бити за пар месеци – велика је непознаница.

Невен Цветићанин није спреман да улази у „тешке“ оцене, али сматра да је Србији потребна добра и конструктивна опозиција. Да ли је сама ДС нешто изгубила овим компромисима или политичким договорима између две струје, најбоље ће проценити бирачи. Иначе, по речима нашег саговорника, свакако би било боље да су имали легитиман процес са два кандидата – и неизвесну трку. Међутим, не треба заборавити да Србија није Велика Британија или Холандија са вишевековном традицијом парламентарне демократије, па је ово што се десило, апострофира Невен Цветићанин, одраз наше политичке реалности.

То је први пут у историји нашег савременог парламентаризма, односно вишепартизма, да је дошло до мирне предаје власти унутар једне странке, подсећа Миодраг Радојевић. – Углавном, као резултат партијских пучева или сукоба долази до раскола и формирања нових партија. У случају ДС, да би се очувало партијско јединство, направљен је компромис, који је пружио материјал за критику. Тако је промена названа трулим компромисом који ће задржати досадашњи олигархијски начин њеног финансирања и неће реформисати странку. Колико су у праву крити-

чари – остаје да се види. Чини се да су њихова очекивања била превелика. У политици, између идала и политичког парламентаризма углавном страда оно прво.

■ Различити интереси

Поједини функционери ДС који су у минулој кампањи били у изборном

штабу Бориса Адића желе да верују да неће бити политичког реваншизма у странци. Ипак, напомињу да о томе не треба причати, да ће то најбоље показати време. Треба ли очекивати да ће ДС функционисати јединствено – без реваншизма?

Партије функционисају као скуп различитих интереса и као пресек различитих партијских струја – тим више што је ДС иначе позната као странка која је увек имала турбулентне унутрашње односе, па је и сам Зоран Ђинђић имао неко време унутрашњу опозицију, објашњава Невен Цветићанин. – Да ли ће то бити случај и овог пута, зависи како од саме ДС, тако и од поступања владајуће већине која ће, уколико жестоко удари на ДС, свакако ујединити њене различите струје. Уколико, пак, владајућа већина буде мудра и умерена у поступању са новом ДС,

онда можемо очекивати да се ова странка још неко време бави самом собом, да дефинише своје унутрашње односе... Биће веома занимљиво гледати како ће се у троуглу Ђилас - Пајтић - Тадић управљати странком која је у овом моменту још увек хетерогена и тек треба да нађе своју хомогенизацију.

По речима Милана Урошевића, управо од политичког реваншизма и да ли ће га бити зависи и то

да ли ће ДС, након минулих унутарстраначких избора, изаћи јача или ће после одређеног периода ипак доћи до неког раскола у тој странци. Уколико се почасни председник, председник и заменик пред-

седника странке буду држали статутарних овлашћења и уколико не буде реваншизма, пре свега према људима који су учествовали у кампањи Бориса Тадића, та странка може да изађе јача. Ако буде реваншизма, а сва је прилика да ће до тога и доћи, онда се тој странци лоше пише.

Илузорно је очекивати да ће се кадровске промене завршити на промени лидера и најужег страначког руководства, каже Миодраг Радојевић. – Ђинђић и Тадић били су познати по томе што су уводили нова лица у политику, подмлађивали кадровски састав... Реваншизам је био логична последица унутарстраначких

сукоба. Они који су били незадовољни напуштали су политику, формирали своје партије или се окретали другим странкама. Овакав расплет се може очекивати у наредном периоду. Ђилас је већ најавио велико спремање у странци позивом да бивши министри врате посланичке мандате и да се препита рад страначких одбора – према постигнутим изборним резултатима.

Критички осврти на адресу Демократске странке били су усамљени на минулој изборној скупштини „плаво-жутих“, па различита мишљења и одступања од њиховог „новог курса“ нису добила већи публицитет у јавности. Дисонантни тонови су ипак прозвучали о „трулом компромису“ и упитаности „зашто се ДС није прво обрачунала с корупцијом у својим редовима, иако је врх странке то обећавао пре три године“?

Умеренији аналитичари оцењују да ће ДС бити потребно још много напора да се обнови после неуспеха на изборима и стога јој је потребно да се формулише нова идеја о томе шта би ова странка била у наредном периоду.

Драган Ђилас, нови лидер ДС и човек којег „бије глас“ да не расправља бесконачно о проблемима него их решава, телеграфски кратко је у једном интервјуу изнео свој политички став:

– Ја само желим да видим странку одговорних људи с јасним процедурама, правилима, вертикалном и хоризонталном хијерархијом, комуникацијом. Исто то желим да видим у овој држави.

КАДРОВСКИ КОМПРОМИС – ТРУЛИ И ДЕЛОТВОРАН: МИОДРАГ РАДОЈЕВИЋ

РЕВАНШИЗАМ СВАКАКО ВОДИ КА РАСКОЛУ: МИЛАН УРОШЕВИЋ

БУРА ЗБОГ НЕКОРИШЋЕЊА ЈАПАНСКЕ ДОНАЦИЈЕ

Брука за државу, штета за народ

Информација да су Јапанци запретили да ће узети покљоњене мамографе, који уместо да се употребљавају за организован програм раног откривања рака дојке, скупљају прашину по домовима здравља, подигла је доста буке. Ова вест открила је врх леденог брега на коме плутају небројени проблеми нашег здравства

Пише Јаворка Станојевић

Пошто су дали 5,8 милиона евра за 32 мамографска апарата, 23 система за дигитализацију слике, пратећу опрему за мамографију и консултативне услуге својих експерата у области скрининга рака дојке, Јапанци су очекивали да ће наша држава бити бар приближно ефикасна у обезбеђивању услова који би омогућили да се покљоњена опрема искористи за добробит жена Србије. Хронично празна здравствена каса, удружена са слабо организованом администрацијом и, вероватно, пречим политичким пословима у предизборној години, ставила је у други план оно што смо обећали да ћемо урадити.

Иако је уговор о донацији потписан још у јуну 2010. године, Министарство здравља је тек у мају 2011., 11 месеци након сликања са дародавцима, уз бомбастичне најаве хитног позивања жена на систематске прегледе, напавирчило 4,2 милиона динара потребних да се донирана опрема инсталира. Уз то је требало набавити и 3,6 милиона динара за едукацију радиолога и техничара. Управо је ова обука, како тврде у домовима здравља који су добили мамографе, заочила читаву ствар. Објашњење да је за тромесечну едукацију 55 тимова требало годину и по дана иако је, према уговору о донацији, рађена у четири здравствена центра, сигурно неће схватити јапански мозак, али је наша јавност то примила као најнормалнију ствар. Јер, оно што не знају у Јапану, а са чим ми у Србији живимо деценијама, је да нема тог проблема за који челници државних институција неће пронаћи ваљан изговор. Друга наша специјалност, такође њима непозната, је пракса прање руку од одговорности и проналажење кривца у туђем дворишту.

■ Шта је била „кочница“

У крагујевачком Дому здравља су нам објаснили да је мамограф, који су Јапанци у ову установу донели у септембру 2011., почео да ради тек почетком октобра ове године због чекања да докторка и тим буду позвани на едукацију у Институт за онкологију и радиологију Србије која је како, тврди портпаролка др Гордана Дамјановић, завршена у септембру 2012. Директор Института, Зоран Ракчевић, који има податак да је крагујевачки тим на едукацији био од априла до јуна ове године, међутим тврди да необученост кадрова није разлог зашто мамографи из јапа-

ЈЕДАН ОД ПОКЉОЊЕНИХ МАМОГРАФА, КОЈИ МНОГИМ ЖЕНАМА МОЖЕ ДА СПАСИ ЖИВОТ

нске донације до сада нису стављени у функцију.

— Овде се ради о замени теза, јер здравственим установама које су добиле мамографе нико није бранио да их употребљавају и без претходне обуке радиолога. Они су дијагностику и прегледе, што мора да зна свако ко је специјализирао ову област, могли да раде несметано, а обука им је била потребна једино за програм скрининга да би се обучили да поштују протоколе Светске здравствене организације. Такође, не стоји ни теза да ми нисмо благовремено обавили свој део посла, јер су сви пријављени тимови завршили едукацију. Мислим да је проблем у лошој организацији и чињеници да Фонд здравства домовима здравља није обезбедио паре за проширење обима услуга. Јер, директори не могу лекаре, било да су прошли обуку или не, да терају раде ако не могу да их плате, каже директор Института за онкологију и радиологију Србије.

У Републичком Фонду здравственог осигурања, пак, тврде да је

нову технологију упућује Фонду који врши проверу рада и процену потребних средстава за рад тог апарата, каже саветница за медије директора РФЗО Сања Мирсављевић.

Да ли су захтеви, процене и одобрења заочиле ствар није могуће закључити из штуре изјаве коју смо добили из Фонда. Сазнали смо једино да је крагујевачки Дом здравља тек пре неколико дана тражио новац за мамографију. Уз ову информацију је стигло и обећање да ће проширење обима услуга бити прихваћено и плаћено.

Ако ствар не коче ни паре ни обука, логично је закључити да нешто мањка у организацији.

■ Дobar пример из Клиничког центра

Да се бољом искоришћеношћу онога што ова сиромашна земља има може доста постићи потврђује пример Клиничког центра Крагујевац, у коме је чекање на мамографски преглед, са четири месеца, смањено на три недеље.

је, како каже, утврдио да су многе листе чекања вештачки направљене да би служиле као извори корупције. За сада прегледе заказују на месец дана, али је директор убеђен да ускоро неће уопште бити чекања, зато што ће се потрудити да максимално искористимо техничке и стручне потенцијале КЦ-а који нису мали.

— Основна, је међутим, енергија, које има много у нашем народу, али нема озбиљне државе да је координише и искористи. Због тога смо дозволили ову бруку да нас Јапанци прозивају и траже да им вратимо опрему коју не користимо. Још већа је брука што смо „просили“ за апарате које смо морали сами да обезбедимо, јер је рак дојке један од водећих узрока превремене смрти жена у Србији. Да бисмо избегли овакве ситуације сви морамо урадити највише што можемо.

То значи да нико не седи и чека, него да се почне са оним што се има. Ево, сада је, на брзину, одлучено да факултети почну да обучавају радиологе за скрининг програме, иако је то могло да се уради много раније. Такође, није било разлога да тим из нашег Дома здравља иде у Београд на едукацију када се обуке раде нашем КЦ-у. Да ли је, или није, неко добио ексклузивно право да то ради само да би зарадио на усавршавању тимова не желим да коментаришем, а свако ко зна како код нас ствари функционишу нека извлочи закључак, каже Арсенијевић.

Додаје и да је питање и да ли је едукација која подразумева само обуку за скрининг по стандардима СЗО прецењена.

— На састанку у Министарству су одредили да вреди 100 хиљада динара, а ја сам понудио да је крагујевачки Факултет медицинских наука ради за 50, јер је реч о националном интересу. Из истих разлога сам, не чекајући инструкције и одобрења разних чиновника, почео да правим локалну

АПСУРД У МЕДИЦИНИ РАДА

Неупотребљаван две године

Мамограф који је својевремено, као донација италијанских синдикалаца покљоњен синдикату Фабрике аутомобила, скоро две године стајао је неупотребљен у некадашњој Заставиној медицини рада. Због неколико стотина хиљада динара које није имао одакле да издвоји, два радиолога нису могла да заврше обуку и користе покљоњени апарат. То и чињеница да је реч о половном апарату који није подесан за превентивну дијагностику су разлози због којих се мамограф користи само једном недељно.

Пример ове установе, која се још од 2004. године налази у процесу реструктурирања, због чега не може да рачуна на новац из државне касе за едукацију кадра и подизање нивоа услуга, иако у њој ради 61 лекар, од којих су 50 специјалисти, још једна је слика анархије у нашем здравству.

орено за сада функционише тако да се надам да ћемо направити нешто што би могло бити добар пример шта се може урадити ако има воље и енергије, сматра Арсенијевић.

Иако му ни једно не мањка, директор КЦ-а ипак не може сам да излечи све болести нашег здравственог система. Јер, изговор да пара нема, у држави која нема механизме да обезбине натера да редовно пуне у здравствену касу зато што је сама највећи дужник, маскира све пропусте. Због врзиног кола у коме фирме дугују РФЗО-у, који нема пара да плати веледрогерије, због чега оне дугују фармацеутским кућама, већ су заклатанчене готово све домаће фабрике лекова. Овај дуг, као и 13 милијарди динара које су направиле болнице, постаће јаван, а то значи да ћемо га поново ми подмирити.

Тежа бољка је, међутим, она која се парама не може лечити. Реч је о парадоксу да, док на бироу рада седи око 2.000 доктора опште медицине, готово да нема болнице којој не прети мањак стручњака, јер годинама нису одобриване специјализације. Зато нема ко да ради на мамографима и зато је, од почетка године, више од 200 лекара од Лекарске коморе Србије затражило потврду за запошљавање у иностранству. И док доктори уче немачки како би своје знање однели тамо где ће им омогућити да раде и да се усавршавају, наше здравство се дави у апсурдима. Слика глиба у моме смо се заглавили је пример Дома здравља из Куршумлије који, док јапански мамографи чекају обучене стручњаке, има спреман комплетан тим који нема на чему да ради, јер ова се ова установа није нашла на списку оних које су добиле донацију.

Најбољу оцену дала је, недавно, сама министарка здравља Славица Ђукић Дејановић рекавши да је затекла анархију у којој „постоји невероватна изгубљеност у садржају и раду институција које су изузетно важне и којима је држава поверила важне послове“.

ЈАПАНЦИ ДОНИРАЛИ ОПРЕМУ КРАГУЈЕВАЧКОМ ДОМУ ЗДРАВЉА У СЕПТЕМБРУ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ

реч о питањима која су „искључиво за Министарство здравља“.

— Да би здравственој установи била одобрена средства за рад новог апарата потребна је сагласност Министарства за увођење нове технологије. Установа потом захтев за проширење плана рада за

оволико, међутим, чекају само жене које долазе због превенције, док се оне код којих постоји сумња на малигнитет прегледају по хитном поступку.

Ова ефикасност плод је нове организације коју је увео директор Небојша Арсенијевић пошто

координацију ради ефикаснијег почетка програма скрининга. Покушавам да постигнем договор са Домом здравља и некадашњом Заставином медицином рада, која такође има мамограф, да максимално искористимо стручњаке и опрему коју град има. Све догов-

ФИНАНСИРАЊЕ КРАГУЈЕВАЧКИХ СПОРТСКИХ КЛУБОВА (4)

За децу само кусур

У готово свим клубовима чланарина је, просечно, око две хиљаде динара, међутим, сем ње, родитељи носе и већину других трошкова. Оно што је неприродно је да је исто стање у свим клубовима, иако неки од њих добијају велике суме из градске касе. С друге стране, град је за развој школског спорта ове године наменио свега нешто више од три милиона динара

Пише Никола Стефановић

Евакако омиљени појмови већине српских политичара када се расправља о спорту, улагањима у њега или отварањима спортских објеката, нарочито у току изборних кампања, су „општи интерес“ и „деца“. Оно што се најчешће не види на први поглед је константа да се „општи интерес“ са неупоредивом лакоћом и у кратком року претвара у посебан интерес, да би на концу неретко завршио и као појединачни, тј. лични.

Да таламбасима зачињене говораније о улагањима у спорт „због деце“ и стварању услова да се „наша деца баве спортом“ на послетку често постају обичне кампањске тираде, најбоље би могли да посведоче сами родитељи чија се деца баве спортом. С обзиром да сваки родитељ жели да његово дете одраста у „здравом духу“, отуд је спреман да за ту сврху и „не пита за цену“. Као последица тако устројених околности које су прихваћене као општи „тренд“ и нешто што је сасвим нормално, данас у Крагујевцу не постоји било каква школа спорта или спортски клуб у коме дете може тренирати потпуно бесплатно. Тако су, практично, услови створени и објекти изграђени, што градским новцем, што новцем министарства, обично омладине и спорта, али ће грађани и деца за тај ужитак и коришћење морати да плате и додатно из свог џепа. И то не повлашћу, већ по правилу, пуну цену.

■ Општи и други интереси

Потребе и интереси грађана у области спорта у јединицама локалне самоуправе јасно су дефинисани Законом о спорту, чланом 137. С обзиром да је у њему наведено чак 16 ставки, нефункционално је помињати сваку од њих понаособ, али се, између осталог, под тиме сматра подстицање и стварање услова за унапређење спорта за све, односно бављења грађана спортом, посебно деце, омладине, жена и особа са инвалидитетом. Интерес локалне самоуправе је и развој школског и предшколског спорта.

Међутим, на једном примеру који ћемо поменути може се анализирати и расправљати о сврсисходности и исправности улагања градског новца. Наиме, на рачун Фудбалског савеза града Крагујевца сваке године из градског буџета слије се неколико милиона динара. Конкретно, у последње три године, реч је о укупној суми која прелази 12 милиона. Циљ ових давања је, претпостављамо, развој аматерског спорта. Средства су, при том, намењена за трошкове суђења у градским лигама. Ако се има у виду да је за градске клубове то и највећа ставка, онда је разумљиво зашто се број фудбалских клубова на територији града повећао до те мере да данас Крагујевац има чак три градске лиге, а укупан број фудбалских клубова у тренутку када смо радили ово истраживање достигао је цифру од 54. Када се томе додају и женски фудбалски

клубови, као и школе фудбала за децу, бројка прелази 60. Поређења ради, у целој Црној Гори нема ни 50 регистрованих клубова. Но, овде треба поменути то да посредан интерес од тога има Фудбалски савез града Крагујевца. Наиме, са повећањем броја клубова повећава се и приход градског фудбалског савеза од чланарина, регистрација и пререгистрација играча, као и изречених казни. При том, и трошкове чланарина клубова, приход који директно убире ФС Крагујевца, сноси Скупштина града.

Друга страна приче о „општем интересу“ тиче се личног интереса који имају појединци и клубови. Наиме, у појединим клубовима тренирају и такмиче се и деца функционера и политичара, неретко у исто време и руководиоци тих клубова, без обзира на исказани таленат или одсуство истог. С друге стране, није тајна да и сами клубови желе што више „ути-

кошта тај оброк, толико ће и екипа платити. Међутим, након утакмице тим доводи у тај ресторан и гостујућу екипу, а њој угоститељ наплаћује пуну цену, па је тако „у плусу“, а у исто време важи за хуманитарца који потпомаже градски спорт.

Таквих „малих“ спонзора данас се у различитим клубовима, не само у Крагујевцу, већ и у целој земљи, може наћи на хиљаде, међутим оних правих, снажних, а приватних компанија које су и генерални спонзори клубова све је мање, па њихову улогу сада преузимају велика државна предузећа. И они који су се отиснули у спортске воде, после неког времена, најчешће без објашњења, из њих су се и повлачили.

Свакако један од најпознатијих спортских финансијера у Крагујевцу је Танасије Катанић, власник „Призме“ који се два пута укључивао у ову причу, једном у ФК „Раднички“, други пут у одбо-

ЗА ШКОЛСКИ СПОРТ ПОТРЕБНО ВИШЕ НОВЦА

цајне“ деце у својим редовима, јер се тиме повећавају шансе да ће клуб имати неке финансијске користи и уплива „општеинтересног“ новца.

Интерес се крије и иза деловања појединих спонзора, па је јавна тајна позната свим боље упућеним спортским радницима, да већина из тог „помагања“ крагујевачког спорта ради „општег интереса“ вуку много већу корист него што је сама помоћ. Примера ради, оно што се зна (али се прећуткује) је да већина спортиста „са стране“ и гостујућих екипа које долазе у Крагујевац преноћиште налазе искључиво у два овдашња хотела у власништву једне особе. По речима једног од тих саговорника, тај рецепт сликовито изгледа овако:

- На пример, ако је неки ресторан спонзор одређене крагујевачке екипе, тај тим у том ресторану обедају по набавној цени. Дакле, колико власника

јкашком клубу. И мада је оба пута направио велики успех и клубове довео до врха, баш у тим тријумфалним тренуцима повлачио се из непознатих разлога. О томе никада није говорио за јавност, па смо тако и поводом овог серијала остали без икаквог одговора.

У склопу приче о „општем интересу“ ваља прибележити и можда оно чиме се тај интерес највидљивије вреднује - броју гледалаца на разним утакмицама и публике којима се спортисти по правилу захваљују и због којих се и боре. Као што смо већ поменули, ФК „Раднички“ је са донедавних десетак хиљада просечно спао на скромних хиљаду до две гледалаца. Утакмице кошаркашког клуба тренутно су најпосећеније, али недовољно за дупке пуну халу, а просечан број гледалаца у последња два месеца чак је у паду, па је у односу на 2.500 стигао до 1.500. Ватерполо клуб је, дакако, најпопуларнији те отуд и проширење ка-

пацитета до хиљаду, што се, за сада углавном попуњава. Тако лако сва места попуњавао је донедавно и одбојкашки клуб, за чије се утакмице тражила карта више. Данас га, пак, редовно прати више него скромних 250 до 400 гледалаца.

О осталим клубовима који наступају у елитним ранговима излишно је и говорити, где ваљда највећи део публике чине родитељи, родбина и пријатељи играча и тренера. Мушки рукометни клуб, за који се издваја такође прилична свота градског новца, посматра у просеку од 200 до 400 гледалаца, женски тек стотинак, а чак и наступ рукометашица у купу ЕХФ привукао је једва пола хиљаде Крагујевчана.

Најзад, можда и најзначајнији од свих интереса је интерес политичара и других функционера да се нађу на челу клубова. „Сликање“ за медије у друштву успешних спортиста, после великих победа и крај освојених трофеја, или још

боље, крај чувених светских асова, представља делотворан политички маркетинг по опробаном рецепту из Старог Рима - панем ег цирценсес. Маркетинг који носи одређен број поена политичаре лично не кошта ништа, с обзиром да се не даје свој већ јавни новац. И управо ту можда и треба тражити разлоге због којих се одлаже дуго ишчекивана приватизација клубова.

■ Чланарина иста, али клубови нису

Крајњи резултати обично говоре сами за себе, а они казују да већ годинама Крагујевац није дао врхунске асове светског калибра, каквих је некада било у разним спортовима, што би било очекивано као последица значајних издавања из градског буџета. Штавише, стигло се до апсурдне ситуације да у тимовима које финансира град Крагујевац све мање има његових грађана.

Сходно тези коју смо објаснили у једном од претходних бројева да ни закон не познаје нешто што се назива „градским клубом“,

ДЕЦА ВОЛЕ СПОРТ, АЛИ ТО ЊИХОВЕ РОДИТЕЉЕ
КОШТА

- У својству члана Градског већа својевремено сам презентовао идеју која је, истина, наишла на одобравање, али само декларативно, не и конкретно. По том предлогу, требало је да сваки клуб у Крагујевцу који има више од 50 деце у свом саставу добија месечну апанажу између 20 и 50 хиљада динара, у зависности колико деце има. Да тако родитељи знају да њихово дете не плаћа чланарину 2.000 динара, него хиљаду јер локална самоуправа издваја део средстава за њихов клуб, да сви знају да град брине о њиховој деци, наводи Бранко Крсмановић, бивши члан Градског већа за ресор спорта.

По његовим речима, када се све сабере у граду има око 50 таквих клубова, а план је био да се у прво време издваја 20-30 хиљада, па када се омасови и буде још више деце у клубовима, да се та апанаж повећа:

- Клуб који би добио 50.000 динара месечно због великог броја деце, уз бенефициране сате у градским салама, покрио би трошкове тренера и сала чланарином која је дупло мања, функционисао би без проблема и имали бисмо спортски град у правом смислу речи. Овако, дошли смо у следећу ситуацију - имамо велики кошаркашки клуб, а сениорска кошарка у Крагујевцу је нестала. Ми данас немамо ниједан сениорски клуб сем њега, при чему нам јуниори одлазе јер не могу у њему добити прилику. Рукометашки су ушли у прву лигу, али у Крагујевцу не постоји ниједан рукометни клуб сем „Радничког“. Доласком ватерполо клуба без идеалних термина остали су најбољи крагујевачки пливачи. И има још сличних примера.

Борис Радивојевић, директор СЦ „Парк“, каже да је цена закупа једне стазе за пливачке клубове 20.000 динара месечно и да је иста за све. Чланарина, како нам је у разговору навео, по његовим сазнањима, је 3.000 динара за пливачке клубове и 2.000 за школу ватерполоа, а у њу је урачуната и цена термина за затворени базен. Тако се практично испоставља да деца на овај начин плаћају карту коју би и иначе платила. С обзиром на констатацију секретара Градског већа, Златка Милића, када смо са њим разговарали о финансирању ватерполо клуба „Раднички“ да ће одређен приход ватерполо клуб остварити и од чланарина своје школе, а да има око 400 деце, може се извести груба рачуница о коликој је своти реч која пристиже од најмлађих. И све то и не би било

„да се нађе“ за сендвич и сок. Када се сведе коначна црта, неретко испада да се од чланарина финансирају само рад са тренером и евентуални закуп терена, хале, базена...

■ Премало пара за школски спорт

Као што је већ објављено, различитим спортским организацијама по различитим основама, из градског буџета ове године намењено је званично око 250 милиона динара. У управи за привреду, спорт и спортску инфраструктуру добили смо податак који се тиче улагања у школски спорт, који се не налази на овој листи. За развој школског спорта, што је ставка, по Закону о спорту, од интереса и потреба локалне самоуправе, град је ове године наменио тачно три милиона и 82 хиљаде динара. Другим речима, свим школама за сва школска такмичења и све трошкове који уз то иду, за целу годину, укупно је намењено 20 пута мање него кошаркашком клубу, 16 пута мање него ФК „Раднички“, два пута мање него ФК „Победи“ из Белшевца, исто колико и женском одбојкашком клубу „Раднички“...

- За оно о чему град Крагујевац посебно води рачуна, развој школског спорта, буџетом је планирано три милиона и 82 хиљаде ди-

хари су ситни трошкови. Лично нисам задовољан како се такмичења одвијају у школама и потребно је да се уради реформа школског спорта. Постоји, на пример, једна идеја у сарадњи са фудбалским савезом Србије да се уђе у школе и озбиљније приступи селекцији деце, то је нешто на чему се ради, а сада имамо и асистенте у настави у основним школама, када је реч о физичкој култури.

Треба рећи и да је почетком ове године град на себе преузео обавезу финансирања рада наставника физичког у основним школама који су се налазили на евиденцији Националне службе за запошљавање, са циљем да заједнички са учитељима држе ученицима нижих разреда часове физичког. Мотив је нађен у научним испитивањима која су показала да су деца све мање физички активна, па тако и здравствено угроженија. Но, неколико месеци по том пројекту, од појединих наставника добили смо информацију да од предвиђених око 14.000 динара месечно нису још добили ни динара, а чак и крајем лета ситуација је остала непромењена, чему су рачуна допринеле и блокаде рачуна основних школа.

ТРЕНУТНО НАЈПОПУЛАРНИЈИ ВАТЕРПОЛО И ПЛИВАЊЕ

толико битно да сада, због обавеза ватерполиста који тренирају два пута дневно, деца нису принуђена да тренирају у периоду од 20 до 22 часа, па на починак, уз сав труд, тешко ко од њих може отићи пре поноћи. Овде треба још једном поновити да ватерполо клуб „Раднички“ једини у Крагујевцу данас има школу ватерполоа. Подсетимо, иницијатива да се школа ватерполоа „Пират“ која је постојала од 2007. до краја 2011. године као једина у граду, ове године реактивира, из непознатих разлога није остварена. Услед тога, деца која су се бавила ватерполом, хтела не хтела, већином су се учланила у „Раднички“.

Чланарине су и у другим клубовима сличне „вредности“, али при том не треба заборавити да у већини случајева родитељи имају и додатне издатке које не подноси клуб, било да је потпомогнут од града или не. Па се тако из кућног буџета мора издвојити и за опрему, путовања на такмичења, ако су у питању вишедневни турнири, онда неретко и за смештај, за котизације, те најзад малишану треба дати неки динар

нара и тиме су били обухваћени трошкови такмичења, трошкови превоза и други материјални трошкови. Ту су и трошкови суђења, као и трошкови за медаље и дипломе, припремање стаза за атлетiku и крос, смештај, дневнице, спортске књижице и слично, каже Зоран Кузмановић, начелник ове Управе.

Међутим, закључно са почетком овог месеца, на рачун Градског савеза школских спортских друштава, који по подацима са званичног сајта града финансира град Крагујевац, није уплаћена та предвиђена, већ тек непуну два милиона - око 900.000 динара уплаћено на име неизмирених обавеза из претходне године, а мање од милион за ову годину.

Јован Павловић Бојаџић, помоћник градоначелника за спорт, додаје да није задовољан тренутним стањем школског спорта.

- Школски спорт је нешто специфично и ту пре свега треба да се уради нешто на набавци опреме, на пример гимнастичких справа којих је мало по школама или су дотрајале. То је главно, а медаље и пе-

С друге стране, о томе да су поједини клубови већ „ушли“ у основне школе, „Крагујевачке“ су такође писале. Наиме, јавна тајна је да поједини наставници физичког, осим у школама, раде и као тренери у неким клубовима, те тако имају „увид у ситуацију“ на терену и могућност да, користећи своју позицију, пошаљу децу у клубове у којима раде као тренери. Позитивна ствар тога је што се тиме свакако може извршити адекватна селекција на лицу места и тако потпомоћи развој и напредак детета у одређеном спорту за који је надарено. Међутим, остаје знак питања колико је деце одиста талентовано за активно бављење спортом у неком клубу, а колико је оних који су тамо послати зарад већег броја чланарина, од којих опет, тренери, у овом случају и наставници, имају свој део.

Отуд, како каже она већ стара и позната, мало преправљена, када следећи пут чујете некога да у ТВ емисијама или новинама говори о „општем интересу“ и „деци“ у једној реченици, проверите да ли вам је још у цепу новчаник. Ако и јесте, ускоро ће бити нешто тањи.

поставља се питање зашто се поједини клубови сматрају градским или имају изузетан значај за град, када се у једначину уведу и деца. Члан Градског већа за инвестиције, Небојша Васиљевић, у једном од прошлих бројева „Крагујевачких“, изнео је своје лично мишљење да на списку клубова које финансијски помаже град не би требало да буду разне спортске организације и школе које немају такмичарски ранг. Чисто ради прецизности, у школама спорта спортом се баве деца.

Сем тога, и у „градским“ и у „приватним“ клубовима деца редовно плаћају чланарину, обично једнаког износа, која се креће у просеку око две хиљаде динара. Међутим, за разлику од „приватних“ који ако нешто и добију обично је симболично, „градски“ клубови, тј. они који се воде као такви, добијају замашна средства из буџета града. Тако, дете било да је учлањено у „приватни“ или „градски“ клуб плаћа једнаку суму, али однос града према оба клуба није исти.

ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ ЗНАЧАЈНА
ЗА ЗДРАВЉЕ

ЗИМСКА СЛУЖБА ПОЧЕЛА СА РАДОМ

Путари и званично у Чистоћи

„Нискоградња” и даље постоји, а људи који су радили на пословима Зимске службе су, у складу са законом, привремено упућени код другог послодавца, у „Чистоћу”, каже члан Градског већа Зоран Јовановић

Са камионима и механизацијом запослене у Зимској служби предузећа „Нискоградња” је привремено, на период не дужи од годину дана, преузело Јавно комунално предузеће „Чистоћа”. Иако је последњег дана новембра одржан још један протест у овом погону „Нискоградње”, јер су радници тражили две заостале плате пре преласка у „Чистоћу”, нешто више од стотину људи је ипак потписао уговор са новим послодавцем.

Заостале плате из „Нискоградње” чекаће и даље, а уколико желе да зараде наредне, нема другог решења до преласка у „Чистоћу”, објаснили су им надлежни из Скупштине града, који тврде да неће бити проблема, јер се, такође, ништа не мења. Исте су трасе Зимске службе, распоред, исти је број екипа и иста механизација као и фебруара ове године, када су током готово једночасовне снежне непогоде путеве одржавали чистим.

■ Привремено преузимање

Члан Градског већа задужен за комуналну делатност Зоран Јовановић објашњава да није тренутак за ризиковање. Обавеза града је да на располагању има поуздану Зимску службу, а са финансијском дубиозом у којој се налази „Нискоградња” поузданости није било ни за лек.

Разумем забринутост људи, али треба појаснити о чему се ради јер је било доста дезинформација и неразумевања „Нискоградње” сада је у „Чистоћи”, Сектор саобраћајне сигнализације биће поверен „Паркинг сервису”, а Занатски центар Стамбеном предузећу, како би преостали део предузећа покушао да опстане пружањем услуга на тржишту. Процене су да ће то бити око 70 људи и за сада ће они бити на плаћеном одсуству. Чињеница је да треба прогласити вишак запослених и Градско веће је оформило комисију чији је задатак израда елабората који ће дати одговоре колико је радника вишак и може ли се „Нискоградња”, и под којим условима, консолидовати. Сматрам да се град не сме одрећи „Нискоградње”. Она је и основана пре свега због зимског и летњег комуналног одржавања улица, али у једном тренутку људи су се „заиграли”. Запослено је далеко више радника него што је потребно, каже Јовановић.

Према његовим речима, рок за израду елабората после Нове године је

КАМИОН ЗА ЧИШЋЕЊЕ СНЕГА ПОЗАЈМЉЕН „ЧИСТОЋИ”

прекратак, и вероватно ће се пролонгирати како би се озбиљно сагледало стање у коме се налази „Нискоградња”. Чињеница је, међутим, додаје Јовановић, да ово предузеће дугује више него што потражује.

Али, да за тренутак вратимо причу уназад. Већ месецима се прича о прошлогодишњем страначком запошљавању, (током 2011. године запослено је 77 људи), а потом је актуелно руководство предузећа најављивало ширење делатности како би упослили ангажоване. Граду као оснивачу предузећа је предлагано да оно оформи сопствену асфалтну базу, а у плановима за 2013. годину „виђена” је и куповина каменолома.

Неспорно је да ништа од тога није остварено, а на недавном протесту, пре две седмице, радници „Нискоградње” су указивали да предузеће од града потражује преко 400 милиона динара и да нема довољно поспла како би се зарадиле плате за укупно 250 запослених. Намеће се питање да ли је град могао и морао раније да реагује и ко је, и по чијем налогу, запослио толико људи у овом предузећу чији је град оснивач.

Члан Градског већа Зоран Јовановић објашњава да је „Нискоградња” од града увек могла рачунати на послове комуналног одржавања, али како је реч о средствима од 200 до 250 милиона динара на годишњем нивоу, јасно је да то није довољно за функционисање тако гломазног предузећа.

Колико знам, увек су правили пројекције годишњег прихода до 350 милиона динара и очекивали су да на тржишту, односно код трећих лица, у околним општинама Тополи, Рачи, Книћу, зараде још новца. За

предузеће је био проблем што нема бетонску галантерију, асфалтну базу, свој каменолом, и јасно је да све што уграђује - купује. Тако није конкурентно на тржишту. Планови за ширење делатности су разумљиви, али у датом тренутку, ипак, нереални и преамбициозни. Очекивало се доста од инвестиционе изградње, али због економске кризе која и даље траје Предузеће за изградњу града је смањило део „колача” на који је рачунала „Нискоградња”. Број запослених се повећавао, проблеми су расли, наглашава Јовановић.

Интерес града је, признаје наш саговорник, да преко „Нискоградње” има своју асфалтну базу, а разлог више је што је и овдашње Предузеће за путеве због лоше приватизације упало у проблеме, али ширење делатности је на дугом штапу.

Требало је правити реалне планове на време, када је било градње која би отплатила улагање у ширење делатности. Такође, ако се велики број запошљавања током 2011. године правдоа будућим погоном бетонске галантерије, а није изграђен ни један метар, зашто људи нису запослени на одређено, пита више се себе Јовановић.

■ Прети ли опасност „Чистоћи”?

Град дугује „Нискоградњи” за обављене радове, а уколико се због већ поменуте економске кризе и несташице у градској каси „модел” дуговања пренесе и на „Чистоћу”, може ли и то предузеће да буде бити у проблему?

Хипотетички да, али град издваја средства за комунално одржавање и за зимску и за летњу сезону. Дуговања према „Нискоградњи” постоје, међутим, у највећем делу то су обавезе према подизвољачима. Тачно је да град има уговоре са „Нискоградњом”, али су они ангажовали подизвољаче јер имају некавалитетну механизацију и лошу кадровску структуру. У сваком случају, на питање мо-

жемо ли сачувати „Нискоградњу” елаборат ће дати одговоре, закључује Јовановић.

Ипак, да и „Чистоћа” може бити у проблему потврђује директор овог предузећа Дејан Раонић. Уговори су потписани са 120 радника из „Нискоградње” и сви су, као што је и било планирано, директно ангажовани на пословима зимског и летњег комуналног одржавања улица и путева. Али, знајући да „Чистоћа” има 280 својих запослених, као и 70 радника са привременим уговорима, уколико се, претпоставимо, догоди да град прилично одоцни са исплатама фактура, ово предузеће неће моћи из свог пословања да покрије плате новопридошлих.

Без новца нећемо моћи, то је неспорно. Управо имамо састанке, разговара се о томе. Уколико нема снежних падавина плаћа се паушал, уколико изађемо на улице плаћа се по метру. Још увек немам тачне износе, а оно што могу да кажем је да је за децембар за ове намене предвиђено око 20 милиона динара, открива Раонић.

Он оповргава незваничну причу запослених из „Нискоградње” да и прелазак у „Чистоћу” има страначку подлогу, односно да су људи бирани по нереалним критеријумима.

Не знам откуда такве замерке. Од директора „Нискоградње” сам ван списка једино тражио њиховог шефа рачуноводства, јер је „Чистоћи” потребан, али то није прихваћено због израде завршног рачуна „Нискоградње”. У сваком случају, спремно смо да изађемо и чистимо улице, категоричан је Раонић.

Иначе, предвиђена су два случаја у којима се запослени из „Чистоће” могу вратити у „Нискоградњу”, и то уколико је нови послодавац незадовољан радом, или уколико сам радник не жели, мада је опет потребна сагласност директора Раонића. У свим другим случајевима нема разлике, нема „ових” и „оних” радника, тврди Раонић, и сви су запослени у „Чистоћи”. За предвиђених годину дана вероватно ће радити и на другим пословима, са „старијим” колегама.

Александар ЈОКИЋЕВИЋ

Уредбом Владе Србије о минималним и максималним ценама топлотне енергије, која је ступила на снагу пре нешто више од месец дана и важиће током ове грејне сезоне, смањене су велике разлике у ценама грејања међу топланама у Србији. Али, што је још значајније, и разлике у тарифама за грађане и привреду. Уместо три тарифне категорије, како је било раније, сада постоје само две, а однос цена за становништво и привреду је 1 према 1,5 уместо 1 према 2,5, како је било до сада, што повлачи знатно појефтиније грејање за привредна предузећа и предузетнике.

Осим тога, Уредбом су одређене минималне и максималне цене грејања које зависе од врсте горива које топлане користе. Тако су за топлане које раде на гас прописане цене од 61,07 до 91,07 динара по метру квадратном, за оне које као гориво користе мазут од 83,35 до 113,35 динара, за оне које раде на угљу од 52,45 до 82,45 динара, и за оне које користе биомасу од 73,5 до 103,5 по квадрату. Према оценама надлежних у Министарству рударства и енергетике Уредба је само почетак, краткорочна мера, али оно што је препорука топланама и локалним самоуправама је да у року од две до три године пређу на наплату топлотне енергије по утрошку.

■ Још једно поскупљење

Нове, умањене рачуне за испоручену топлотну енергију привредници у Крагујевцу требало би да добију већ овог месеца. Члан Градског већа задужен за комуналну делатност Зоран Јовановић објашњава да су, иако је Градско веће 15. новембра усвојило одлуку о усаглашавању цена, па би практично само половина месеца била обрачуната по новом систему, у „Енергетици” одлучили да ново обрачунавање по нижим ценама за привреду почне од 1. новембра.

Евидентно је да ће постоје новог обрачуна „Енергетика” ући у још веће губитке, јер се смањују приходи, па су због тога већ тражили да се подигне цена грејања за домаћинства. Међутим, колико год да је овај захтев оправдан, Градско веће није донело одлуку о поскупљењу, што не значи да то неће учинити до краја ове године, пошто добије образложење „Енергетике” о реалној цени грејања у том тренутку, објашњава Јовановић.

Као највећи проблем он наводи то што Министарство рударства и енергетике, које тражи кориговање цена и које газдује рудницама, не може да реши проблем набавке угља у Србији. Због тога је крагујевачка градска топлана принуђена да набавља овај енергент ван граница, у Фочи и Бановићима, који је због додатних трошкова транспорта и царине знатно скуплији него када би се куповао у Србији.

Реаговање

Родићева

(„Палицама и песницама

Наше реаговање односи се на изјаву Радисава Родића у тексту „Палицама и песницама до машина”, која гласи: „Не интересују ме крагујевачки медији, зна се за кога радите и како пишете и извештавате. Ја имам две судске пресуде да је покретна имовина у фабрици у Страгарима моја и зато сам одлучио да је продам. За све су криви Месна заједница Страгари, односно Слободан Милошевић Ђене и градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић. Говорио сам Ђенету да се Месна заједница не жали на пресуду Привредног суда у Крагујевцу, јер ћемо тиме сви изгубити, али није вредело. Већ 21 годину се бакћем овом фабриком и мало коме могу да докажем, а то је истина, да сам је овде највише изгубио, јер сада не могу да повратим паре које сам дао из свог чепа. То нај-

ПОСЛЕДИЦЕ СМАЊЕЊА РАЗЛИКЕ У ЦЕНИ ГРЕЈАЊА ЗА ГРАЂАНЕ И ПРИВРЕДУ

Енергетика већ тражи НОВО ПОСКУПЉЕЊЕ

Евидентно је да ће после новог начина обрачуна „Енергетика“ ући у још веће губитке, јер се смањују приходи, па су због тога већ тражили да се подигне цена грејања за домаћинства. Међутим, Градско веће није донело одлуку о поскупљењу, што не значи да то неће учинити до краја ове године

ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ: ПОТРЕБНО ЈЕ СМАЊЕЊЕ ТРОШКОВА ПОСЛОВАЊА УНУТАР ПРЕДУЗЕЊА

„ЕНЕРГЕТИКА“ СА НИЖИМ ЦЕНАМА ЗА ПРИВРЕДУ ПОВЕЋАВА ГУБИТКЕ

Крагујевачка „Енергетика“ затражила је информацију од Министарства о могућности набавке угља код нас, а од тога ће зависити и да ли ће цена грејања у Крагујевцу за домаћинства до краја године бити повећана. Већ је упућен захтев за поскупљење од 14 одсто, али с обзиром да је актуелна цена веома близу горње границе предвиђене Уредбом, већ сада је извесно да ће евентуална корекција бити мања од тражене.

- Цена грејања мора да подразумева и смањење трошкова пословања унутар самог предузећа, рационализацију радне снаге, зарада, расипање енергије, а не само да се вага улазна цена енергената, каже Јовановић.

■ Плаћање по потрошњи

Како је већ најављено, до краја наредне године у Крагујевцу би требало да почне примена обрачунавања цене грејања по потрошњи, а топлане ће у распону који је прописан Уредбом пронаћи вредност по којој ће да испоручују топлотну енергију, без обзира да ли ће то значити повећање или смањење цене. Предвиђа се да би рачуни за грејање по потрошњи

требало да садрже фиксни део, једнак за све, којим се, практично, плаћа спремност „Енергетике“ да у сваком тренутку греје пуним капацитетом. Ова фиксна цена, објаснио је Јовановић, износиће око 30 одсто од укупне енергије која је потребна, а обрачунаваће се на основу средње вредности капацитета свих котларница. На фиксну цену додаје се износ за потрошену енергију и тако се долази до коначног обрачуна.

Мада би потрошња у том случају требало да буде далеко рационалнија, а потрошачи ће бити у могућности да сами регулишу грејање када су код куће, на послу или на путу, оваква објашњења делују прилично апстрактно за обичне грађане. Тек када почне да се примењује нови систем наплате и стигну први рачуни, ствари ће постати много јасније.

На питање да ли ће се и у новом систему наплате грејање плаћати током целе године, или само у време грејне сезоне, наш саговорник каже да то тек треба да се договори, али пошто су „Енергетици“ неопходни приходи и током лета за ремонт постројења, постоји могућност плаћања грејања током целе године, као што је и сада случај.

Поједини стручњаци, међутим, оцењују да грејање по утрошку које ће, по свему судећи, постати неминовност, може да буде мач са две оштрице. Док једни истичу да би у становима могло да буде топло уз рачуне мање и до 20 одсто, с друге стране стижу упозорења да ће такав систем наплате многим „охладити“ просторије, али и новчанике. Иако је држава најавила да ће обезбедити калориметре по зградама, а обавезала локалне самоуправе да се побрину за остале, уградња остале опреме по становима и кућама за мерење топлотне енергије ни мало није јефтина, мада енергетичари истичу да ће се такво улагање породицама исплатити кроз уштеду грејања за три до четири године.

Према неким стручним анализама рачуни за грејање би у 80 одсто станова требало да буду бар за 20 одсто мањи. Други, међутим, мисле да би увођење наплате по потрошњи сигурно многим повећало издатке, јер прелазак на наплату по утрошку значајно би повећао губљења, односно растура енергије, и то не само у стану, због лоше изолације, већ и у котлу, а посебно у мрежи. Према неким подацима у дистрибутивној мрежи топлотне енергије у Србији губици су чак пет пута већи него у Европи.

Г. БОЖИЋ

ЈАВНИ ПОЗИВ

ПОЛИЦИЈСКОЈ УПРАВИ У КРАГУЈЕВЦУ

да одмах учини доступним јавности
стање моје имовине

Полиција мој имовински статус проверава, контролишући у том смислу све чланове моје уже и шире породице, моје пријатеље, а посебно скрећем пажњу да контролишу и моје двоје деце студената.

Контрола траје више од годину дана, без покретања било каквог поступка. Стога захтевам од Полицијске управе у Крагујевцу да ми одмах изда потврду о имовинском стању које је она утврдила.

Јавно изјављујем, што сам и пријавио Агенцији за борбу против корупције, да од имовине поседујем:

- Стан од 52 м², за који уредно отплаћујем кредит, у којем живи моја ташта
- Аутомобил марке „шевролет круз ЛЦ“

Са својом породицом живим у таштином стану од такође 52м² и који је њено власништво, стечен и откупљен из радног односа.

Уколико ми не изда потврду, позивам полицију која је истраживала стање моје имовине да свим полицијским доушницима и другим појединцима који на друштвеним мрежама, али и гласинама, шире неистине о мојим наводним становима и новцу, омогући увид у документацију о мом имовинском стању.

Уколико полицијски доушници и остали заинтересовани пронађу ишта више него што сам горе навео, одмах нека међу собом поделе све моје станове и сав новац који открију.

Небојша Васиљевић,
дипломирани правник,
члан Градског већа за инвестиције
и развој градских ресурса,
потпредседник „Заједно за Шумадију“

Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине града Крагујевца, Одељење за просторно планирање, на основу члана 63. Закона о планирању и изградњи (« Службени гласник РС» бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-Одлука УС и 24/11)

ОБЈАВЉУЈЕ

Јавну презентацију
Урбанистичког пројекта

1. Урбанистички пројекат за кп. бр. 5855 КО Крагујевац 1 на углу улица Аугуста Цесарца и Чехословачке у Крагујевцу

Јавна презентација се организује у периоду од 07.12.2012. до 13.12.2012. године у просторијама Града Крагујевца, Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Одељење за просторно планирање у периоду од 09-14 часова.

Позивају се сва заинтересована физичка и правна лица да изврше увид у урбанистички пројекат, као и да у току трајања јавне презентације доставе своје примедбе и сугестије у писаном облику Градској управи за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Одељењу за просторно планирање, Трг Слободе 3. 34000 Крагујевац.

Заинтересованим физичким и правним лицима која врше увид у изложени урбанистички пројекат, Томислав Спасенић, начелник Одељења за просторно планирање, пружиће потребне информације и обавештења о садржају јавне презентације.

Дејан Косовчевић, председник
Савета грађана МЗ Стрптари

Слободан Милошевић,
по овлашћењу радника
сш. поверилаца

Изјава паушална и недоречена

до машина“, „Крагујевачке „ бр. 184)

боље зна Мома Минић, а са тим је упознат и начелник полиције у Крагујевцу Иван Ђоровић, који је схватио, као да је годинама у фабрици у Стрптарима“.

Ова изјава Радисава Родића је паушална и недоречена и као таква представља плодно тле за спекулације и злоупотребе, а одговор на тврдњу да су за све криви Месна заједница Стрптари, Слободан Милошевић Слободан Ђене и градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић објавићемо на конференцији за штампу која ће бити организована након коначне пресуде Привредног апелационог суда у Београду у предмету жалбе Републике Србије, Месне заједнице Стрптари и Града Крагујевца од 12.07.2012. године и након окончања стечајног поступка у Привредном суду у Крагујевцу.

Том приликом презентираћемо представницима медија валидну документацију која ће до краја разоткрити место и улогу свих актера проблематике фабрике у Стрптарима, све оно што је чињено и није чињено од стране надлежних институција Републике Србије, од локалне самоуправе, од судства и тужилаштва. Практично, јавност ће до краја бити упозната са свим детаљима који ће дати одговор на питања како је могуће да се државна имовина обезвреди, уруши и нестане у бесцење зарад интереса појединца а стотине радника и извор живота за једну регију остану без перспективе.

Месна заједница Стрптари и радници стечајни повериоци не желе било какву полемичку путем медија, али са правом очекују да ће коначно Република Србија у својству власника непокретне имовине и

Агенција за приватизацију, у својству стечајног управника, покренути одређене законом дозвољене поступке преиспитивања и ревизије одређених пресуда и судских решења која нису утемељена на законској регулативи а тичу се имовине фабрике у Стрптарима.

Месна заједница Стрптари и радници стечајни повериоци ће након добијања коначне пресуде Привредног апелационог суда у Београду и након окончања стечајног поступка наставити своју борбу дозвољеним правним средствима у институцијама државе и ван државе, у заштити својих интереса.

Илустрација Горан МИЛЕНКОВИЋ

НА УДАРУ ГРАЂАНИ, ТРГОВИНЕ И ПРЕДУЗЕЋА

Множе се обијачи, шуњалице, џепароши

Од почетка године у Крагујевцу су биле 122 тешке крађе и 75 разбојништва, где су лопови користили оружје, на срећу без последица. То је регистровано у Полицијској управи, међутим огроман је број непријављених крађа, јер је и даље на снази, бесмислена законска одредба да полиција не гони лопове када „вредност“ крађе не прелази 15.000 динара

Двадесетједногодишњи провалник из Крагујевца Славиша С. дрзнуо се да 28. новембра, неколико минута по поноћи, обије ресторан „Морава“ у центру града. У том подухвату затекли су га полицијци и лишили слободе због покушаја тешке крађе. Он се степеницама попео на терасу ресторана, разбио стакло и ушао кроз начињен отвор. Видевши да је његова намера осујећена, покушао је да утекне преко балконских врата према згради „Таково осигурања“. По свему судећи, занимао га је пазар у ресторану.

Наредног дана „пала“ је и трочлана група момака из Мионице који су наменски долазили у Крагујевац да харају по бутицима. Крали су скупуљу гардеробу. Реч је о Небојши Р. (46), Саши Ј. (38) и Слободану М. (48) у чијим аутомобилу је пронађена украдена гардероба и враћена власницима. Имали су разрађен систем, док су двојица разгледали и пробаили одевне предмете и тако одвлачили пажњу продавачица, трећи је за то време скидао са рафова вредније комаде одеће, стављао испод мантила и односио у недалеко паркирану Слободанову „фијат ланчију“. Они су били сумњиви крагујевачким чуварима реда, зауставили су их у центру града и прегледом возила открили одевне предмете које су покрали из шест овдашњих бутика. Верује се да је на њиховом удару било и више бутикаша.

Трговине прве на удару

Ово су само последњи примери тешких крађа, којих је све више у Крагујевцу. Статистика каже да на три-четири „обичне“ крађе (изнад 15.000 динара) дође једна тешка и бар још три ситне крађе, за коју полиција и не излази на терен због мале вредности. Тешке крађе су најбројније у области имовинских деликата. Одељење криминалистичке полиције у овој години укупно је евидентирало 122 тешке крађе, од чега је 79 расветљено што је око 65 одсто. Ту спадају све крађе које су пријављене од стране грађана, предузетника и представника фирми.

Са подједнаком пажњом расветљују се сва дела, без обзира ко је оштећена страна, каже Зоран Стани-

шић, начелник Одељења криминалистичке полиције. Он додаје да је у односу на претходни период број крађа је на скоро истом нивоу, као и проценат њиховог расветљавања.

Најзаступљеније је обијање трговачких радњи, из којих се односи роба широке потрошње која се лако може продати на „црном“ тржишту, попут цигарета, сухомеснатих производа, алкохолних пића, кондиторске робе. Краде се и новац од пазара који је остављен у каси или по фиокама. По предузећима се обично краду секундарне сировине, ручни алати за извођење грађевинских радова, попут бушилица, брусилца, затим каблови...

На почетку године било је више присутно и обијање станова док су у кућани били одсутни. Провалници су ломили цилиндрице брава, купили злато, новац и друге драгоцености.

До јуна смо успели да идентификујемо ту групу и у сарадњи са Полицијском управом из Краљева лишили смо слободу четворочлану групу из Македоније. Они су организовано долазили и крали по Крагујевцу, Краљеву, Чачку и Крушевцу. Другу групу чинили су момак и девојка из Аранђеловца. На сличан начин су вршили кривична дела по Крагујевцу. Сви они су ухапшени, покрадени предмети враћени власницима, а против њих су покренути судски поступци, каже Зоран Станишић, додајући да су момак и девојка хероински зависници и зато им је требао новац, док је прва група крада искључиво из користољубља.

Поред класичних крађа било је и наоружаних упада криминалаца различитог формата. Уз претњу ножем или револвером отимао се пазар из радњи, обично су били маскирани фантомкама и имали су навучене рукавице. Евидентирано је укупно 75 разбојништва и разбојничких крађа, затим крађа на безобзиран и дрзак начин, попут тргања златних ланаца с врата или ташни с рамена, као и крађа „сецкиеса“, које су нарочито биле присутне летос. И у овој категорији је расветљено 64 одсто случајева. На срећу, ове године није било тешких последица по оштећене, изузев наношења пар лаких телесних повреда.

Крајем октобра откривена је група малолетника која се „специјали-

зирала“ за пресретање жена на улицама, тргање златног накита и ташни с рамена. Реч је о узрасту од 14 до 18 година. Они су током лета успели да почине девет кривичних дела ове врсте. Златне ланчиће продавали у златарама, а новац користили за провод или коцкање по кладоницама. Иначе, сва та (не)дела радили су из обести, хира, доказивања пред друговима, а не због немаштине.

Клинци се „доказују“

Кривична дела из области имовинских деликата раде углавном повратници, незапослена и необразована лица, материјално необезбеђени. Чест мотив крађа је стицање новца живаоца дрога.

У последњих месец дана имали смо серију од десетак обијања радњи у центру града, а починилац је био повратник који је недавно изашао из затвора из Крушевца, где је отишао као малолетно лице. Очито да установна није успела да га преваспита. И против њега је поднета кривична пријава, лишен је слободе и приведен истражном судији, али је након пар дана ипак пуштен на слободу, објашњава Станишић.

Иначе, крадљивци у већини случајева раде у соло варијанти или се удруже по два-три лица, али се то не може подвести под организовани криминал, већ се третира као група која се договорили да краде заједно.

У чињењу имовинског криминалитета, када су у питању озбиљније крађе, готово да није било припадница лепшег пола. Ове године евидентиран је само један случај и он је процесуиран, а тшао се наркоманке из Аранђеловца, коју смо већ поменули.

Украдена роба обично је завршавала на илегалном тржишту или у самосталним трговинским радњама, где су лопови имали упоришта. Ти пунктови нису лоцирани на једном месту да би им се лако ушло у траг

и ни један такав није откривен до сада. Украдена роба обично се чува код посредника или на скровитим местима док се не пронађе купац. На крају ипак заврши у радњама широке потрошње, а мањи део на пијацима. Недавно је добијено признање да су украдене цигарете продаване на пијаци, у Бубањ потоку, у Београду, бар су тако изјавили ухапшени.

Практично, нема дана да се у Крагујевцу нешто не украде али много тога се никад не пријави полицији због мале вредности крађе. Отуда је број крађа далеко већи од онога што се заведе у званичним књама Полицијске управе. Међутим, и код ситнијих крађа власници трговинских објеката понекад алармирају полицију, а она обавезно излази на лице места по тим позивима. Без обзира на вредност. Њен задатак је да легитимише крадљивца и те податке пружи оштећеној страни, како би на основу тога могла да подигне приватну тужбу против лопова. Полиција се не упушта даље у проблематику, јер за вредност испод 15.000 динара не гони лопове, тако је по слову Закона о службеној дужности, мада многи сматрају да је таква законска одредба наопака, јер лоповима практично оставља одрешене руке за такозване ситне крађе.

Посебна прича су такозване „шуњалице“, особе које користе непажњу укућана па улазе у куће и станове кроз откључана врата и отворене прозоре, посебно у летњем периоду. Они обично долазе само до ходника, или прве просторије у кући, одакле купе све што им се нађе при руци, обућу, јакне, ранчеве, ташне, а онда беже главом без обзира. Непажњу користе и џепароши на пијаци, у јавном превозу и на другим местима где су гужве, али те крађе најчешће се не пријављују полицији, а она интервенише ако се задеси на лицу места или у близини.

Е. ЈОВАНОВИЋ

рича почиње као у америчком филму: муж са женом пије поподневну кафу у дневном боравку, док се њихови синови играју у суседној соби. На пола испијене кафе настаје жестока расправа, он револтиран насрће на супругу и букувално је избације кроз дупли, затворен прозор, са првог спрата њихове породичне куће. Жена пролеће кроз стакло, пада иза куће у двориште и тако повређена запомаже из траве. Први комшија чује њен апел за помоћ, утрчава у своју кућу и позива полицију. За то време помахнители муж силази с кухињским ножем у руци и довршава „посао“ започет у кући. Пререзује супрузи грло, убада је у груди, па у стомак. Она умире на лицу места, а потом стижу Хитна помоћ и полиција.

Тај временски вакум главни актер ове приче користи да позове свог рођеног ујака да му саопшти да је ликвидирао супругу и да брзо дође по децу. Затим одлази у купатило и у кади спира крв с ножа. Међутим, не успева до краја, јер у том моменту у кућу упадају полицијаци, који проналазе трагове крви и на једном чекићу с гуменом главом, што наговештава да је можда супругу тукао и тим оруђем. Комшија у шоку и чуду...

Полиција приводи супруга да на суду положи рачуне, а он фоторепортерима позира и шаље пољупце, као да је холивудска звезда. На суду се брани ћутањем.

На жалост, ово није садржај филма, већ стварност, у којој су главни актери били четрдесетогодишњи Крагујевчанин Дејан Цветић, отац два дечака од осам и седам година, регистровани наркоман, незапослени аутомеханичар, и његова осам година млађа супруга Наташа, такође незапослена жена, која је годинама била изложена породичном насиљу и није умела томе да се одупре на прави начин.

Стравичан приказ

Ова породична драма са бруталним крајем догодила се прошле недеље, око 15 сати, у Илинденској улици у насељу Багремар, у поро-

ПРОЗОР (ЛЕВО) КРОЗ КОЛИ ЈЕ ДЕЈАН БАЦИО НАТАШУ

дичној кући Цветића. После расправе са супругом и туче, која се највероватније догодила у присуству деце која су врштала, Дејан је одгурнуо Наташу, бацио је кроз прозор са висине од око четири и по метра у задњи део дворишта. Тешко повређена, али ипак жива, жена је почела да запомаже и њене вапаје чуо је комшија, позвао надлежне, али било је касно, јер је пре тога помахнители супруг успео да заврши свој крвави пир.

Био сам у кући када се чуо неки туп звук, а затим и запомагање. Истрчао сам напоље и чуо Наташу како из суседног дворишта дозива помоћ. Видео сам је како беспомоћно лежи на земљи, непомична, испод разбијеног прозора. Када ме је угледала, повикала је да брзо позovem полицију, јер је Дејан да је убије. Утрчао сам у кућу да телефонирам, али се тада зачуо стравичан урлик, прича још увек у шоку овај човек.

Дејан је сматрао, како незванично сазнајемо, да га Наташа вара са неким Италијаном, али и са

МОНСТРУОЗНО УБИСТВО У БАГРЕМАРУ

Брутални убица са осмехом

ДОК ГА ПРИВОДЕ, ДЕЈАН ШАЉЕ ПОЉУПЦЕ ФОТОРЕПОРТЕРИМА

ОТАЦ ЖИВКО ЖИВАНОВИЋ ЧЕСТО МОЛИО КЋЕРКУ ДА ОСТАВИ НАСИЛНИКА

другим мушкарцима, па ју је зато казнио на овај начин.

По причи родбине и комшија, још од почетка њиховог заједничког живота почеле су несугласице. За свађе, али и по неке батине које би падале, знали су и суседи, његова и њена фамилија. С почетка се нису мешали, да би Дејанов отац 2011. године против њега поднео кривичну пријаву због насиља у породици над укућанима, и чак се тада одселио из куће, али је после одбио да сведочи против сина. На несрећу, и Наташа је одбила да терети супруга у том процесу, а и Дејан је негирао да је злостављао жену, тако да је на тај начин Наташа пропустила сламку спаса из тог брач-

15 дана, каже њен отац Живко Живановић, покушала је и да се убије. Трвала се лековима, због чега је завршила и у болници. Тада ју је отац и последњи пут видео. Он тврди да се Наташа по изласку из болнице и није враћала у породичну кућу него се склањала, али да ју је муж намамио да дође кући, причом да је млађи син много болестан и да има температуру. Он мисли да је Дејан сковао такав план да би је убио, а да је Наташа насела на његову лаж и за то платила високу цену. Волела га је и није желела да га остави, иако јој је отац, као и остали који су знали за проблеме у њеном браку, сугерисао да га напусти. Нико

није знао да ли је то било од велике љубави или од страха који јој је усадио.

Дејан је, како незванично сазнајемо, лечен на психијатрији, тренутно је био на метадонској терапији, слови за повратника у извршењу кривичних дела, поготову оних са елементима насиља и имовинских деликата. Никада, међутим, није одговарао због дроге, иако у Багремару причају да се бавио и њеном дистрибуцијом. У кривичном досијеу му је евидентирано наносење тешких телесних повреда комшији коме је циглу два пута олупао о главу. Одговарао је и прекршајно због нарушавања јавног реда и мира током 2010. и 2011. године. Те исте године написана му је и кривична пријава за насиље у породици над укућанима, коју је, како смо већ рекли, поднео управо његов отац, али су и он и Наташа потом одбили тада да сведоче против њега.

Живот у паклу

Наташин отац за смрт своје кћерке највише осуђује институције система које су могле да помогну да се ова трагедија избегне. Он, пре свега, мисли на суд и Центар за социјални рад,

Четрдесетогодишњи Дејан Цветић, који је на стравичан начин убио супругу Наташу, слови за повратника у извршењу кривичних дела, наркоман је и насилан, а супругу је дуго малтретирао, због чега је недавно покушала и да се отрује. Иза њих су остала два малишана са огромним трауматским искуством и питање - да ли је овако нешто могло да се спречи

али и полицију. Тврди да је годинама његова кћерка трпела тортуру, била оплављена од батина, покушавала и да побегне од мужа наркомана, па чак хтела и да се убије. Они су то и пријављивали и у-

САХРАНА НАТАШЕ ЦВЕТИЋ У ГРОШНИЦИ

радили све што је било до њих, а надлежни су, каже, ипак затајили.

- Наташа је покушала да се убије. Отрвала се, али су је спасили. Последњи пут сам је видео пре две суботе у болници. Мени ништа није рекла, али јесте мојој супрузи када сам изашао, да је предлагала Дејану да се заједно убију, како би спасили децу, прича Живко Живановић.

Он мисли да се по изласку из болнице Наташа није ни враћала кући него је децу повремено облила. Сестри од тетке се јавила у недељу по подне да мора да иде до Дејана кући јер јој је млађи син добио температуру. То је била замка да јој не дозволи да икада оде, а она као да је предосетила, па поручила сестри телефоном: „Јавићу ти се уколико се жива вратим отуда“.

- Више пута смо позивали полицију да га ухапсе, јер је моју кћерку често тукао. Полиција је милион пута долазила, одведу га, па га одмах пуште, нема ни дана затвора. Није ми јасно зашто суд није реаговао. Видео сам да држава неће да помогне, па сам је много пута молио да га остави, али она из неких разлога није хтела. Да ли је била толико заљубљена у њега или је можда и њу дрогирао, ни сам не знам, каже Наташин отац.

Тврди да се на породичним окупљањима појављивала сва модра. Неколико пута одлазила је на по месец-два код брата, али због деце се увек враћала њему. Верује да је многи тога и крила од своје породице и није му дозвољавала да се умеша. Мисли да се плашила да му они могу пресудити.

Додуше, Живко тврди да брак његове ћерке у старту није био тако паклен, него да су кола кренула низбрдо по рођењу другог детета, због чега су Дејанов отац и он покушавали да утичу да се раздвоје. То тада више и није личило на брак.

- Какав је то човек који је и свог оца хтео да убије, пита се гласно Живко, додајући да је човек побегао из своје куће да се спасе, а Наташа за то није имала храбрости.

Због тако поремећених породичних односа његове кћерке Ђивак каже да је учућена ретко виђао, а не планира да понуди старатељство над њима:

- Деци, после свега што су преживела, потребна је стручна помоћ. Ја не могу да их чувам, јер немам за то услове. Сада су код Дејановог ујака.

Милан Стојиљковић, Дејанов рођени ујак, живи близу њих, у паралелној улици изнад њихове. Он је, по свему судећи, неко ко је и најблискији Дејановој и Наташиној деци. Много пута су уточиште пронашла у његовом дому,

он је бринуо о њиховој исхрани и одевању. Нашао им се увек из добре намере, пошто обоје нису радили, али и зато што су Дејан и Наташа били неодговорни. Имали су где да живе, велика опремљена кућа, коју су наследили од Дејановог деде, али њихов начин живота довео је до тога да су услови у кући буду неадекватни за живот. Дозволили су и да им струја буде искључивана. Деца ће, највероватније, остати код њега све док Центар за социјални рад не буде завршио процедуру коме ће се поверити старатељство од сродника.

Иначе, на саслушању пред истражним судијом Дејан Цветић се бранио ћутањем, након чега му је одређен притвор под сумњом да је починио тешко дело убиства, јер је испољио крајњу безобзирност - док је Наташа беспомоћно лежала задао јој смртну посекотину по врату и убоду ножем по телу, при том се не обазирајући се на децу, која су све то чула, а можда и видела.

Елизабета ЈОВАНОВИЋ

ГРАНИЦЕ РЕГИОНА

Центар није обавештен о насиљу

Породица покојне Наташе Цветић, између осталих, оптужује и Центар за социјални рад да се није довољно ангажовао. У овој установи тврде да они нису имали правих информација да се у породици Цветић врши насиље у породици, било какву медицинску документацију о повредама, нити су им пуњени други аргументи на основу чега би могли да закључе да постоји партнерско насиље. - У контактима које је ова служба имала са породицом Цветић, у неким другим поступцима, стручни тим није дошао до информација да постоји партнерско насиље. У одвојеним контактима, када су створили услови да о томе слободније говори, Наташа је то негирала. Не можемо рећи који су то били поступци, јер се тичу друге деце, односно детета. Немамо ни пријаву школе о насиљу у породици, иако то неко питање потезе, каже Љиљана Ђорђевић, социјална радница и руководилац Службе за заштиту деце.

Социјална радница Ана Милетић-Вучковић, која је радила на њиховом случају, каже да је Наташа отворено питана да ли постоје партнерско насиље и да се изјаснила да не постоји. Такође су јој предочили да може да користи и услуге прехватилишта

БРАЧНИ ПАР ЦВЕТИЋ СА ЈЕДНИМ ОД СИНОВА

за жртве породичног насиља уколико осећа неки страх или дође до изненадног насиља. Сваки пут је, одвојено питана, изјављивала да не постоји партнерско насиље, а то исто је изјавио и њен супруг.

- Када смо добили сазнања о овој актуелној ситуацији, предузели смо све мере из наше надлежности тако да су деца безбедна, збринута, ради се на мерама предузимања старатељске заштите, на намера старатеља из круга сродника, односно људи најближих деци, каже Ана Милетић-Вучковић.

Центар за социјални рад у конкретна случај још није укључен од стране суда и тужилаштва, а још се не зна ни да ли деца знају да им је мајка мртва и шта су све видела том приликом. Тек предстоји ствар процене да ли ће Цветићевој деци бити потребна и каква врста подршке. Предстоје и специјализоване процене стручњака, ако има индикације да такве процене треба радити.

Психолог Биљана Јаковљевић објашњава да у таквим ситуацијама, када се убиство деси, све зависи од узраста деце. Када су деца на школском узрасту, попут ових малишана, обично им се каже одмах да им је родитељ умро да не би сазнали на непримерен начин, из медија или од другова. То је, у сваком случају, траума за цели живот. Неко дете то дубоко потисне у себи и тек касније може да говори о томе, код некога се јаве психосиматски поремећаји, ноћне море, тикови и други проблеми. То је страхан губитак за који треба много времена да се превазиђе.

Иначе, у Србији нису рађена истраживања колико су деца са таквим искуством способна да превазиђу проблем, али из теорије и искуства других држава сазнаје да неко дете успе, а неко никада не успе да се извуче из свега тога. Врло је битна и подршка других особа које ће заузети значајно место у њиховим животу, али таква деца могу бити и врло реализоване и успешне особе кад одрасту.

ЗАПУШТЕНЕ ФАСАДЕ У ЦЕНТРУ ГРАДА

Старе даме у ритима

Фасаде су одела зграда, а зграда главни садржај града. Ако, можда, одело не чини човека, фасада сигурно чини зграду, јер она нема неки свој, посебан, ни „карактер“ ни „темперамент“, њој су то лик који јој да пројектант и „одећа“, коју такође добија од њега, али се она хаба, па се може претворити у „рите“.

Крагујевац се, на жалост, не може похвалити уређеним фасадама, а посебно боду очи „рите“ у самом центру града. Довољно је проћи само од „Балкана“ до „саобраћајца“, главе подигнуте горе, па се уверити у то.

Зграда „Пионира“, некада понос Крагујевца, сада одише сивилом и запуштеношћу. Са последњег спрата малтер је толико опао да су и прозорска окна почела да се урушавају. У једном делу она су поломљена и ишчупана, а изнад њих се види гола цигла. Зграда није реновирана чак ни после инцидента из 2009. године када је део малтера отпао и повредио једну пролазницу.

Слично је и на згради изнад „Пионира“. Иако се налази под заштитом Завода за заштиту споменика културе, многи архитектонски орнаменти почели су да нестају. Са доњих делова тераса отпада малтер, а велику опасност за пешаке представљају огромне камене саксије за цвеће. Полуочувана спољашност ипак сакрива унутрашњост, пуну влаге, испуцалих зидова, неуређених тераса и стеништа.

Зграда код „Штафете“, иначе по стилу потпуно одура од амбијента у коме је грађена, сива, равна и четвртаста, грађена у периоду соцреализма, нема ниједан архитектонски елемент карактеристичан за стари Крагујевац, али и таква је сва очерупана и запуштена.

У јадном стању је и стара зграда испред „Конака“. Са горњег спра-

„ПИОНИР“ – НЕКАДА ПОНОС ГРАДА, ДАНАС ПРИМЕР НЕМАРА

РАСПАЛИ СЕ И ФУТЕРИ НА ПРОЗОРИМА

Круг је затворен, а изгледа и зачаран: у приватизованим зградама власници станова и пословног простора немају пара за обнову фасада, у сличној позицији су држава и град, али како је и у срећнијим временима мало ко марио за ову димензију градске естетике, изгледа да недостаје и основне урбане културе

та малтер је опао са свих страна, па се једва препознаје да је некада био црвен. Убледела жута боја доњег

дела показује да је фасада кречена без икаквог реда и правила. Некада лепе терасе замениле су избледеле, са увелим цвећем. „Урбани“ додаток томе су графити и клима уређаји, који својим бојама потпуно одурадају од саме зграде. Имало би још тога, сличног и ружног, да се наброји и описује.

Овакве фасаде нису само ружне, већ представљају и опасност, како за оне који ту живе, тако и за пролазнике. Како смо дозволили да нам центар града изгледа као руинирано насеље?

■ Одговорност станара

Свака зграда, било да је „обична“ или проглашена за културно добро, у надлежности је превасходно станара који у њој живе. Међутим, станари зграде у Улици краља Александра првог Карађорђевића и не знају да је обнова фасаде њихова обавеза. Председник кућног савета Предраг Димитријевић, живи у тој згради од 1974. године и за то време фасада је обновљена само једном, пре 25 година. Каже да је новац тада обезбедио град, јер станови у згради још нису били откупљени. Данас, и поред њихове добре воље, новца за то нема.

Живимо у времену огромне кризе, када људи једва имају за основне животне потребе, па изглед зграде више нико и непримећује. Нико од нас се не би бунио да се ова зграда уреди, када би помогао град или Завод за заштиту спо-

меника културе, јер се она налази под заштитом државе. Димитријевић каже да су пре две године добили налог да обнове фасаду, али је то било финансијски немогуће. Сада, када са зграде већ отпада малтер, плаши се да ће, уколико се нешто деси пролазницима, тужба стићи на њихову адресу.

Иначе, правила кажу да су станари у приватним зградама дужни да оформе кућни савет и потпишу уговор са Јавним стамбеним предузећем „Крагујевац“. Ово предузеће на иницијативу станара, организује радове или ангажује извођача радова. Међутим, директор ЈСП „Крагујевац“ Славољуб Јелић каже да се не сећа када је последњи пут било захтева станара неке зграде за обнову фасаде.

Било које правно или приватно лице као власник зграде са нама може да склопи уговор, али заинтересованости нема већ годинама, иако новац могу да сакупе и на рате. Постоје само распитивања како би нешто могло да се уради и колико кошта, али када чују цену - сви одустану. Ми смо омогућили отварање посебног рачуна на који станари могу да уплаћују новац за такве намене током дужег временског периода, али није било интересовања. За почетак радова потребно је сакупити 70 посто новца, а цена зависи од висине зграде, укупне површине фасаде, материјала, комп-

КОМПЛИКОВАНА ПРОЦЕДУРА

Потребно десет докумената

Чак и када би било довољно новца и сагласности станара, процес обнове фасада захтева велики број докумената и дозвола, која се добијају на различитим местима и по различитим процедурама, а то су:

- урбанистички услови
- сагласност Завода за заштиту споменика културе
- идејни пројекат
- главни пројекат
- техничка контрола главног пројекта
- избор извођача
- пријава радова Градској управи за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине
- сагласност Градске управе за саобраћај
- решење дирекције за путеве уколико се заузима тротоар или јавна површина
- уколико се мења изглед и боја првобитне фасаде, потребно је тражити дозволу архитекте који је радио први пројекат

ликованости фасадних елемената, могућности прилаза објекту и могућности постављања скеле, али нико нам се не обраћа, каже Јелић.

Само, када су делови фасаде склони паду и угрожавају безбедност грађана, радници „Стамбеног“ излазе на терен да би обавили хитне интервенције. За све остало потребно је да им се станари сами обрате.

У Заводу за заштиту споменика културе објашњавају да и када се зграде налазе под њиховом заштитом, трошкове санације или обнове фасаде сноси станари или закупци. Завод само, због културног добра које те зграде представљају, одређује услове и параметре, по којима може да се изврши реконструкција.

Славица Ђорђевић, помоћник градоначелника за област заштите културне баштине и уређење града, каже да је и град расположен за сваки облик сарадње.

Наши људи су излазили на терен, чак су урадили и неке прелиминарне, имају списак свих фасада и њихових стања, али за обнову нема новца, ни од државе, ни од станара. За зграде које су под заштитом државе, а не града, држава би могла да обезбеди један део новца, јер су оне као централно градско језгро од великог историјског значаја. То су зграде са карактеристич-

ЗГРАДА ПОД ЗАШТИТОМ ДРЖАВЕ У ГЛАВНОЈ УЛИЦИ

ТЕРАСА СА КОЈЕ ПАДАЈУ ДЕЛОВИ НА ПРОЛАЗНИКЕ

ДЕТАЉ СА ЗГРАДЕ ПОРЕД „КОНАКА“ И ОРНАМЕНТИ У ТРАГОВИМА

ПО МОДЕЛУ РАЗВИЈЕНОГ СВЕТА

Формирати урбанистичку комисију

Архитекта Зоран Гагић сматра да би се проблем фасада решио оснивањем градске урбанистичке комисије, састављене од људи различитих профила, која би одређивала критеријуме и прописе у овој области. Дирекција за урбанизам само одређује да ли неки објект по свом габариту одговара одређеном терену. Насупрот томе, у свету је све дефинисано и прописано.

Комисија треба да утврђује да ли зграда одговара амбијенту у коме се гради, каква ће бити боја, висина, да ли све зграде у једној зони треба да буду идентичне

или не. У неким градовима чак постоји и „боја града“, која је дефинисана и прихваћена, или се градске зоне разликују по бојама. Фасаде морају бити тако урађене да можемо препознати којој је епохи та зграда припадала, иако је она више пута обновљена. На пример, у Паризу централна градска зона је изграђена једним идејним пројектом, а закон налаже да се фасаде у приватном власништву обнављају једном у 20 година, а у државном једном у 10 година.

Гагић сматра да би сада обнова фасада у центру Крагујевца представљала огроман посао, пре свега због њиховог лошег стања и старости зграда. То би захтевало много времена и огромна новчана средства, мада је садашње стање свакако неодрживо.

У ДВЕ БОЈЕ КОЈЕ НЕ МОГУ ДА СЕ „СПОЈЕ“

СТРОГИ ЦЕНТАР – ЕМ ЈЕ ЗГРАДА РАВНА КАО КУТИЈА, ЕМ ЈЕ ОФУЦАНА

ним фасадама, у којима се види континуитет грађења Крагујевца, носе одређене архитектонске елементе и културни су и економски капитал. Зато смо ми урадили предлог прве фазе ревитализације централног језгра и послали на разне адресе и фондове, али нисмо добили средства. У овако тешким временима морамо да одредимо приоритете, па се расположива средства троше на споменике културе као што су Народни музеј, Спомен парк и Кнежев арсенал. Централна градска зона ће морати да сачека неке нове инвеститоре, каже Славица Ђорђевић.

ЗА ОБНОВЕ НЕМА ИНТЕРЕСОВАЊА: СЛАВОЉУБ ЈЕЛИЋ

ОВАКВИХ ФАСАДА У СВЕТУ НЕМА: АРХИТЕКТА ЗОРАН ГАЏИЋ

ЗА ОБНОВУ САДА НЕМА НОВЦА: СЛАВИЦА ЂОРЂЕВИЋ

■ Спречити самовољу инвеститора

Архитекта Зоран Гађић, који се 20 година бавио архитектуром у Паризу, каже да је био у чуду када се пре неколико година вратио у град. Нигде у свету не постоје овакве фасаде у најужем центру града. Као главне проблеме види материјале од којих се оне раде и слободу инвеститора да раде шта желе. – Можете ли да замислите како се осећа туриста док шета градом када са зграда отпада малтер и висе вентилатори од клима уређаја? Тога нема нигде у свету. Код нас је главни материјал стиропор, а после њега је немогуће урадити било какву камену фасаду. Термичка изолација је у свету потпуно другачије урађена, дебљи су зидови, тако да не постоји потреба за стиропором и клима уређајима. Такође, у центру града постоји велики број локала и пословних простора које су закупци уредили по свом укусу, оставивши остатак зграде у првобитном стању. Слично је и код надградње. Тако смо добили шарене зграде, чији су надоградњени спратови често јаких и

светлих боја, док је основа остала сива и оронула. То се дешава зато што не постоје казне или санкције. У европским градовима за станаре или закупце који не одржавају фасаде, изричу се велике новчане казне. Код нас реконструкција зависи од добре воље и могућности власника, па су дотрајале фасаде уобичајна слика.

Наш закон, иначе, не предвиђа обавезу инвеститора да приликом надградње обнове фасаду целе зграде. Њихова обавеза је да ураде само оно, што су се уговором са станарима договорили. Ипак, Славица Ђорђевић каже да Завод увек захтева, када је реч о надградњи зграда у центру града, да инвеститор обнови и уједначи целу фасаду. То се понекад не дешава, али не могу увек ни да инсистирају, да не би превише преоптеретили или отерали инвеститора који улаже велику своту новца. Она се слаже да би строжије проверавање и веће казне донекле решиле проблем, али у свему је главни проблем беспарица.

– За обнову фасада у најужем центру града консултују се стручњаци приликом одабира материјала, као и стручни каталози за избор боја. Тиме се добија уједначеност између заштите старих и нових објеката и ствара амбијентална средина. Следеће године планира се оснивање комисије која треба да регулише ову област и дефинише услове за изградњу нових објеката у центру града, објашњава Ђорђевић. Али, и даље остаје отворено питање шта урадити са постојећим зградама и како уредити њихове фасаде, када новца нема, нема ни јасно дефинисаних правила, а познато је да нисмо ни посебно педантни, ни естетски васпитани.

Виолета ГЛИШИЋ

АРХИТЕКТА МИХАЈЛО МИТРОВИЋ, СТРУЧНИ ТВОРАЦ КРАГУЈЕВАЧКОГ СПОМЕН ПАРКА

Урбанистички масакр у Шумарицама

Један од наших најпрестижнијих архитеката у другој половини прошлог века, Михајло Митровић, био је аутор урбанистичког плана крагујевачког Спомен парка. Он каже да, после вишедценијског рада, има и стручну и моралну обавезу да „јавно изнесе, не увек лагодну, истину о стању и судбини овог заштићеног меморијалног комплекса“.

Прву награду на општем југословенском конкурс за урбанистичко решење Спомен-парка „Крагујевачки октобар“ добили сте у коауторству са архитектором Радивојем Томићем. Како је изгледао рад на вашем пројекту?

Било је то пре више од пола века, озбиљан конкурс, озбиљнији од многих данашњих. Радио сам га са изузетном анажованом у коауторству са архитектором Радивојем Томићем, са којим сам још од студентских дана имао присну и пријатељску сарадњу. Конкурс смо радили у „Пројект-биру“, пројектантској организацији коју смо са колегином Јованком Јефтановић основали 1955. године.

Након освојене награде на конкурс, ваше решење се изводило у консултацијама са архитектама који су били међу награђеним ауторима у конкурс. Такође, тада сте као главног консуланта позвали Николу Добровића. Колико је та сарадња утицала на измену вашег решења?

После завршеног конкурса Одбор за изградњу Спомен-парка поверио нам је израду урбанистичког решења за уређење целокупног простора који обухвата 352 хектара, уз сугестију да користимо, колико је то могуће, идеје из репертоара на конкурс припелих радова. То смо радо прихватили имајући у виду озбиљност задатка. Све ово није утицало на промену нашег основног концепта. Са коликом смо озбиљношћу пришли оваковом послу види се по заједничкој израженој жељи, нас пројектаната и представника Спомен-парка, да за хортикултурно решење (хортикултура је у то време била крајње неразвијена) ангажујемо у Југославији тада јединог дипломираног инжењера хортикултуре Смиља

Поништен је сав труд бројних стручњака који су свесрдно сарађивали у почетној фази изградње Спомен парка. Најдрастичнији пример је сеча храстове шуме испред хотела у Шумарицама, где су дозидане незграпне сандучасте зидане громаде примитивне архитектуре

на Кљајића, кога смо и званично укључили у израду урбанистичког пројекта.

Спомен паркови су места где се сусрећу урбанизам, архитектура, споменик и ликовна уметност. Када сте правили урбанистичко решење, на који начин сте размишљали о осталим аспектима који ће бити укључени у даљи развој Спомен-парка?

Наш основни концепт био је да Спомен-парк буде простор меморијалног карактера, да има високи национални значај и да те две одреднице имају приоритет над свим другим програмима. Сматрали смо да је крагујевачко стрељање, по принципу „један за сто“, посебно ђака изведених из учионачких клупа, један од најтежих фашистичких злочина из Другог светског рата који мора остати трајно забележен у историји европске цивилизације. Сматрали смо, такође, да Спомен-парк ни на који начин не сме бити уређен и одржан као локални програм хуманитарног,

профаног карактера. Држали смо да Спомен-парк треба да буде сакрално светилиште на коме би ратни злочинци могли да перу своју савест, а да часним људима данашњих и будућих генерација буде штит од починиоца сличних злочина.

Крагујевачко стрељање је злочин над злочинима, па је незамисливо да само један стваралац својом имагинацијом може ликовно и просторно да артикулише збир ужаса који се дешавао у Шумарицама, главном одредишту Спомен-парка. Због тога нам је било стало да се консултујемо са што више људи, истражујемо што више чињеница са листа места. Одржавани су бројни састанци са представницима власти, са преживелим борцима, са ојађеним родитељима стрељане дече. Све се то акумулирало у једну интегралну визију која је била прихваћена, може се рећи, од целокупне јавности Крагујевца.

На основу нашег плана, усвојеног на највишим државним фору-

КАКО ЈЕ НАСТАО ОВАЈ ИНТЕРВЈУ

Питања удружења НОА

У оквиру октобарских свечаности у Шумарицама, одржан је „Архитектонски час“ чији је носилац било удружење НОА (Неформална организација архитеката). Циљ је био стручно упознавање архитектонских, урбанистичких и ликовно-уметничких вредности спомен парка „Крагујевачки октобар“.

Тим поводом упућено је и неколико питања познатом архитекти Михајлу Митровићу, коаутору урбанистичког решења Спомен парка из 1955. године.

Он је накнадно, у писменој форми, на та питања одговорио и један примерак текста доставио је нашој редакцији. „Крагујевачке“ са задовољством објављују како уважени архитекта гледа на меморијални комплекс у Шумарицама, од његовог формирања до данас.

Променом власничких односа и благонаклоношћу власти у кршењу закона нису оскрављена само наша ауторска права, већ је поништен огроман напор читаве плејаде људи који су емотивно и струком били посвећени Десанкиној „Крвавој бајци“

НА МЕСТУ ХРАСТОВЕ ШУМЕ
НЕЗГРАПНЕ САНДУЧИНЕ
ПРИМИТИВНЕ АРХИТЕКТУРЕ

••• мима, урађена је, између осталог, главна кружна саобраћајница дужине седам километара, која повезује 33 масовне гробнице, расејане по читавој територији Спомен-парка.

Дефинитивно је урађено десет хумки над којима су подигнути споменици за које су били ангажовани најпознатији скулптори наше земље. То су били Мима Живковић (аутор централне скулптуре над хумком стрељаних ђака), Анте Гржетић, Небојша Деља, Нандор Глид, Војин Бакић и други. Било је предвиђено да се поступно, у дужим временским периодима, ликовно обраде све хумке и тако пружи прилика будућим генерацијама да се и оне, сагласно свом времену, уметнички изразе о овом страшном људском недељу.

Израђен је, такође, један велики гостински хотел, својом архитектуром уклопљен у вегетацију храстове шуме Шумарица. Као централни архитектонски мотив израђен је музеј са збирком аутентичних предмета везаних за операцију стрељања.

Једанаест година након првог решења из 1955. године, донет је нови план 1966. године са знатно скромнијим прилазним платоом, где је према првобитном решењу требало да се налазе и маузолеј и споменик стрељанима. Како је образложен тај захтев и какав сте однос имали према томе као аутор?

Једанаест година после усвајања и делимичне реализације нашег урбанистичког плана помињете некакав план из 1966. године. То се вероватно односи на корекцију неких локација, у првом реду музеја, где смо одредили све његове координате, а што је нормалан процес у реализацији сваког урбанистичког плана. Непосредно после тог периода, управа Спомен-парка је, без обзира на наша ауторска права, без икаквог разлога, не објашњавајући свој поступак, прекинула све везе са нама и нашим идејама из урбанистичког плана, које су биле у реализацији. То је управљачима Спомен-парка (не мисли се на његове управнике, јер је власт њих мењала по свом нахођењу) било потребно како би имали одрешене руке да дивље граде, што је и резултирало просторним масаком у

Шумарицама. Ишло се тако далеко да више никада ни смо били позивани да присуствујемо Великој школској часу. Овакво понашање може се објаснити само оном народном флоскулом да новозашли аноними увек рачунају да од њих почиње све(т).

Централно архитектонско дело у парку је Спомен музеј „21. октобар“ чији су аутори архитекта Иван Антић и Иванка Распоповић, који је пројектован убрзо након остварења Музеја савремене уметности. Како је одлучено да и овај ауторски пар учествује у изградњи музеја у Спомен-парку? Какав је ваш утицај о том архитектонском делу?

Спомен музеј „21. октобар“ рађен је у најблиским консултацијама са нама ауторима, укључујући нашу детаљну разраду партнерног решења. Музеј сматрамо изузетно вредним архитектонским делом које својим сакралним обликом подржава пијетет простора. Нажалост, ово успешно архитектонско дело није постало, како смо ми планирали, парадигма будућих архитектонских реализација.

Промена власничких односа данас утиче на све аспекте архитектуре (приватизација хотела у Шумарицама). Ви сте већ оштро критиковали нехајни однос према шумама у Шумарицама. Да ли је то нарушавање директно повезано за ауторско дело вашег тима, које је, како сте већ поменули, имало и пејзажног архитектуру?

Променом власничких односа и благонаклоношћу власти у кршењу закона, оваквим понашањем нису оскрнављена само наша ауторска права (за ово безакоње предвиђена је кривична одговорност), већ је поништен један огроман напор читаве плејаде људи који су емоцијом и струком били посвећени Десанкиној „Крвавој бајци“. Ко се још сећа посвећених и племенитих људи, Братимира Стојковића, Живе Ђорђевића, Моме Петрови-

ћа, Радета Митровића, Милана Ђоковића, Миодрага Живковића и других, од којих нико више није међу живима, а заложили су добар део живота да се утемељи Спомен-парк „Крагујевачки октобар“. Мртва уста су алиби за самозване.

Поништен је и сав труд бројних стручњака који су свесрдно сарађивали у почетној фази изградње Спомен-парка, као што су главни консултант архитекта Никола Добровић, прво име југословенске архитектуре, архитекта Федор Венцлер и Зденко Колачије из Загреба, Зденко Сила из Ријеке, Смиљан Кљајић из Сарајева и десетине других стручњака који су путовали са великих дистанци до Крагујевца да својим ангажовањем допринесу што бољем развијању идеје изградње јединственог антифашистичког меморијала, слободно се може рећи, светскога значаја.

Време транзиције тешко је погодило Спомен-парк, посебно у

кршењу одлуке државе да се прогласи културним добром од изузетног националног значаја – нарочито у времену дешавања пљачкашких приватизација које су својим чељустима оскрнавиле или уништиле многа друштвена добра.

Поред хотела у Шумарицама подигнути су нови објекти. Колико су они пореметили првобитни концепт овог простора?

Најдрастичнији је пример сеча храстове шуме у Шумарицама испред наменског малог хотела (аутора Јованке Јефтановић). Уз овај објекат, који архитекта Алексеј Бркић сврстава у „вредне примере уклапања у природни амбијент“, неприкладно су дозидане незграпне сандучасте зидане громаде примитивне архитектуре. Начињена је просторна путош, храстова стабла су заменили ђелави паркинзи. Потпуно је измењена намена простора који су сада у ригидној опструкцији са основним концептом и мисијом парка.

Немилосна сеча храстове шуме и нелегална градња у Спомен парку постали су део моде у дивљој изградњи Србије, по којој се граде простране зградине које треба да замене велике сеоске шатре разасејане за разне „прославе“: одласке у војску, венчања, крштења, рођендане, разне годишњице, теревенке и измишљена славља. Сеоске шатре више нису у моди. Наздравичке баханалије из руралног блато или паланачке праšине селе се сада у рогобатне зидане или балонхале најнижег архитектонског реда.

И све се ради мимо закона, уз плаћање или потплаћивање, сумњива одобрења власти, али исто тако неодговорност републичких Завода за заштиту споменика културе, или заштиту природе, са благословом Министарства за екологију (за које Крагујевчани тврде да је једно одобрење за масакр у Шумарицама).

Данас је Спомен-парк сведен на локалан, провинцијски, комуналну установу. Од велике идеје Спомен-парк у Крагујевцу остало је вредно само традиционално годишње одржавање Великог школског часа и неколико уметничких приредби у музеју, са срећним избором правих личности које допринесе да се ова традиција одржи. Прошлогодишња одлука Владе Србије да се 21. октобар прогласи државним празником даје наде да нећемо морати да чекамо на унуке и праунуке да зауставе безпримерно текуће, лагано и постепено, брисање из историје најтрагичнијег одељка – страдања Срба у Другом светском рату.

ДРАГОСЛАВ СРЕЈОВИЋ И Мемор

Центар САНУ при Универзитету у Крагујевцу традиционално организује скупове посвећене бројним научноистраживачким областима којима се бавио академик Драгослав Срејовић, а ове године „на реду“ је била митологија

Већ по традицији Центар за научноистраживачки рад САНУ при Универзитету у Крагујевцу организује тематске научне скупове посвећене свим оним многобројним областима којима се покојни академик Драгослав Срејовић бавио у свом научном и истраживачком раду. Тема овогодишњег меморијалног скупа, одржаног прошлог четвртка, била је „Драгослав Срејовић и митологија“, област нераскидиво повезана са Срејовићевом главном преокупацијом археологијом, у којој је он као светски призната величина оставио трајан и велики траг, не само као врстан познавалац него и аутор запажених и данас хваљених митолошких речника.

На почетку скупа у Свечаној сали Ректората окупљеним поштованима Срејовићевог лика и дела обратили су се академик Димитрије Стефановић, историчар уметности и генерални секретар САНУ, академик Видојко Јовић, председник Програмског одбора скупа, као и домаћини на свим нивоима, од универзитетског па до представника локалне самоуправе: ректор Слободан Арсенијевић, Зоран Тодоровић, члан Градског већа и академик Иван Гутман, управник Центра САНУ.

Приказан је и документарни филм о Срејовићевим истраживањима из археологије, а преподневној сесји скупа председавао је др Мирослав Вујовић, доцент на Одељењу за Археологију Филозофског факултета у Београду.

■ Беседа пуна емоција

Академик Видојко Јовић у свом емотивном излагању и сећању на Срејовића изнео је читав низ занимљивих детаља из заједничких путовања.

– Путовати са Срејовићем била је велика част и привилегија. Где год бисмо се затекли, он је о том месту имао право, велику и прелепу причу. Тако су путовања са њим постала и сама чудесне приче. Боравићи уз њега схватио сам да нема велике науке без врсног познавања уметности. Од њега сам научио да интелектуалац мора добро да познаје и религију и одатле та кочпа и спона са митологијом и њеним познавањем и тумачењем, као подлогом за откривање и стварање заиста великих дела, надахнуто је беседио Јовић.

По њему Срејовић је био не само и велики историчар уметности, него и сјајан познавалац књижевне и музичке уметности (Вагнеријана), непоновљиво свезнајућа личност огромне радозналости, личне и научне, која се трудила да о свему све сазна, али и човек који никада другог није оптерећивао својим великим знањем.

Због тога је, сматра Јовић, обавеза Центра при Универзитету у Крагујевцу да наставе са одржавањем оваквих скупова, јер ће се, када је о оволико свестраној личности реч, увек и лако пронаћи „згодна и пригодна“ тема и област коју је он проучавао и истраживао.

” Немилосна сеча храстове шуме и нелегална градња у Спомен парку постали су део моде у дивљој изградњи Србије. Сеоске шатре више нису у моди, па се наздравичке баханалије из руралног блато или рогобатне зидане или бетонсале најнижег архитектонског реда

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО
ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
ЦЕНТАР доо Крагујевац

Радно време од 7 – 15 сати
Благатна у центру:
7 – 18 сати – радним данима
7 – 13 сати – суботом

ПОСЛОВНИЦЕ:
Кнић 510 – 197
Рача 751 – 262
Баточина 842 – 311
Лапово 853 – 710

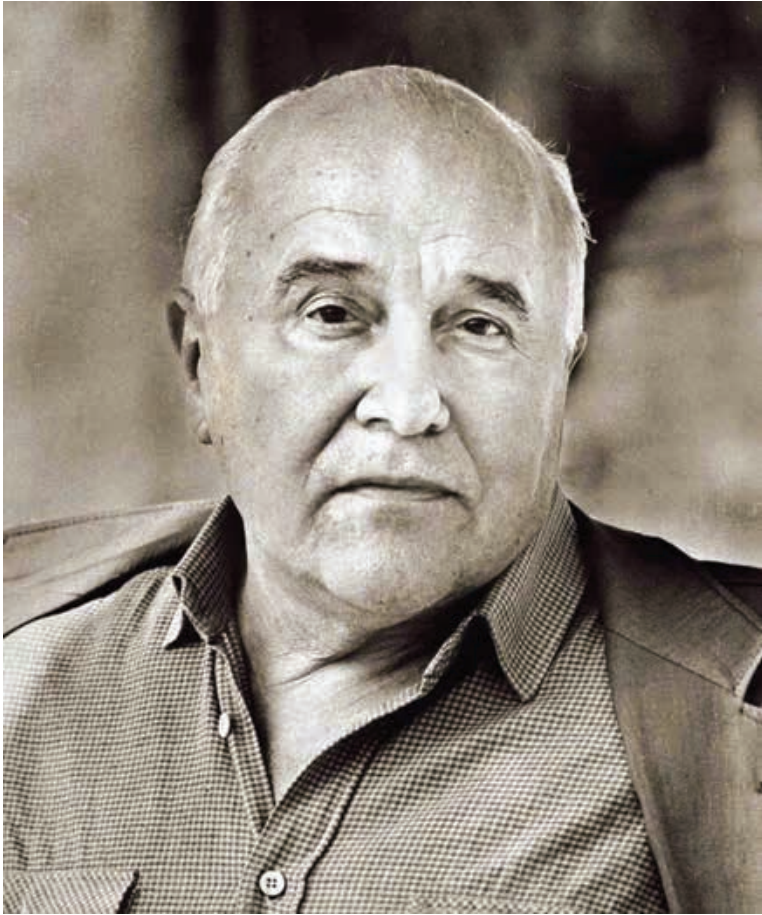
ЕД Електрошумадија
Крагујевац

Централа 307 – 200
Дежурна служба 335 – 195
Прикључци 307 – 368
Пријава стања и рекламације
307 – 233 и 307 – 234

Бесплатан телефонски број
за пријаву крађе струје 0800/360-330

МИТОЛОГИЈА

Ијал императору
римске археологијеАКАДЕМИК ДРАГОСЛАВ СРЕЈОВИЋ – НАУЧНИК КАЛИБРА
КАКАВ ЋЕ СЕ У НАС ТЕШКО ПОНОВИТИ

Ударје Срејовићу уприличио је и Војислав Јелић са београдског Филозофског факултета, одржавши беседу о миту некада и сада, док је оправдано био одсутан Милорад Стојић са Археолошког института САНУ, са већ најављеним и припремљеним радом на тему „Нека запажања о митологији у праисторији Србије“.

■ Између митолошких и животних реалности

Интересантно предавање о жртвеној традицији старог света, односно буфонији (дословце на старогрчком „убијању вола“ - односно у антици замени за приношење сваке животињске жртве) одржао је Горан Јанићијевић са Академије Српске православне цркве, нагласивши улогу буфоније између митолошких и животних реалности. По њему мит служи и као извор, а трагови

зооморфне етапе (приношења животињских жртава) и самих буфонија и комадања жртви (посебно се водио одабир грла за жртвовање) сеже дубоко и у хришћанску културу и традицију.

Крагујевчанин и Срејовићев сарадник Миленко Богдановић, археолог и научни саветник, изнео је своја запажања о култу ватре и погребним обичајима у култури Лепенског вира, који су, мање или више модификовани, „преживели“ толике миленијуме и данас егзистирају у обичајима српског народа, илуструјући то сличностима из античког мита о Прометеју и српског о Светом Сави који доносе ватру људском роду. По Богдановићу, откриће ватре је највећи људски проналазак после језика, а огњиште без којег је немогуће замислити кућу и било који други објекат у насељу Лепенски Вир, које је Срејовић открио, по њему је било центар тадашњег религијског и духовног живота.

Какав би то скуп о митологији био без Живојина Андрејића, оснивача рачанског Центра за митолошке студије, који је митологију културе Лепенског Вира тумачио на основу епохалних археолошких открића Драгослава Срејовића.

- Оригиналан човек. Велики визионар који је от-

крићем Лепенског Вира поставио архитипове западне цивилизације, ускликнуо је с љубављу Андрејић, додавши да је за њега, али и за све нас, Срејовић не само и сам митска личност, већ и наш сопствени духовни прапредак. Лепо речено.

На његову причу о епохалним открићима из Лепенског Вира довео се Мирослав Лазић са београдског Филозофског факултета, са анализом ритуално магијских садржаја на обрађеним налазима фигурина од теракоте у Винчи, а тачку на преподневно излагање инспирисано Срејовићевим митолошким радовима и достигнућима ставио је његов колега из исте институције Миодраг Сладић, са изузетно занимљивим и богато илустрованим излагањем о култу одсечене главе код Келта, чији је један део, народ Скордисци баш са ових простора, умео да попије пиће из управо одсечене и не баш обрађене (мозак унутра се подразумева) лобање ратних заробљеника. Аутичичан је обичај испијања крви из заробљеничких лобања.

У паузи сви окупљени учесници научног скупа и гости отишли су заједно на академиков гроб на оближњем Варошком гробљу, положили венац и на тај начин још једном одали пошту великом научнику.

■ Окупиран темом царских путева

Поподневном сесијом председавао је Војислав Јелић са београдског Филозофског факултета, а „отворила“ ју је Ивана Кузмановић Нововић са Факултета примењених уметности у Београду, која је прво изнела рад Иване Поповић, оправдано спречене да дође на скуп у Крагујевцу, из Археолошког института САНУ. Рад је посвећен „Сценама из мита о Атланти на споменицима из Сирмијума и Гамзиграда“, локалитетима на којима је Срејовић често истраживао и пронашао нека од својих епохалних открића и репрезентативних примерака античке уметности. Потом је имала и своје излагање о античкој скулптури као одразу римске религије.

- Дугогодишњи истраживач Гамзиграда и најбољи познавалац овог локалитета, човек који је открио Галеријеву царску палату, није дочекао откриће из 2010. године дела статуе која представља сцену лова на вепра из Мита о Атланти, која је, као врсна ловакиња, умела да копљем не само дође главе митском Калидонском вепру, већ и да по предању побије и просце, извукла је закључак из рада колегинице

СА ОТВАРАЊА СКУПА,
ГОСТИ ИЗ САНУ И ДОМАЋИНИ
СА УНИВЕРЗИТЕТА И ИЗ ГРАДАУЧЕСНИЦИ МЕМОРИЈАЛНОГ СКУПА ПОСВЕЋЕНОГ
ПОЗНАТОМ АКАДЕМИКУ

Иване Поповић Ивана Кузмановић Нововић.

Затим се осврнула на Срејовићеву област – тумачење античких скулптура као одраза римске религије, по Срејовићу нераскидиво повезане са римском митологијом и култом. По њој, последња трансформација римске религије одвијала се под влашћу династије Севера, па због тога не чуде бројни налази слика и скулптура владара попут Комода, Марка Аурелија и његове супруге Фуаистине, Хадријана, Антиноја и Августа ко-

наријус би био данас преведен као заставник). Њихова симболика се протезала и кроз читав Средњи век и приказивана је на илустрацијама франачке коњице, чувеној таписерији посвећеној Битки код Хестингса у 11 веку, па све до социјалистичких приказа послератне румунске власти или гравура на данашњим монетама наших комшија који су остали верни својој панонској традицији.

О односу званичне римске религије и религије староседелаца говорила је Мира Ружић из Археолошке збирке београдског Филозофског факултета, истакавши да је Срејовић, био „император римске археологије“ у свом зрелом истраживачком периоду, Окупиран темом царских путева на овим просторима и компаративним религијама које су настале у комбинацији званичне римске вере и елемената култа и веровања локалног становништва Трачана, Келта, Илира и Дачана. Јелена Цвијетић са београдског Филозофског факултета за тему свог рада изабрала је „Култ бога

ПОЛАГАЊЕ ВЕНАЦА НА ГРОБ ДРАГОСЛАВА СРЕЈОВИЋА

ји су приказивани као Херкул, Марс и Венера, Арес или Марс, Дионис, Јупитер...

По њој такав начин приказивања имао је улогу да политички ојача лик императора и потврди његово божанско порекло, о чему је, између осталог, писао и Драгослав Срејовић у свом култном тексту „Феликс Ромулијана – Галеријев политички тестамент“.

Све што сте икада желели да сазнате, а нисте имали кога да питате или чујете, о римским култовима у Поморављу могли сте те вечери да научите од Душана Рашковића из Крушевачког Народног музеја, док је археолог Мирослав Вујовић изнео занимљиву, детаљну и богато илустровану причу о налазу из вршачког Градског музеја о вотивној (заветној) змији или Дракону, ратничкој инсигнији Драчанских коњаника коју су касније „присвојиле“ и елитне римске коњичке јединице (њихов чин драко-

га Силвана у југоисточном делу провинције Далмације“.

То је било и завршно излагање на овогодишњем скупу, који је завршен такође пригодним филмом о археологији. Током читавог дана у току излагања и паузама могао се сазнати читав низ непроценљивих детаља о животу и раду великог научника, који се могу чути и „оживети“ једино на овако конципираним и организованим скуповима на којима се његово дело брани од, код нас карактеристичног, тоталног заборавља. А, чиме смо ми то и како, као град и земља, заслужили Срејовића и како и одакле се он створио баш међу нама, остаје највећа и нерешена мистерија.

У уметничком делу програма наступили су студенти Одсека за музичку уметност ФИЛУМ-а, а одржавање скупа помогао је и град Крагујевац.

Зоран МИШИЋ

ПОРЕД ПРАИСТОРИЈЕ СРЕЈОВИЋ ЈЕ БИО И ВРСТАН ПОЗНАВАЛАЦ
РИМСКЕ УМЕТНОСТИ, РЕЛИГИЈЕ И МИТОЛОГИЈЕ

НАУЧНИ СКУП „ШУМАДИЈА И КРАГУЈЕВАЦ ОД 1914. ДО 1941. ГОДИНЕ”

Драгоцени *делићи* историјског м

Поводом 60 година од оснивања Историјски архив Шумадије организовао је научни скуп на којем су излагани радови који су имали циљ да што детаљније и са више аспеката осветле историју града од почетка Првог до почетка Другог светског рата. Истраживања на тему живота под окупацијом али и из индустријске, урбанистичке, културне, спортске, родно сензибилизационе, уметничке, просветне и још многих „других историја” Крагујевца биће објављени наредне године у посебном броју „Анала”

Пише Зоран МИШИЋ

Колико год нам се чини (мада се углавном самозаваравамо) да добро познајемо историју свога града, увек постоји прилика да то знање обогатимо и проширимо. Добра прилика за то био је прошлонедељни научни скуп, који су поводом 60 година од оснивања установе уприличили стручњаци у Крагујевачком Историјском архиву Шумадије на тему „Шумадија и Крагујевац од 1914. до 1941. године”. Скуп је одржан 30. новембра, а на њему је учешће узело двадесетак историчара и других профила научних радника, чији су радови имали циљ да осветле и обогате новим детаљима историјски период између два највећа светска сукоба у Крагујевцу и Шумадији.

Добродошлицу присутнима пожелео је Предраг Илић, историчар и директор Архива, а званично је скуп отворила Славица Ђорђевић, помоћница градоначелника за област заштите културне баштине, нагласивши да „Крагујевац зна да чува своју баштину, што нам помаже да имамо своје мишљење и о данашњим догађајима”.

Скупом су председавали доктор Љубодраг Поповић, историчар и дојен наше архивистике (некадашњи директор Историјског архива Србије), Нинослав Станојевић, историчар из Јагодине, који већ четврти пут учествује на скуповима које организује крагујевачки Архив и као представник домаћих снага Бориша Радовановић, архивски саветник.

Радовановић је нагласио да су скупови Архива организовани тако да ова установа не наручује радове од историчара, већ да се они сами опредељују за тему коју ће проучавати и излагати.

– То су драгоцени делови, који се попут „каменчића” уклапају у „мозаик историје нашег града”, дајући богатију и ширу општу слику, помажући да се знање о прошлости Крагујевца унапреди. Они ће једнога дана, када се буде писала историја Крагујевца, савршено „лећи” на своје место, закључио је и предао реч Љубодрагу Поповићу.

НЕБОЈША ЂОКИЋ ИЗЛАЖЕ О ПРОИЗВОДЊИ НАОРУЖАЊА У ВТЗ-У ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

Тема његовог рада била је 1916. година, односно прва година окупације Крагујевца у Првом светском рату. Поповић је изнео читав низ детаља о страдању Крагујевца и околине током петнаестодневне пљачке немачких и аустроугарских трупа приликом заузимања града 19. октобра 1915. године, преко интернирања његових 800 житеља и увођења до тада незапамћено строгог ратног режима који је кулминирао честим стрељањима и вешањима Крагујевчана који су се (не)намерно оглушили о њихове наредбе.

■ Увели забране, али и календар

Аустроугарски окупатори (иако су Немци освојили град предали су им га на управљање после неколико месеци) увек су користили термин „запоседање” уместо „окупација”. Режим је био суров и регулисао је готово сваку област живота и окупљања, штампања (тиска), летњег и зимског радног времена, рад и репертоар биоскопа (тада кина), све до празновања верских празника. Улице су преименоване, попут „Бизмарк штресе”, Гружански срез у Слепак, а град подељен на четири дела и над њим су власт вршили и контролисали ње-

гове житеље представници окупационог војног и полицијског комесаријата. Било је забрањено штампање књига на ћирилици, као и излагање и продавање свих књига савезничких литература, а било је забрањено и склапање бракова младим девојчицама од 15, а дечацима од 17 година.

Аустријанци су у Србију, па самим тим и у Крагујевац, увели нови – грегоријански календар, који је на снази и данас. Уведено је и рационалисање живежних намирница које су се делиле на картице (грађанима је следовало више него сељанима), а куће су се морале редовно, годишње кречити и намештај и гардероба требити од вешака.

Римски папа је помогао окупирани Србију износом од 5.000 тадашњих круна, од чега је Крагујевцу „запало” 400 круна хуманитарне папине помоћи.

По оцени Борише Радовановића, драгоцени подаци произашли су из истраживачког Поповићевог рада на Фонду „Генералног војног гувермана”, јер су се досадашња сазнања Крагујевчана о овом периоду у-

ОРГАНИЗАТОРИ, ГОСТИ И ДОМАЋИНИ: ЉУБОДРАГ ПОПОВИЋ, СЛАВИЦА ЂОРЂЕВИЋ И ПРЕДРАГ ИЛИЋ

главном заснивала на неколицини изјава ондашњих савременика.

О производњи наоружања у Војнотехничком заводу између два светска рата реферисао је мр Небојша Ђокић (заједнички рад са проф. др Радованом Радовановићем) са акцентом не на монтирање 2.000 америчких камиона „шевролета” (што је општепознат подат-

ак), већ на нову чињеницу да су крагујевачки стручњаци успели да „освоје” технологију производње овог возила и избаци још један контингент пред сам рат, као и иновацију – производњу првог противтенковског топа на свету.

Урбаниста др Верољуб Трифунувић подсетио је на заслуге „Белих Руса” који су „ударили темељ и костур” изградњи Крагујевца између два светска рата, издвојивши само тројицу најзначајнијих: Леонида Залугу, шефа крагујевачког Грађевинског одељења од 1924. до

ПРЕДСЕДАВАЛИ СКУПОМ - ИСТОРИЧАРИ НИНОСЛАВ СТАНОЈЛОВИЋ, БОРИША РАДОВАНОВИЋ И ЉУБОДРАГ ПОПОВИЋ

1941. године, човека који је урадио Генерални регулациони план града, одредио му границе и са невероватном прецизношћу предвидео његов пораст становништва у наредних пола века, Георгија Ковалевског, који је пројектовао, између осталог, зграду „Тржнице” и Вагтрогасни дом, а чији пројекат Градске куће (предвиђен је био плац за њено подизање на месту данашњег „Заставиног солитера”) на жалост није реализован, и Николаја Житкијевича, професора петроградског Универзитета са чином генерала који је био супервизор свих државних радова и инвестиција у Краљевини Југославији, укључујући и капиталну обнову и изградњу ВТЗ-а који се у том тренутку удвостручио.

Колико је била тужна судбина руских емиграната говори чињеница да се ни за једног од ових апатријских градинара Крагујевца и Србије не зна како су када и где окончали свој живот.

■ Крагујевчанка прва нишка дама

Професор историје Нинослав Станојевић изнео је податке о питомцима Мушке учитељске школе јагодинске (1919 – 1922) из Крагујевачког округа, којих је у том периоду било 48, а школу је завршило чак 43, док су четири ученика прекинула школовање, а један преминуо. Они су пореклом били највише из сеоских породица, потом трговачких и просветарских, занатлијских и чиновничких, а било их је и из кафецијског социјалног миљеа. Највећи број њих (35) рођени су баш у Крагујевцу, а остали у Крагујевачком срезу (највише у Борчу и Драчи) и осталим срезovima Лепеничком и Јасеничком. Куриозитет су и две ученице, обе из Драче, Драгиња Анђелковић и Љубица Тодоровић, које су са успехом завршиле ову школу заједно са својим мушким колегама. На жалост, четири имена са овог списка заувек су „угашена” на стрељању у Шумарицама: Александар Самуиловић, Драгутин Маринковић, Ђорђе Ђурђевић и Давид Милосављевић.

Историчар Славољуб Станковић говорио је о Анки Павловић, првој госпођи Округа нишког. Анка је рођена у Страгарима 1847.

године, где јој је отац Мића Аћимовић био управитељ барутане. Преселили су се у Крагујевац, а она се удала за Косту Павловића, који ће по ослобођењу југа Србије постати први начелник Нишког округа.

По аутору Станковићу, Шумадија је у то време давала елиту која је распоређивана у новоослободјене крајеве, па и не чуди што је „прва нишка дама” баш из наших крајева. Елита се потврђивала и у даљим поколењима, па је њен син био дипломата, унук први Србин са докторатом архитектуре, а праунук дипломирао на Харварду. Анку Павловић за њен предани хуманитарни рад високо су одликовале обе владарске династије, а она је била и оснивач нишке подружнице Женског друштва 1878. године.

ПРВА НИШКА „ГРАДОНАЧЕЛНИЦА” АНКА ПАВЛОВИЋ

Заљубљеник у ваздухопловну историју Крагујевца, правник и публициста Вељко Лековић, овога пута нас је обрадовао „овоземаљскијом” темом – настанком и развојем Француско-југословенског клуба који је од 1921. до 1941. године постојао у Крагујевцу. Када је почело са радом друштво „Пријатеља Француске” имало је само 30 чланова и 30 књига. На молбу чланова друштва, париски књи-

УЧЕСНИЦИ СКУПА И СТАЛНИ САРАДНИЦИ „КРАГУЈЕВАЧКИХ” ЖИВОЛИН АНДРЕЈИЋ, БОРИША РАДОВАНОВИЋ И ВЕЉКО ЛЕКОВИЋ

УЧЕСНИЦИ СКУПА

Озаика града

жари и издавачи поклонили су крагујевачкој Народној библиотеци донацију од тадашњих пет хиљада француских франака, која је износила 87 килограма књига. На препоруку Друштва студенти су од француске владе добијали стипендије за тамошње школовање, а организоване су бројне вечери на којима су учествовали француски уметници.

Друштво средином двадесетих година мења име у Француско-српски клуб, а када 1931. године Краљевина мења назив у СХС и ово се удружење такође преименује. Те године већ је клуб имао преко 200 чланова и своју библиотеку од 1.400 књига, као и читаоницу са листовима и часописима на француском језику. Председник клуба био је познати крагујевачки адвокат Милорад Милић. Када је Немачка 1940. године напала Француску, чланови клуба сакупљали су и слали пакете хуманитарне помоћи француском народу, а чланице клуба су плеле џемпере и чарапе за француске војнике.

Клуб је по немачкој окупацији престао да ради, тачно на двадесетогодишњицу свога оснивања, а председник клуба Милић стрељан је у Шумарицама.

Да завичај не треба да заборави једну аутентичну величину упозорио је Ђорђе Петровић из Параћина који је излагао о прослављеном академику Војиславу Ђурићу, као младом крагујевачком песнику у међуратном периоду, док је крагу-

је од 1932. до 1940. године, када се пензионисала, била директорка крагујевачке Женске гимназије и оставила велики траг у културном животу града у међуратном периоду. Била је члан и функционер многих друштава и удружења, поред осталих и париског студентског Удружења социјалиста и анархиста. Иако поносна на своја левицарска удружења, никада формално није приступила партији. Марисав Петровић двоумио се да ли да је стреља или пошаље у бањички логор, а спасила ју је чињеница да је школовала и издржавала сестрићу децу. Једно време крагујевачки Књижевни клуб носио је име Катарине Богдановић.

Нишлија Ненад Карамилковић, дипломирани етнолог, дао је свој допринос расветљавању судбине бројних чешких породица у Шумадији између два светска рата. По њему је феномен колико је један народ, Чеси, допринео развоју наше земље у једном историјском периоду. Од оних у 19. веку, попут архитекте Јана Неволе, који је у Београду подигао Капетан Мишино здање, Франтишка Заха, првог српског генерала и зачетника Гарашаниновог „Начертанија”, преко Јосипа Париса, који је уредио Врњачку Бању, или Јована Ашина и Јована Валента, оснивача Српског лекарског друштва. Интересовање Чеха за живот у Србији наставило се у првој половини 20. века. И Крагујевац је као престоница био привлачан за чешке исе-

НЕМАЧКИ ОФИЦИРИ ИСПРЕД ЗГРАДЕ СУДА

први доктор који је у Шумадији имао рендген) Чех Антон Длабач. По Карамилковићевим подацима данас се у Шумадији само девет особа национално изјашњавају као Чеси.

Историчар уметности Живојин Андрејић излагао је на тему „Крагујевац у Дунавској бановини од 1929. до 1941. године”. По њему, био је то период када је Крагујевац „детронизован са националног једестала” јер је краљ Александар Карађорђевић укинуо „регионалну и племенску поделу” и прогласио јединствену југословенску нацију под круном Карађорђевића, делећи земљу на бановине које су пресецале тадашње регионалне границе и дајући им имена по рекама, што је некада био свесловенски начин именовања жупанија.

■ Афирмација жена и бициклизма

Андрејић сматра да је оваква подела, у којој је Србија подељена на пет, а Срби живели у чак осам бановина, неумитно водила до губљења националног и државног ентитета, а те последице и данас осећамо. О манама и предностима за град (више је мана) и његову околину (за средња места и понека бенефиција) оваквог „дробљења” земље, из којег потичу и данашњи српско-хрватски проблеми и несугласице, Андрејић је говорио и језиком статистике, улагања и инвестиција, али и подацима о површини плодне земље (највише је било баш у Дунавској бановини), као и броју писмених. По његовим са знањима постојао је и план скован 1940. године о уједињењу српских земаља, али до тога, због избијања рата, никада није дошло.

КАТАРИНА БОГДАНОВИЋ - ИМАЛА ВЕЛИКИ УТИЦАЈ НА КУЛТУРНИ ЖИВОТ У КРАГУЈЕВЦУ ИЗМЕЂУ ДВА РАТА

СУД КАО СРЕДИШТЕ АУСТРОУГАРСКЕ ВОЈНЕ КОМАНДЕ

Социолог Лела Вујошевић осврнула се на образовање жена у Крагујевцу до Другог светског рата. Родно, сензибилисано, образовно. Излагање, од прве забележене Српкиње са ових простора Јелисавете Савке Обреновић до Женске гимназије на чијем је челу била већ помињана Катарина Богдановић. Нису занемарене ни женске учитељске, стручне и занатске школе, као и иницијатива сестара Нинковић да оснују прву приватну женску школу, која никада није заживела у пракси. Побројане су и многе перјанкиње за службу за афирмацију других жена.

И организатори скупа нису зажали. Бориша Радовановић приложио је рад о оснивању крагујевачког Велосипедског клуба „Орлић” 1933. године у кафани „Парк”, који је произашао из истраживачког рада и проучавања архивске грађе Дунавске бановине, са све прилозима – оснивачким актима, правилима и пописом оснивача који су

се састали у кафани „Парк”. Предраг Илић излагао је на тему изградње Споменика палим Шумадинцима у Крагујевцу 1932. године. Још једна тема о којој сви мислимо да знамо све или бар довољно, а да ли је баш тако? Наравно да није, јер Илић у свом раду износи читав низ нових чињеница и података о проблемима насталим током подизања монументалног спомен обележја у некадашњем Доњем парку.

Иако су оправдано били спречени да допутују у Крагујевац и излажу своје радове на овом скупу, раније су послали радове историчар архитектуре Милица Тасовац „Шумадијска окружна банка – академско остварење Бранислава Којића у Крагујевцу”, Јасмина Живковић „Шумадијско коло српских сестара 1905. до 1941. године”, Иван Р. Марковић, историчар архитектуре који је писао на тему „Уред за осигурање радника у Крагујевцу – дело архитекте Богдана Несторовића” и професорка Маријана Јовелић „Пример походне генералске униформе из 1912. до 1918. године из збирке Војног музеја”.

Сви радови са научног скупа „Шумадија и Крагујевац до 1914. до 1941. године” биће објављени у посебном броју „Анала”, часописа организатора скупа Историјског архива Шумадије, почетком наредне године.

КРАГУЈЕВАЧКА ТРАГЕДИЈА У СВЕТЛУ НОВИХ ЧИЊЕНИЦА

јевачки историчар Ненад Ђорђевић покушао да прикаже крагујевачку трагедију из 1941. године у светлу нових истраживања, пре свега недавно објављених радова Зундхаусена „Историја Србије од 19. до 21. века” и Манушека „Холокауст у Србији”.

■ Шумаричка трагедија у светлу нових чињеница

Ђорђевић се потрудио и да изложи и разложи националну, социјалну, образовну и старосну структуру стрељаних као и да утврди тачно место њиховог порекла.

Горан Милосављевић, историчар из Крагујевца, излагао је рад о животу и раду Катрине Богдановић, прве жене филозофа у Србији и прве жене ауторке средњошколског учебника „Теорије књижевности”,

љенике, од доктора Августа Мајнерта 1839. године, лекара књажевске гарде, који је за две године постао први окружни физикус, па Фридриха Фијале, родоначелника кожарске индустрије, содације Франца Виласа и првог професионалног фотографа, који је на ту делатност плаћао порез по „Трговинско-занатлијском шематизму”, Емануела Клара.

Између два рата у Крагујевцу живи професор физике, хемије и математике у ондашњој Гимназији Богосав Форманек, наредник Матија Пикал, док су Браздил и Прохаска професори гимнастике и челници Соколског друштва, а највише је Чеха у ВТЗ-у: Вукашин, Озрен и Жарко Захар, Јован Перутка, Милан Кухинковић и Јохан Овесни. У Лапову је први лекар (и

ЗГРАДА „ТРЖНИЦЕ” И ВАТРОГАСНОГ ДОМА КОЈЕ ЈЕ ПРОЈЕКТОВАО „БЕЛИ РУС” ГЕОРГИЈЕ КОВАЉЕВСКИ

КОЛИКО ЗНАМО О ПЕРИПЕТИЈАМА ПРИЛИКОМ ПОДИЗАЊА СПОМЕНИКА ПАЛИМ ШУМАДИНЦИМА

КРАГУЈЕВАЧКИ ЛУТКАРИ У ШАНГАЈУ

Наши глумци освојили Кину

Ансамбл Позоришта за децу по трећи пут посетио је Шангај, а поред лепих утисака у Крагујевац су донели и две награде. На фестивалу „Златна магнолија” представа „Три кинеске приче” освојила је награду за уметнички домет, а Петар Лукић глумачку награду

Пише Мирослав Чер

Од Крагујевца, преко Београда и Истанбула, до Шангаја, мало комбијем, а највише авионом, има преко 20 сати пута. Исто толико и у повратку, можда сат више. Са овог великог путовања недавно се вратила експедиција Позоришта за децу. Поред лепих утисака, у Крагујевац су донели и две награде.

Представа „Три кинеске приче” освојила је награду за уметнички домет, а Петар Лукић глумачку награду на престижном међународном луткарском фестивалу „Златна магнолија”. На овом фестивалу у такмичарском делу изведене су представе десет позоришта, од којих четири из Кине и шест из Шпаније, Француске, Пољске, Русије, Енглеске и Србије.

Крагујевачким луткарима ово је трећа посета Шангају, а 2008. године били су прво европско позориште које је наступило на овом фестивалу. Тада су се представили комадом „На белу недељу”, а две године касније и представом „Храбри оловни војник”. Ипак, у тамошњој јавности, али и медијима, овогодишња представа привукла је највише пажње. Један од разлога је и то што је овај комад делимично изведен на кинеском језику. Крагујевачка публика премијерно је ову представу видела још у мају 2009. године, а режирао је кинески редитељ Х Ксјао Ксинг. Иначе, ауторски рад на представи и опрема били су поклон Шангајског позоришта лутака. Током боравка у Шангају крагујевачки ансамбл је одиграо две представе.

■ Одушевили публику, али и медије

Прву причу одиграли смо на српском, а следеће две на кинеском језику, уз позајмљене гласове. И музика и сонгови су били кинески, тако да је публика била одушевљена када је почело извођење приче на кинеском, објашњава глумац Петар Лукић.

Поред Лукића, у представи су играли и Дубравка Ђорђевић, Миломир Ракић, Дарија Нешић, Невена Брзаковић и Милош Миловановић. Иначе, ваља напоменути да је пут у далеки Шангај и боравак крагујевачког ансамбла у том граду и овог пута финансирало шангајско позориште за децу, које је и редован учесник овдашњег фестивала „Златна искра”.

Позориште које је било домаћин овог фестивала налази се у огромном тржном центру, на петом спрату, нешто налик нашој „Плази”. Цео спрат дат је позоришту, што је код нас незамисливо. Имају две сале, а за тамошње прилике нису велике. Реч је о дворанама од преко двестотине и око стотину места. Представе се играју током целог дана и увек су пуне сале, каже Миломир Ракић.

Посебан утисак на крагујевачке глумце оставила је церемонија отварања и затварања фестивала.

Укратко, описују је као холивудски догађај. Можда је нама то тешко замисливо, али довољно је присетити се отварања Олимпијских игара у Пекингу, које су задивили цео свет. Кинези, очито, све велике манифестације брижљиво организују.

Занимљиво је да је Миломир Ракић на самом отварању привукао велику пажњу медија. Наиме, он је на свечаној церемонији имао част да носи једну од лутака. Слично поменути олимпијским играма, домаћини су замислили да направе један мали дефиле, а сви учесници су уместо заставе носили своје лутке из представе. Ракић је носио лутку Манки Кинга, што је пандам нашем Марку Краљевићу.

Одједном око мене се створило петнаестак фотографа и почели су сви да „шкљоцају”. Као у Холивуду, на црвеном тепиху, дозивали су ме да се окренем на ову и ону страну, како

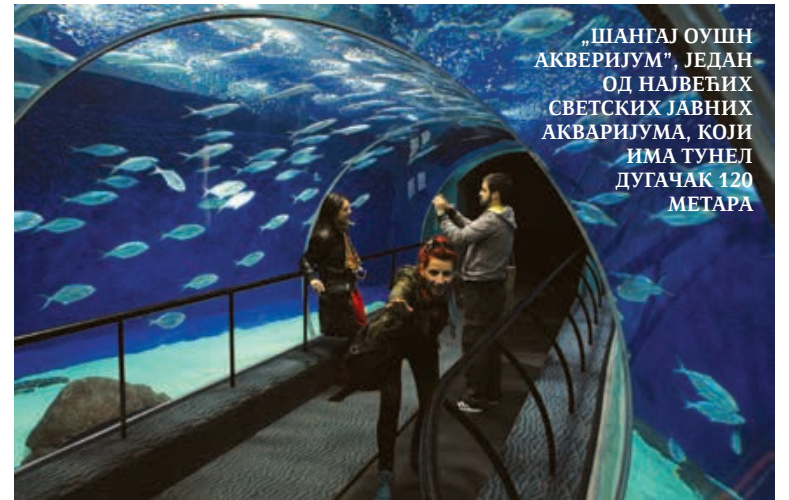
КРАГУЈЕВАЧКА ЕКСПЕДИЦИЈА СА ДОМАЋИНИМА

МЛАДИ ГЛУМЦИ НИСУ ПРОПУСТИЛИ ПРИЛИКУ ДА ПОСЕТЕ „ОРИЕНТАЛ ПРЛ ТАУЕР” - СТАКЛЕНИ ПОД НА ВИСИНИ ОД 260 МЕТРА

МИЛОМИР РАКИЋ, СА ЛУТКОМ МАНКИ КИНГА, ОКРУЖЕН КИНСКИМ НОВИНАРИМА

„ШАНГАЈ ОУШН АКВЕРИЈУМ”, ЈЕДАН ОД НАЈВЕЋИХ СВЕТСКИХ ЈАВНИХ АКВАРИЈУМА, КОЈИ ИМА ТУНЕЛ ДУГАЧАК 120 МЕТРА

би сви могли да имају што бољу фотографију. То је потрајало скоро десет минута. Претпостављам да им је било необично што ту лутку носи Европљанин. Вероватно би исто било да се неко из Кине или Африке појави на нашем фестивалу са рецимо, лутком Марка Краљевића, објашњава Ракић.

Између наших и кинеских глумаца развило се и пријатељство. Учестале узвратне посете, једном годишње, зближиле су колеге удаљене хиљадама километара, па се приликом сваког сусрета евоцирају успомене, али и обнавља вокабулар српско-кинеског језика. Из тог „понављања” знања дошло је и до једне „просидбе”. Наиме, лауреат Петар Лукић је у једном опуштеном разговору са домаћинима, прецизније домаћицама, одлучио да их мало подучи српском.

Све је почело као шала. Учили смо их како се наздравља у Србији. Они су нама објаснили да се на кинеском „живели” каже „гам беј”, а мени је пало напамет да се на српском каже „ожени ме – удај се за мене”. Наравно, шалу смо им веома брзо и објаснили, али цео догађај снимила је камером колегиница Дубравка, па сам сад, од повратка из Шангаја, у немилости код девојке, уз осмех објашњава Лукић.

Такође, Лукић у шали каже да од сада мора да има и специјални третман, јер једини од глумаца има интерконтиненталну награду. Није то мала ствар.

■ Туристичке атракције

Седам дана боравка млади глумци „потрошили” су на разгледање Шангаја, али то није довољно да се види све занимљиво у овој светској метрополи. Између осталог, посетили су музеј воштаних фигура „Мадам

Тисо”, Арт музеј, у коме је била актуелна изложба Марија Тестина са фотографијама енглеске краљевске породице, а на једном од спратова те велике галерије видели су и графику са натписом „Дас ист Валтер”. Били су у прилици и да посете кинески циркус, који се разликује од наших. Реч је о врхунским уметницима, акробатама, који наступају на редовном репертоару. Обишли су и традиционалну шангајску пијаци „Ју гарден”, шеталиште поред реке Хуанг Пу које се зове Бунд.

43. СУСРЕТИ ЛУТКАРА СРБИЈЕ

Шест награда у Суботици

Крагујевачко Позориште за децу, након Шангаја, учествовало је и на 43. Сусретима професионалних позоришта лутака Србије, који су у Суботици одржани од 26. до 29. новембра. Реч је о једном од најважнијих српских фестивала, а представа „Лабудово језеро”, у режији Бугарина Тодора Валова, освојила је чак шест награда.

Овдашњи луткари освојили су „Гран при” за најбољу представу, награду за најбољу режију, а глумачке награде Дарија Нешић, Милош Миловановић и Милица Рецић Вулевић.

Представа „Лабудово језеро” освојила је и награду светске луткарске организације УНИМА за најбољу представу на фестивалу. На 43. Сусретима професионалних позоришта лутака Србије у Суботици, одиграно је седам представа позоришта из Ниша, Зрењанина, Новог Сада, Београда, Суботице, Земунa и Крагујевца.

Иако су већ имали прилике да два пута посете Шангај, кажу да овај град увек изнова вреди откривати.

Из године у годину град је другачији. Довољно је рећи да сваке године Шангај прими пола милиона нових становника. Зграде нестају преко ноћи, а истом брзином се и граде, каже Дубравка Ђорђевић.

Крагујевачки глумци посебно су одушевљени кинеским гостопримством, а кажу да су за седам дана видели само двоје ненасмејаних Шангајца.

Сви су веома весели, раздрагани и гостољубиви. То је део традиције, али и културе кинеског народа. Спремни су све да објасне и у свему да помогну, додаје млада глумица.

На храну су се већ навикли, али и даље их не оставља равнодушним. Све је укусно, а овога пута изненадило их је пециво.

Чак и она пецива од којих очекујете да су слана, она са месом или виришамом, имају слаткаст укус, па је тешко навикнути се. Ипак, сваки пут ме одушеви њихова кухиња, каже Дарија Нешић.

Према речима глумаца равнодушни не можете остати ни на великим и широким улицама Шангаја. У сваком правцу има и по девет трака, а саобраћај је невероватно густ. Ипак, туристи се лако сналазе, а ако купите карту за превоз убрзо схватите да се она користи у било ком превозном средству.

Карта важи и за таксије, аутобусе, трамваје, возове, бродове. Дакле, све сем авиона. Посебно ме је изненадио такси. Возач је одвојен од путника, у посебној кабини, а на сваком седишту се налази екран са „тач скрином” на коме можете играти игрице, гледати ТВ или филм, сурфовати нетом, објашњава Дарија Нешић.

Крагујевачка експедиција посетила је и „Шангај оушн акверијум”, један од највећих светских јавних акваријума, који има тунел дугачак 120 метара испод огромног стакленог базена. Посебна атракција су ајкуле и пингвини.

Нису пропустили прилику и да посете једну од највиших зграда Шангаја, високи „Ориентал прл тауер”.

То је ТВ торањ и представља праву туристичку атракцију која се не пропушта. На једном од спратова, на висини од 260 метара, можете изаћи на терасу која пружа невероватан поглед на цео град, а посебна атракција је под који је направљен од стакла. Имате осећај да лебдите изнад града, али није за оне који се плаше висине. Ипак, знатижеља брзо савлада страх, каже Дубравка Ђорђевић.

Глумци у глас додају да је Шангај заправо фасцинантни микс истока и запада. Град у који је будућност већ стигла.

НОВА ПОСТАВКА У „МОСТОВИМА БАЛКАНА” Слике Миле Гвардиол

У галерији „Мостови Балкана” отворена је самостална изложба младе уметнице Миле Гвардиол. Изложено је 15 слика рађених акрилом на платну димензија 100x70 центиметара, а сви радови припадају циклусу „Светлости витража” и настали су 2010. године. У каталогу изложбе историчарка уметности Радмила Влатковић наводи да је пред публиком савремени концепт младог аутора, непоколебљивог борца у савременим уметничким токовима. Бирајући веома пажљиво темате са којима ће пројектовати свој уметнички став, она бруси свој ликовни дар и гради аутохтони сликарски профил.

Слике Миле Гвардиол су својеврсне слагалице, каледоскопи, место доживљаја, слободног емоционалног препуштања лепоти, узбуђењу, естетском, хедонистичком, свему ономе што нам недостаје изван равнине белог платна. Радмила Влатковић сматра да су поруке које то сликарство емитује, мање рационално размислање о апсолутним вредностима, а више радост живљења и креативног чина.

Сликарство Миле Гвардиол карактерише сигуран цртеж, изузетан колористички дар за пребогате хроматске комбинације, чврсте композиционе структуре, привлачне сугестивне форме и поетични начин ликовног размислања.

Ова уметница рођена је 1979. године у Београду, а дипломирала је на Факултету примењених уметности и дизајна у Београду на одсеку Зидно сликарство, у класи професора Слободана Ђуричића. Учествовала је на око 70 групних изложби у земљи и иностранству. Доцент је на Факултету дигиталне продукције у Сремској Каменици.

Крагујевачка публика ће ову поставку моћи да погледа до 12. децембра.

ДРУГИ ЖИВКОВИЋЕВ РОМАН Новакова судбина

Кажу да време лечи све ране. Кажу и лажу, а лажу јер не знају, и нека Бој да никада не сазнају. Нема времена које може неке ране да зацели. Време је ишло и стално шече, али ране нису све ишле. Неке ране само смрт може да зацели. Многе ране и када зарасну, за собом оставе ожиљак који ојомиње на оно што се некада доживело и преживело – овим реченицама овдашњи СКЦ најављује промоцију књиге Крагујевчанина Александра Живковића под називом „Обретенје Новаково”. Радња овог романа одвија се у 17. веку, а прати српског домаћина Новака који са својом породицом живи повучено, мирним животом. Његов мир стаће онога тренутка када у планини спаси живот рањеном Турчину. Из свега добра које је учинио ништа му се добро није вратило и он сам постаје заробљеник свога доброг дела.

Александар Живковић рођен је у Крагујевцу 1971. године. Основно и средње образовање стиче у родном граду, а потом дипломира на ВТШ у Чачку. Ради као инжењер електротехнике у „Енергетици”.

Велику љубав ка историји исказао је у својим књижевним делима. Живковићев први роман „Небо боје крви” представља потресну причу о Србији за време Другог светског рата као и у годинама које су уследиле по његовом окончању. У „Обретенју Новаковом” Живковић не одступа од жеље да се кроз литературу бави потресним тренуцима српске историје.

Промоција друге књиге овог крагујевачког писца одржаће се у петак, 7. децембра, у 20 часова, у Арт-кафе галерији СКЦ-а.

НОВЕ КЊИГЕ

Осунчани првенац

„Водено сунце”, песме Јована Радосављевића у издању Удружења писаца Крагујевца

Пише Радован Шаренац

Озбиљније песничке књиге средњошколаца данас су права реткост. (Још увек и радо се сећам одличне збирке ондашњег школараца Николе Ђурана „Итака”). Због тога, свакако, књига Јована Радосављевића (1993) добија на значају а издавачки гест УПК-а ми изгледа као „коперникански преврат” у односу на досадашње „геронтолошко устројство”.

Садржински и формално збирка је у оквиру и на трагу српске поетске баштине. Чине је пет циклуса: „Водено сунце”, „Сребрни снови”, „Зачарани круг”, „Расцеп времена” и „Недовршена симфонија”. Њено тематско чвориште је љубав, са обиљем и многострукошћу еманација. Сходно песниковим годинама, та љубав је неспутана, спонтана, у свим могућим правцима, али и једноставна и директно исказана: *Пустински њасак се шири/ Мирис бајрема нам ојија чула/ Осећам те у друћим људима/ Они су обични/ Твоја њосеб-*

ност их обузима/ Пливам у твојој коси/ Можда не знам тиш/ Смејем се ијак/ Сушра је далеко/ Остјајем збој шебе/ Померам облаке/// (песма „Мириси баргема”).

Сам назив књиге на симболичком плану оксиморонски потврђује покушај сједињења мушког (сунце) и женског (вода) принципа/архетипа. Немогућност потпуног, апсолутног сједињавања љубавника рађа пригушене песимистичке тонове. Радосављевићева поезика „верује” да је љубав остварива у оном бесконачном, бесоговорном поетском облику. Кроз разне врсте чулних опсед-

нутости (мирсних, колоритних, тактилних) и копрена ониричност, четврти циклус опева трагичност унутрашњег „Расцепа времена”. Ово је поетски најдоследнији део у књизи. *Једино сунце/ Може да њокрене/ Расцей времена/ Посијаше несавадлив/ Туј звук/ Дрво преобраћено у камен/ Ајсолујно је стварност/ Ухваћени снови ///.*

Поетичку особеност овог песништва налазим у сведености израза, готово до лапидарности, у коме влада имагинативно, ониричко и, често, рафиновано чулно. Без обзира на савременост (урбаност) исказа у њему нема призвука свакодневице или баналности потрошачких светова и субкултуралног. Рефлективна медитативност и акцентирани колоритни елементи песничког говора, као и склоност ка ненадним обртима и онеобиченим сликама – на завидном су нивоу.

Да парафразирам рецензента Раденка Бјелановића, у почетничке несавршености урачунавам версификациону овешталост и неприкладност (римвање) и тематско сударање истоветних или сличних мотива у песмама.

Alles in allem, првенац млађаног Јована Радосављевића наговештава песника који долази, као и лепше дане за УПК.

Un Ballo in Maschera

Composer: Giuseppe Verdi
Librettist: Antonio Somma
Sung in Italian with Met Titles in English

ОПЕРА У БИОСКОПУ

О љубомори и освети

Пету по реду, уживо, оперу из чувеног Метрополитена крагујевачка публика моћи ће да види у суботу, 8. децембра. Овога пута на репертоару у Њујорку наћи ће се Вердијево дело „Бал под маскама”. Пренос почиње у 18.55, у сали 3.

Нову поставку ове живописне Вердијеве опере о љубомори и освети режирао је прослављени Дејвид Алден, који се на позорницу Метрополитен опере враћа након више од 20 година. Оркестром ће, по први пут у Метрополитену, дириговати Фабио Луиси. У Мету први пут наступа и Карита Матила, и то у улози Амелије. У осталим улогама видећемо Марсела Алвареза као Густава III,

Дмитрија Хворостовског као Анкарстрома, Стефани Блит као пророчицу Утрику и Кетлин Ким као Оскара.

Алден је радњу опере сместио у сцени свет Шведске у рани 20. век. Редитељ Алден каже да је ово једна од Вердијевих највећих и најбриљантнијих опера, пуна најразличитијих боја. У њој се смењују нежне и изузетно мелодраматичне секвенце. „Верди све ово комбинује заједно са невероватном позоришном енергијом. Бал под маскама је прави позоришни динамит”, каже Алден.

Крагујевачка публика видеће ову оперу у директном преносу, а цена карте је 950 динара.

„АЛНАРИ” НАГРАЂУЈЕ

Епопеја о Бразилу

Два најбржа читаоца „Крагујевачких” биће и овог петка у прилици да својој библиотеци додају занимљив наслов издавачке куће „Алнари”. Потребно је да у петак, 7. децембра, позовете 034 333 111, после 10 часова и добићете роман „Царство, то си ти”, аутора Хавијера Мора. Добитници ће своје књиге моћи да преузму у књижари „Вулкан” у Рода центру.

Педро I постао је владар Бразила када је имао само двадесет и три године. Његова судбина остала је неизбрисив траг у историји два континента. Вођен необузданом страшћу, Педро је ставио свој живот у руке двеју жена – оне су биле његов спас и његова пропаст: док га је супруга, врла аустријска принцеза Леополдина, водила ка врху, ватрена љубавница Домитила де Кастро околвала га је појудом која га је вукла ка самом дну декаденције. Када му је огромно пространство Бразила постало премало, а моћ престала да га занима, одлучио је да стави на коцку све, па и свој живот, како би се изборио за оно у шта је веровао. И стекао је славу каквом бивају награђени само најхрабрији.

Са бујном лепотом тропских предела у позадини, Хавијер Моро испредча чудесну епопеју о рађању највеће земље Јужне Америке.

Шпански писац Хавијер Моро прошлогодишњи је добитник награде „Премис планета”, најугледнијег књижевног признања за писце на шпанском језику. Овај рођени Мадрићанин и бивши новинар познат је по својим делима инспирисаним путовањима по Азији и Латинској Америци. Аутор је неколико романа, од којих су најпознатија „Индијска принцеза” и „Црвени сари”, који су преведени и на српски језик.

УКРАТКО

Љубавна писма

Вечна тема - однос жене и мушкарца, немогућност истинске блискости, пуног разумевања, љубав немоћна да се измигољи из канџи нарцисоидности и посесивности - варира се у све три приче, пикте али и слојевите, универзалне у правом значењу те речи. Већ скоро 12 година представа „Љубавна писма”, Жила Костаза, игра се на београдским сценама, али и широм Србије. Крагујевачка публика моћи ће да је види у среду, 12. децембра, у 20 часова, на вечерњој сцени „303” Позоришта за децу.

У овом комаду, који је режирао Небојша Брадић, играју познати глумци Наташа Нинковић и Војин Ђетковић, а кроз тематику љубавног писма покушавају да одговоре на многа питања која се тичу мушко-женског односа. Костазов текст превео је Ђорђе Кривокапић, а костиме је креирала Иванка Јетковић.

Прваци Србије

На 16. фестивалу фолклорних ансамбала Србије, невадно одржаном у Обреновцу, Ансамбл народних песама и игара Центра за неговаше традиционалне културе „Абрашевић”, освојио је прво место и доказао да је један од најбољих ансамбала који Србија има. Освојена су и признања за најуспешније изведену коерографију „Игре из Врања”, за стручног руководиоца најуспешнијег ансамбла проглашен је Живојин Миљковић, а за најуспешније инструменталисте, дует фрулаша, Богдан и Јанко Лукић.

Класика у Гимназији

У оквиру концертне сезоне 2012/13, коју организује овдашњи Музички центар, у четвртак, 6. децембра, од 20 часова, у Свечаној сали Прве крагујевачке гимназије одржаће се концерт виолинисткиње Ане Ковачевић и пијанисткиње Катарине Хаџи-Антић Татић. На програму ће се наћи дела Моцарта, Бетовена, Чајковског, Бартока.

Блок ауту у Дому

Након свирке Николе Чутурила Чутуре, концерти у Дому омладине наставиће се већ у петак, 7. децембра, у 22 часа, наступом „Блок аута”.

Овај култни београдски бенд и овога пута ће своје фанове „провозати” кроз време, кроз хитове који се нижу и опстају већ дуже од две деценије, а крагујевачка публика биће у прилици да чује и нови сингл „Проклетје”. Након овог концерта, крагујевачки Дом омладине наставиће са серијом „тврди” свирки, а наступиће крагујевачки састав „Боуњард”, „90. минут”, „Метез”.

Иначе, свирке почињу у 22 часа, а улазнице се могу набавити на дан концерта у Дому омладине.

Балет и гимназијалци

У петак, 7. децембра, у 20 часова, у Сали Прве гимназије ученици И-5 извешће сценски програм са циљем да балет приближе млађој публици. Ученици Прве гимназије Милица Влајковић извешће плес на музичке теме из филма „Титаник”. Улаз је слободан.

КРАГУЈЕВАЦ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

Анка Павловић – прва госпођа Округа нишког

Рођена у Страгарима 1847. године, захваљујући служби супруга Косте Павловића, који је једно време био управитељ вароши Ниша, Анка је постала прва госпођа Округа нишког, посебно се истакавши у хуманитарном раду помажући нејач изгинулих бораца после Српско-турског рата 1876. године

Пише Славољуб Станковић Тале, историчар

У породици артиљеријског пуковника Миће Аћимовића, управника Државне барутане у Страгарима (био је и ађутант кнеза Александра Карађорђевића) родила се ћерка Анка (могуће 18. новембра) 1847. године. Њена мајка звала се Ката (Катарина) и имала је 19 година када је родила ћерку.

Њени унучи Коста Ст. Павловић, дипломата (Београд, 1905 - 1988 емиграција, В.Британија) и проф. др арх. Доброслав Бојко Ст. Павловић (Париз, 1916- 2009, Београд) у својим делима не дају податке о Анкиној мајци. Млађи унук представља је на једној фотографији.

Анкин рођак по мајчиној линији Владимир Јовановић (отац академика Слободана Јовановића) даје више података о пореклу њене мајке. "Дошао из Спужа, Остоја је донео у Србију шест стотина пушака и три стотине сабаља. Он је имао и своју заставу. Пошто се настанио у Шапцу, он се ту, у својој тридесетој години оженио Василијем Урошевића, из Грушића у Поцерини, која је у време своје удаје била тек у четрнаестој години. Са њом је имао два сина, Јована и Ђоку, и две кћери, Милицу и Анђелију (мајка Владимира Јовановића – п. а.).

Јован је био ожењен једном Српкињом из Сремске Митровице, Маријом. Са њом је имао два сина, Владимира и Косту, и четири кћери: Јелку, Катарину, Драгу и Ацу. Друга кћи Јове Спужића, Катарина, била је удата за Мићу Аћимовића, окружног начелника у Шапцу за друге владе кнеза Михаила. Њена кћи Анка, удата за Косту Павловића, који је као окружни начелник у пензији преминуо, јесте мати Стеве Павловића, секретара срп. краља. посланства у Паризу, записао је Владимир Јовановић у својим „Успоменама“.

Анкиног прадеду Остоју Спужа помиње и прота Матеја Ненадовић и за њега тврди да је "врстан човек". Када је Ненадовић са ваљевском војском марта 1804. кренуо на Шабац, онда је био Остоја старешина и неки Андрија Витомировић из Дреновца, а после настане поп Лука Лазаревић, а још после Стојан Чупић; од Мишара и Милош Поцерац. Прота се сећа да је 6. маја 1804. године, када је дошао у Уровцу на зборно место, дошао од Шапца Остоја Спуж.

Анкин отац Мића Аћимовић (1818/19 – 14. фебруара 1870, Шабац) пореклом је из Спужа у Црној Гори. Почетком 1844. године као млад потпоручник постављен је за управитеља барутане у Страга-

У организацији Историјског архива Шумадије у Крагујевцу прошлог петка одржан је скуп „Шумадија и Крагујевац од 1914. до 1941. године“ уз учешће двадесетак историчара и стручњака и других области. Почев од овог броја, „Крагујевачке“ ће објављивати најзанимљивије радове који су на скупу презентовани.

Почећемо од истраживања које је спровео историчар из Ниша Славољуб Станковић Тале о Анки Павловић, својевремено првој госпођи Округа нишког и истакнутој хуманитарној радници, која је рођена у Страгарима код Крагујевца.

ГОСПОЋИЦА АНКА АЋИМОВИЋ (СНИМАК ФОТОГРАФА А. МИЈОВИЋА, ПРЕ 1867. ГОДИНЕ)

рима. Ту је управљао скоро 12 година, све до 30. октобра 1855. када је премештен у Крагујевац за надзорника "главне цебане". Написао је једну књигу са најпотпунијим и врло јасним описом израде барута.

Пре удаје Косту није ни видела

По повратку на кнежевски положај 1860. године, Михаило Обреновић је прихватио Аћимовића, кога је одмах поставио за начелника у Шапцу, са чином "полковника и кавалера". Аћимовићи су сасвим лепо живели у Шапцу. Месечни приходи од службе били су 87 талира, што их је сврстало у шесту (од седам) класу. По имању разврстани су у трећу класу јер је кућа коју су поседовали у вароши Крагујевцу процењена на 300 дуката царских. У време пописа у домаћинству су имали и слугу Тому Бончића из Аустрије, старог 29 лета.

Његовој ћерки Анки није било ни 20 година када јој је отац саопштио да ју је "дао" Кости Павловићу, који је затражио њену руку не познајући је лично. Отац је позвао и рекао: "Дао сам те Кости Павловићу. Баци брзо поглед кроз прозор да би видела свог вереника." Успела је да спази свог будућег мужа само с леђа, када је излазио из куће. Аћимовић је свом зету поклатио венчани прстен кнеза Александра Карађорђевића који је добио на поклон 1844. године, пошто је он њега сазнао да му се родио први син, будући краљ Петар Први. Потомци су сачували писмо које је након усменог договора Аћимовић послао будућем зету: Шабац 6. јула. 867.

„Господине! По усменом обећању моме јављам вам да можете овамо доћи ради даривања кћери моје за супругу вашу. Поздрављајући вас ваш поштоватељ М Аћимовић”.

Писмо је послато из Шапца, 6. јула 1867. године,

Анкин супруг Костантин - Коста био је син трговца Стевана Мијовића-Павловића и Савке Ђорђевићеве, потомак Павла Ђировића из Сјенице, изразито висок и стасит момак који је завршио ондашњи Лицеј последње године (1863) постојања те установе. ОDMAH је био примљен у полицијско-управну службу и то најпре као практикант у Крагујевцу. Био је већ секретар окружног начелства у Лозници када се 1867. године оженио Анком Аћимовић.

Коста се следећих десетак година стално селио према потребама службе: Би је практикант у "начелништву Крагујевачког окрузија", писар у централној управи у Београду, секретар разних начелстава, срески начелник у крагујевачком, шабачком и неготинском округу.

Уочи Српско-турског рата 1876. године Павловић је одређен да у Параћину припреми боравиште за кнеза Милана, па је наименован за управника Кнежевог двора. По свршетку рата враћа се у Крагујевац и по ослобођењу Књажевца, за време другог Српско-турског рата 1877. године, постављен је за Округног начелника у том месту.

Његовој светлости књазу, врховном заповеднику војске Милану М. Обреновићу четврто, послали су писмо подршке и оданости верни поданици из Књажевца 16. децембра 1877. године. Изјавили су му да ће "...докле једнога траје под заставом твојом борити се донде, док се не постигне циљ, којој народ српски од Косова тежи." Први потписник био је Коста Ст. Павловић, начел. округа књажевачког, а затим следе потписи још 22 представника власти и истакнутијих грађана овог дела Тимока.

Сигурно је да тада његова Анка није била поред њега. Уочи истека текуће године родила је у Костином родном граду сина Стевана (Крагујевац, 22. децембар 1877, који је био пето (вероватније четврто, на основу уписа рођења његове млађе сестре Видосаве) дете по рођењу, а једино које су успели да подигну. Овај радостан тренутак вероватно је утицао на Павловића да на време не стигне на постављење на место управитеља вароши Ниша. Вероватно је да је тек 7. јануара 1878. године био у Нишу, али у својству првог оснивача подбора Црвеног Крста.

Посвећена хуманитарном раду

Павловић сигурно стиже у новоослобођену варош Ниш између 16. и 21. фебруара 1878. године да постане трећи управитељ вароши, а дужност првог начелника округа нишког почиње да обавља након 14. маја 1878. године, када је донет Закон о привременом

АНКА И КОСТА ПАВЛОВИЋ НА ДАН ВЕНЧАЊА 1867. ГОДИНЕ

управном поделењу и снабдевању са властима ослобођених предела.

Када је Анка постала прва госпођа округа нишког (највероватније између 25. маја и 12. јуна 1878. године), округ је обухватао три среза: нишки, копривнички (Заплање – п. а.) и белопаљаначки.

Проглашавањем Закона о подели присаједињеног земљишта на округе и срезове 17. децембра 1878. године, госпођа Анка је "управљала" у округу који је од тог датума имао четири среза: нишки, заплањски, лесковачки и власотиначки.

Госпођа Анка Павловић, поред подизања потомства, посветила се и хуманитарном раду како би у рату опустошени "нови крајеви" ојачали и изједначили са дотадашњом Кнежевином.

Поуздани извори потврђују да је Анка прва особа која је покренула оснивање једног хуманитарног друштва у новом делу Кнежевине. За-

то и не чуди што су ондашње нишке госпође одлучиле да прва госпођа њиховог округа буде и прва председница нишке Женске подружине, коју су образовале 1. децембра 1878. године. Председница Павловић обратила се за покровитељство Њеном Височанству госпођи књагињи Наталији, што је она радосно прихватила, а касније није пропустила прилику да ода признање првој председници подружине овог значајног удружења.

Ову занимљиву преписку пренеле су и ондашње службене новине Кнежевине Србије.

Свакако да је мали Стеван, будући дипломата и један од првих "српских Паризлија", прве самосталне кораке направио у Нишу. Детињство није могло да му буде нарочито весело. Болести и епидемије су му однеле сву браћу и сестре.

Госпођи Анки и њеном Кости посрећило се да и једно њихово чедо буде рођено у Нишу. Дана 2. октобра 1879. године Анка је родила ћерку којој је 7. октобра у храму Св. Троице кум Љубиша Перић, мајор артиљеријски, становник нишки, наденуо име Видосава. То је било пето дете по рођењу мајци. Тако је записао ондашњи протојереј нишки Прокопије Поповић. Примећује се да је на тој страници уписа свако дете крштено у храму Св. Архистратига, осим Видосаве. Могуће је да је крштење обављено у храму Св. Троице по очевој жељи, јер је и он био крштен у Крагујевцу у храму посвећеном Св. Троици. Родитељи детета уписани су као становници нишки.

Већ сутрадан, 8. октобра 1879. године књаз српски Милан М. Обреновић четврти, на предлог министра унутрашњих дела Јакова Туцаковића, својим указом поставио је за начелника треће класе округа ваљевског Косту Павловића, начелника четврте класе округа нишког. Породица Павловић прелази у Ваљево, где са прекидом Коста Павловић службује до 1884. године.

Насијавиће се

ПОРОДИЦА АЋИМОВИЋ СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА 19. ВЕКА

ШУМАДИЈСКЕ ПРИЧЕ

Владимир Јаџичић

Цоке

Сеоски старинци су били натронтани одељима које су се називали турским именом - цока. Цоке нису закрпе и прљави места, цоке су стара одела која се дуго носе, чак и онда кад се набаве нова која се пакују у сандуке и ормане, да сачекају свој час - сеоски сабор, игранку, свадбу или славу. Тај час некако увек окасни, његово главно својство је нестижање - обично нова одела надживе свог власника, а међу њима и оно најлепше, најчуваније, које остаје - за укуп.

Зато су цоке добра ствар - знак да је човек још жив и да ће их се наносити. У цоки се иде на њиву, у цокама се тумара по великом сеоском дворишту, у цокама се и спава. Та одела су од тако чврстог материјала да се са њих лако саструже блато и да свака прљавштина приања као да је поручена - лако се губи у боји одела која је променљива - углавном је тамно браонкаста, или тамно зелена, тако да се на цоки јасно могу видети једино отисци белине - брашна, креча, шећера или соли. Сваку другу боју цока лако упија, апсорбује и поништава. Зато никада није прљави, али се, каткад, како кажу сељани - „осећа“. Свака се цока осећа. Оссећа се на киселину, на зној, на лето, на кишу, на траву, на стајско ђубриво, на земљу. Ако се не осећа, цока није цока.

Парк

Пола века је прошло и човек се пита да ли је добро упознао сопствен живот. То је једна даљина у којој више не учествује онако, као пре, из близа, када промишљање дела и дана није било важно. Ако је и важно, није потребно, можда, никоме осим ономе ко се присећа. А и за њега је најбоље да одбаци успомене и живи данашњи дан.

Јер је то немогуће, сада се у даљини мрешка недосежно море прошлости које је болесни мозак туморне садашњице. Ваља се помирити, и то је све. Трпљењу се ваља учити од биља, али ко уме да дорасте?

На улазу у школу постојао је парк са тујама, облупљеним и дундастим, са стомацама у шиљеним према купастом врху. Парк је био квадратаст, у сваком куту била је по једна туја, а у средини највећа и најдебља од свих. И поред строгих линија, у парку је царевао обли лик биља, не само због женскости туја која је одговарала божанској плодности, већ и због бетонским плочама упуњених стазица. Оне су биле разнобојне: црвене, жуте, плаве, у облику троуглова, али нису надмено утискивале своју лепоту на посматрача. Плениле су некаквом невидљивошћу блиском не-

постојању. И само таква лепота, коју и не приметиш, а одмори те и разгали, завреди човеку. Све стазе су се сливале, са различитих страна парка, у кружни облик, ђердан око централне тује чије су обрине превладале и смиривале оштрину околних линија. Потребна је необична снага да се присетимо оваквих линија и облика, а да не уперимо мач сећања у сопствену утробу.

Парк је испресецан обојадисаним бетонским квадратима, ромбовима и троугловима. Знам да су то знаци који се остављају на увид боговима са неба. Све што се овде чини ваљано у дослуху је с њима.

Двориште

Сва дворишта имала су власнике, осим школског. То двориште је заједничко. Али само до поднева (јер су поподне у школу, углавном, ишли нижи разреди, с мањим бројем ђака, па се чинило да двориште, са смирајем дана, споро, али безнадно, постаје пусто). Потом постаје моје.

Више разреде су похађали ђаци и из околних села - Орашани, Доњосабанђани, Сугубинци, Пчеличани (не сви Пчеличани, јер су они имали своју школу, већ само они који су становали ближе Горњој Сабанти, да не шипче предалеко). Али, ниже разреде наше школе похађали су искључиво домороци, Горњосабанђани, па је поподне због њих, тихих, скромнијих, забринутих (многи од њих, нарочито прваци, плакали би кад би их мајке оставиле у школи и неколико месеци би потом туговали зато што више дан не проводе на домаћем огњишту), двориште постало тише, веће, па и опасније.

Пре подне, са првим зрацима светла, оно би се помирило са сопственим удесом, престајало да буде горопадно и пуно буцака и скровитих места; тада би се смањило, попримило облик дељивости доступне сваком и, чак, преплашености за сопствен простор; али, од поднева мрачне сенке би почеле да побеђују и да се јате са сваком наредним сатом, да би двориште постало готово безмерно, нарочито пред коначно умирање дана, онда кад би сенке и тама биле најобесније, као свежи, тек осилени владари. Таквог дворишта бих се плашио и чезнуо сам за оним мањим, сеновитим

двориштима сељана, у којима би спокојно господарили дрвени или пластични сто са столицама и бокалом пуним хладне бунарске воде који би од хладноће сузио са стране, у дириру с топлим ваздухом лета. Таква дворишта су ми се чинила ољуђенима, наспрнут овом мном, празном и великом, које се сваке вечери изнова морало савлађивати.

Школско двориште није имало власнике, али је имало повремене господаре. Уз ученике, ту су били и наставници, вечито мрзоволни, склони алкохолу и разним сплеткама којима, срећом, тада нисам дорастао, па их се не желим ни сећати. Већину памтим по неким хумористичким цртама које је описао још Нушић. Људи су се из тог дворишта стално селили, а оно је остајало равнодушно. Наставници су у селу проводили три до четири године (које су у свом животу сматрали

Кад се планинска магла наваља на парк, из сокака преко пута изрони први човек. Он цупка, нестрпљив. Убрзо долази други човек, они се нешто домунђавају. Опасно је проћи кроз маглу и ступити у контакт са њима. Можда су ванземаљци. Могао би да прођеш кроз маглу, и кроз њих. А шта би добио: други човек би, сигурно, отишао, остао би онај први, да још мало поцупкује, а онда би отишао и он. И ти би схватио да више не можеш да се вратиш у свој парк. Јер, свуда око тебе је магла из које можеш изронити само као први човек.

изгубљеним), а онда се селили за град (како су учинили и моји родитељи. Но, мој отац је био управитељ школе, ја сам становао у том школском дворишту петнаест година, па нам је то давало мало домородачке искупљивости, пре но што смо и ми посегли за сеобом као јединим излазом).

Постојала су и три дворишна цара, три горостаса мог дворишта који су одлучили да у њему остану до своје смрти (јер пензију нису дочекали): то су школске чикице, домари - Коча, Кадош и Јовиша Мачак. Они су веровали у то да има смисла за малу, бедну, готово никакву плату, до краја свог радног века вековати у школском дворишту, завиривати у учионице, чистити олајсане подове, зими ложити пећ, лети дотеривати и истоваривати дрва, допремати нафту за нафтарнице у нашем школском стану и, приде, никада не заборавити да мени и мојој сестри кажу лепу реч. Чинило ми се, и још верујем у то, не само зато што смо били учитељска деца (јер су нам те лепе речи говорили и онда кад наших родитеља није било у близини, кад нико осим нас није могао да их чује), већ зато што су, просто, волели сву малу децу, све школараце, па и нас, потајно верујући у оно једино у шта сада верујем и ја - да су деца човечанство које им се препушта и да то, препуштено човечанство, треба да буде просењено жишком бескорисне доброте и пламсајем неке убоге чари, у великом, мрачном дворишту света.

Место

Ако кажем природа, онда помислим на силу која није човека. На оно што је јаче, што упија, као небеска пијавица. Што усишава судбине, поистовећује, једначи, утискује у заборав, као лек од брига нанесених немогућношћу свести да објасни поредак ствари. Онда кад човек полуди због ближења смрти, кад се преда алкохолу или га болест учини стојером неистрпљивог бола, долази та сила, већа од човека и носи га у предео којем се мораш поверити - то је једини пут до њега.

Зато је природа за мене била - ни добра, ни лоша. Она је одувек била, и остала - тајновита. Није она мајка, она је *сестра*, и то по духу *млађа*, која те правично надживи. Треба да је негујеш и васпитаваш, али њој ћеш, кад се период припреме заврши, напокон остати поверен. Твоје су обавезе веће, а њена немарност оправдана. Мораш с њом *улеј*, да ти ноктима не запаара лице. Али, напокон ће те, како је и ред, примити. Доказ више да је ово место, на којем смо се затекли, не само повремено добро, а повремено лоше, повремено лековито, а повремено опасно - да је тајанствено.

Спори јахач

Слика мог дворишта, оног школског, у којем са провео детињство, јесте слика засталога времена. Спорост у протицању, блиска непромени. Ништа се, наоко, није догађало. Нисам имао осећај да растем - ионако сам растом био низак. Време се сирило као крв на обронцима брда, у време вечерњих часова. Нешто у мени због тога није било срећно и тежило је промени, протицању, можда одласку. Несхватљиво, јер сам у том дворишту имао јасно разабране тренутке среће.

Фотографије из породичног албума говориле су супротно: да се промене догађају, невидљиве и свакодневне. Био сам беба, био сам прваче, сада сам дечачић.

Међутим, постојала је тајна, својствена само детињству: одсуство потребе за свешћу о смрти. Људи умиру, али то је за старије. Дакле, не за нас. Смрт у овом селу не дира децу. Има болести, има несреће, има искривљених вратова и ишчашених кукова. Има неспособних за школу. Има рано одусталих. Али, сви су, некако, живи. Затечени где јесу, у летњем распусту који не уме да прође.

Покушавам да схватим кад сам први пут помислио на смрт. Мора бити у сну. Видео

сам је на коњу који се споро приближава. То није бесан коњиц из чијих ноздрва сукља пламен, већ ислужена рага, спора као неизбежност. На раги је јахач опасног лица које се смеши. Најважнија особина ближења је темиљна спорост. То смрти придаје потребу за простором - и то је простор великог, али празног дворишта. Јахач је спор и недостижан. Љубазан, али неумољив. Двориште је у дослуху с њим, јер је утонуло у сан, велики сан празнине, и заклопило очи.

У том дворишту су били сви, и деца и њихови родитељи. Живео сам у заблуди да су заштићени. Али, они нису желели ту заштићеност. Деца се играју опасних игара. Сецају глисту на комадиће који почињу да живе засебно. Кидају голупчићима главичорке на таванским гнездима. Њихови родитељи диве се онима који су се усудили да кидишу на неправедно устројено друштво. Неки очеви се опијају, други се не трезне. Жене држе дом: хране, перу, одевају, праћају у школу. Али, све оне су несрећне: желеле су другачију судбину. Сви они излазе из школског дворишта у смртоносни свет - почињу друге обавезе, почиње свет смрти. Напуштају кућна гнезда, тражећи друго, рушине од напуштеног. Воде узалудне суседске ратове. Воле, па мрзе, па воле, па мрзе.

Сви, одједном, изашавши из школског дворишта, постају брзи, одједном не трпе никакву потешкоћу, не умеју да се зауставе, јурцају, страсно, у сусрет пропасти. И једино јахач остаје спокојан и спор. Ако тим брзанима одмах не угодиш, стичеш у њима непријатеља. Ако им укажеш на грешку, излажеш се ризику доживотног кривца за сваку њихову несрећу. Ако их подсетиш на оно што су били, или оно што би требало да буду, потрудиће се да те макну са стрмглавог пута. Схватиш, нема им више помоћи.

Међу њима, језди спори јахач, загледајући се помно у свако лице, распитујући се где је оно једино које данас тражи. Тражени умиче, али, напокон, сазнаје да ја тражен; крије се, без наде да може умаћи. Растојање између спорог јахача и ловљенога, са сваким новим треном, смањује се. Неумољивост не жури. Јахач је уморан, спаваћив. Његово лице са шуљим очима има израз мучнине, као од желудачне киселине. Њему се не ради то што се мора обавити, јер све то иде уз кукуњава, вајкање, бол који се не да зауздати. Једино последњи тренутак престанка мука осени споменични осмејак, као да се у зраку мрешне мермер. И тада смири се биће, враћено некуда, можда у оно двориште из којег је, узалуд, излазило.

САТИРА

БАЛКАНСКИ ПРИРУЧНИК

Питање морталитета и виталитета

Грађани Србије по статистичким подацима највише умиру од кардиоваскуларних и малигних обољења. Но, нема те анализе која би открила од чега живе.

Инсерт из палате правде

Јесам лагао, претио, крао, па и млатио, само да бих стекао одређену корист за себе и ја ту, друже судија, не налазим ни један једини разлог против себе!

Снимак гласа потрошача

На тржишту је јако битно саслушати глас потрошача. С обзиром на гро псовки, то није за младе у развоју и оне са slabим живцима!

Ефекат контрафактора нормализације

Један од услова ЕУ је нормализација односа са Косовом. Будући да то подразумева нормализацију Србије са самом собом, тешко да ће бити остварљиво.

Узгредно дизање рејтинга

Држава Мали признала је Косово тачно за пет компјутера. Тек да се не прича да не коштамо ништа!

Вештина брзопотезне креативности

Стручњаци и креатори наше привреде не морају свакодневно да

■ Не зна се расплет наше драме. Глумци се не држе текста.
■ Мислим другачије од њих. Дакле, као да не постојим!
Милан Р. СИМИЋ

■ Давање и примање мита за мене нису кривична дела исте тежине.
■ Мито лакше примамо, него што га дајемо.

■ Није сваки Србин луд. Има и оних који нису довољно радили на себи.
Зоран Т. ПОПОВИЋ

■ Ми бисмо и даље користили главу, али нема више зидова.
Васил ТОЛЕВСКИ

■ Код нас се више исплати имати партијску, него штедну књижицу!
Раде БЕРГОВИЋ

■ Били смо спремни да хранимо пола Европе, али Европа није желела поделе!
Радомило МИЋКОВИЋ

Карикашура: Горан МИЛЕНКОВИЋ

гину на послу, јер они су способни да у тренутку направе крађу године, превару деценије или пљачку века!

Први утисци роботизације

Прво што је робот Асимо рекао београдској публици било је да му је драго што је у Србији. Не једе, не пије, не плаћа струју и остале комуналије, баш га брига за незапосленост и кризу, па што да му не буде драго!

Захтев парадне праксе

Боље би било да смо одржали геј параду. Овако, лако се може десити да следећи услов ЕЗ буде да се морамо доказати у пракси!

Раши ПАПЕШ

Грађани Србије су жељни правде. Зато се и не обраћају судовима!

Александар ЧОТРИЋ

ВИЦ НЕДЕЉЕ КОНОБАРА ЈАНКА

Срби и ђаволи

Нареди Бог да у паклу поред сваког казана где се кувају грешници стоји по један ђаво с мотком и да удари сваког по глави ко покуша одатле да изађе.

После неког времена Бог реши да провери како се спроводи његова наредба. Погледа он и ставрно поред сваког казана стоји ђаво с мотком, осим испред једног.

Пита Бог зашто тамо нема никог, а ђаволи му у глас одговоре: - Тамо су Срби и не треба им нико од нас. Чим неко покуша да изађе, они га ухвате за ноге и врате га назад!

Милан ТОДОРОВ

ПРЕФЕРАНС

Резултати градске лиге после 10 одиграних кола, после одбијања три најлошија резултата до сад. Следеће три утакмице играће се по швајцарском систему.

	презиме и име	Бод	Супе	сто
1	Туцаковић Бранко Туца	37,0	3746	1
2	Богдановић Мирослав Крапа	36,5	2908	1
3	Станић Радован Рака	35,5	3122	1
4	Данас Иван Грк	34,5	5156	2
5	Ивановић Горан Чича	31,5	2974	2
6	Марковић Мирко Професор	31,5	2808	2
7	Николић Ненад Шоне	31,0	3670	3
8	Јовановић Драган Дуца	30,0	4094	3
9	Милојевић Ненад Неца	30,0	1818	3
10	Ђорђевић Раде Ђерка	29,5	3530	4
11	Николић Драган Муша	29,5	1734	4
12	Васиљевић Зоран Гуки	27,5	2300	4
13	Лазаревић Славољуб Лаза	27,0	2526	5
14	Алексић Миленко Мика	26,0	2798	5
15	Вујисић Данило Дача	25,5	2898	5
16	Матијашевић Мирослав Маче	25,0	1954	6
17	Николић Србислав Срба	24,0	3060	6
18	Раденковић Ненад Будјони	24,0	2158	6
19	Филиповић Дарко	22,5	1570	7
20	Николић Небојша Ушке	22,5	382	7
21	Цветковић Небојша Цветле	21,5	1526	7
22	Гајић Марко	21,5	966	8
23	Андрић Дејан	21,0	1864	8
24	Мартинковић Милорад Мића	21,0	310	8
25	Живковић Стефан	20,5	1080	9
26	Весовић Миодраг Веса	16,5	-122	9
27	Јеврић Милан Паки	16,5	-166	9
28	Петровић Милован	14,0	-1830	10
29	Милојевић Жељко	13,5	616	10
30	Мајсторовић Милош	10,5	-2084	10
31	Милетић Раде	3,5	-844	11
32	Милојевић Александар Лија	2,0	-82	11
33	Делимир	2,0	-1720	11

крагујевачке

Телефони
333-111
333-116

МАРКЕТИНГ

Разнода

ОДВАЈАЛЕ

МИОДРАГ КОСТИЋ, бизнисмен, власник МК групе:
- Лакше ми је да се разведем него да отпустим неког радника

ДУШАН БАЈАТОВИЋ, директор „Србијагаса” и потпредседник СПС-а, о личним припремама за зиму:
- Планирам још да направим кулен. У њега ставим око триста кила меса, пола је од мангулице, а друга половина од дивље свиње, јелена или кошуте, зависи шта се улови.

ЛЕОНТИНА ВУКОМАНОВИЋ, певачица:
- Калорије одавно не бројим, не стајем на вагу, не мерим се центиметром и не гладујем. Зато што нисам оптерећена таквим стварима помогло ми је да се осећам боље.

СВЕТЛАНА РАЖНАТОВИЋ, певачица:
- Имала сам доста понуда, чак и од странаца, да продам биографију, али ми то не одговара јер они с њом могу да раде шта хоће. Затим, моја биографија може још да се употпуњује, можда сретнем и љубав свог живота, мада тешко.

АНА НИКОЛИЋ, певачица:
- Да сам у Холивуду, вероватно бих добила понуду каква се не одбија, а не бих имала ништа против да на некој насловници угледам своје наго тело. За десет, петнаест милиона долара.

ЛЕПА ЛУКИЋ, певачица:
- Колегинице ме питају чиме се мажем да одржим тен. Сви мисле да се Лепа Лукић купа у млеку, а ја користим најобичнију крему и лице ми је као у девојке.

НЕЛЕ КАРАЛИЋ, музичар, коментарише рад Хашког трибунала:
- Сада се не бих изненадио када би се подигла оптужница против 200 хиљада Крајишника због ометања саобраћаја за време мирне хуманитарне акције зване „Олуја”.

ОЛИВЕР ДУЛИЋ, министар у претходној Влади:
- Послушао сам председника странке, преузео свој део одговорности, вратио посланички мандат. Хвала свима на сарадњи и поздрав: ортопед Дулић јер ту ако заболи.

НИКОЛИНА КОВАЧ, млада звезда „Гранда”:
- Трудноћу сам доживела као најлепши поклон од Бога. Сада је прави тренутак, иако имам само 21 годину.

ЗУМ
Милош Игњатовић

Паркинг „шпиц” испред Ватрогасног дома

За Крагујевац и Тополу може да се погоди, али где води ово „гр”

„Леси се враћа кући” – из Љубљане

Ово ни светски аранжери не би могли да „спакују”

„Огласни зид” за покојнике, политичаре и концерте

КЛИНИЧКИ
ЦЕНТАР КРАГУЈЕВАЦ
Змај Јовина бр. 30

**РАСПИСУЈЕ
ЈАВНУ ЛИЦИТАЦИЈУ**

За продају расходованог материјала:

Почетна цена (без ПДВ-а):

1. за **ПВЦ канте** запремине 10 лит. – 20,00 дин. по килограму
2. за **инфузионе системе без игала** – 20,00 дин. по килограму
3. за **помије** 8.500,00 дин. на месечном нивоу
4. за **отпадне крпе** 10,00 дин. по килограму
5. за **прохромски лим магнетисани** 30,00 дин. по килограму
6. за **неопасно стакло** 1,00 дин. по килограму

Лицитација ће се одржати дана 20.12.2012.године у 12,00 сати у просторијама библиотеке Интерне клинике, Клиничког центра Крагујевац, у ул. Змај Јовина бр. 30.

У случају неуспеле прве лицитације, друга ће се одржати у исто време и на истом месту дана 27.12.2012.године.

Уколико и друга лицитација не успе ићи ће се на непосредну погодбу у складу са правилником о лицитацијама Клиничког центра Крагујевац.

Клинички центар Крагујевац задржава право да у случају одустанка лица које је излицитирало одређену ставку понуди склапање уговора за ту ставку другом најповољнијем понуђачу.

Роба која је предмет лицитације може се разгледати 20.12.2012.године од 9,00 до 11,00 часова.

Сва наведена роба се продаје у виђеном стању без гаранције и права на реклаamacију.

Права учешћа имају сва заинтересована физичка и правна лица која положе депозит у вредности од 10.000,00 динара.

Право учешћа на лицитацији имају само правна лица која немају неизмирена доспела дуговања према КЦ-а.

Сви учесници јавне лицитације дужни су да приложе дозволу државног органа да су овлашћени за прикупљање и прераду отпадног материјала.

Све ближе информације могу се добити од Зорана Јевремовића телефон за контакт 034 605151.

Привредно друштво
„ТРГОВИНА 22“, А. Д.,
Крагујевац, објављује

**ОГЛАС О ПРОДАЈИ
ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА У КРАГУЈЕВЦУ**

Продаје се пословни простор у Крагујевцу у Улици др Јована Ристића број 8, површине 85 м2. Поступак продаје спроводи се прикупљањем писмених понуда за куповину.

Понуда за куповину мора да садржи износ купопродајне цене као и рок – динамику њене исплате.

Минимална понуђена цена мора износити 80.000 евра. Понуде које садрже нижу цену од наведене неће се разматрати.

Предност при избору имаће учесник на огласу који буде понудио највећу цену и најповољније услове плаћања.

При истим понуђеним условима куповине предност има садашњи купац пословног простора који је предмет продаје.

Сви трошкови који се јаве у овој трансакцији (порез на пренос апсолутних права, трошкови овере уговора о купопродаји...), падају на терет купца.

Писмене понуде за куповину могу се достављати:

препорученом поштом на адресу: „Трговина 22“, а. д., 34000 Крагујевац, Улица 19. октобра број 2, непосредном предајом понуде у затвореној коверти овлашћеном раднику за пријем поште на адреси Друштва.

Без обзира на начин достављања понуде, на коверти треба да стоји назнака: **Понуда за пословни простор – не отворати**.

Рок за достављање понуда је 10 дана од дана оглашавања. Понуде ће се разматрати у року од 7 дана од дана истека рока за достављање понуда, без присуства понуђача.

Непотпуне и неблаговремене понуде неће бити разматране.

„Трговина 22“, а. д., задржава право да не врши избор по овом огласу, без навођења разлога зашто то чини.

„Трговина 22“, а. д., задржава и право да након отварања понуда позове најповољније понуђаче на завршно надметање.

За додатна обавештења као и за најаву разгледања простора можете нас контактирати путем телефона 034/336-048.

Мали огласи

МАТЕМАТИКА, механика, физика – сви узрасти. Часови у току школске године и припремна настава за упис у Математичку гимназију (СМ) и полагање мале матуре. Студенти (припрема колоквијума и јануар – 2013.). Пријемни (више и високе школе, факултети и војна академија – посебни програм). Велика матура. Такмичења. Телефон: 034 360 202, 063 77 11 002, Арсић.

ОГЛАШАВАМ неважећом диплому Више школе усмереног образовања у Костолцу-Пољаревцу, број 15/54 од 02.04.1984. године, на име Бубало Владимир.

ПРОДАЈЕМ, гаражни простор, Центар, Црвеног барјака 15. Повољно. Телефон 063 505 550

ПРОДАЈЕМ локал у изградњи, 18 квм. Повољно. Телефон 063 505 550

ПРОДАЈЕМ локал у изградњи, 38 квм. Повољно. Телефон 063 505 550

Последњи поздрав нашем колеги

**Радмилу Шишковићу
Шилету**

1953 - 2012.

Био си оличење врлина какве се данас ретко срећу, ненаметљив, скроман, частан човек. Много нам недостајеш, више нисмо исти тим.

Твоје колеге из ТИС-а, „Електрошумадија“

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ

**ТВ ПРОГРАМ
од 6. до 12. децембра**

Четвртак 6. децембар	Петак 7. децембар	Субота 8. децембар	Недеља 9. децембар	Понедељак 10. децембар	Уторак 11. децембар	Среда 12. децембар
ХРОНИКА 2			Шумадијски праг у гостима	СПОРТСКИ ПРЕГЛЕД	Јутарњи програм	КОМУНАЛНИ СЕРВИС
22.00 Хроника 2	09.05 Седница Скупштине града	23.00 Дивље траве	12.05 Шумадијски праг у гостима	19.30 Спортски преглед	07.00 Јутарњи програм	20.00 Комунални сервис
07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм	08.45 Најава програма	08.45 Најава програма	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм
09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести
09.05 Музички програм	09.00 Цртани филм	09.05 Цртани филм	09.05 Цртани филм	09.05 Музички програм р.	09.05 Музички програм р.	09.05 Музички програм р.
10.00 Кухињица р.	09.05 Седница Скупштине града	09.05 Цртани филм	09.35 Најсмешније животиње р.	10.00 Кухињица р.	10.00 Кухињица р.	10.00 Кухињица р.
10.30 Путујуће приче р.	12.00 Вести	09.35 Серија	10.00 Биографије познатих	10.30 Кућица у цвећу р.	10.30 Србија коју волим р.	10.30 Ноге на путу р.
11.00 Документарна серија	12.05 Кухињица	10.00 Кухињица	11.00 Кућица у цвећу	11.00 Кад кажете...	11.00 Документарна серија р.	11.00 Документарна серија р.
12.00 Вести	12.35 АБС шоу	11.00 Нокаут р.	11.30 Лек из природе	12.00 Вести	12.00 Вести	11.55 Хит дана
12.05 Кухињица	13.00 Музички програм	12.00 Вести	12.00 Вести	12.05 Кухињица	12.05 Кухињица	12.00 Вести
12.35 Кућица у цвећу р.	14.00 Станје ствари р.	12.05 Шумадијски праг у гостима	12.05 Шумадијски праг у гостима	12.35 Стаклено звоно р.	12.35 Агро дневник р	12.05 Кухињица
13.00 Музички програм	15.00 Цртани филм	13.00 Дан Србије у Палестини р.	13.00 Дан Србије у Палестини р.	13.00 Музички програм	13.00 Музички програм	12.35 Култура р.
14.00 Комунални сервис р.	15.30 Атлас р.	13.30 Кућица у цвећу	14.00 Раднички - Сплит (снимак кош, утакмице)	14.00 Shopping avantura р.	14.00 Раднички - Војводина (снимак руком, утакм.) р.	13.00 Музички програм
15.00 Цртани филм	16.00 Вести	13.30 Fashion files	16.00 Вести	15.00 Цртани филм р.	16.00 Вести	14.00 Здравље је лек р.
15.30 Раскршћа р.	16.05 Обалска стража р.	14.00 Shopping avantura	16.05 Земљотрес у Њујорку 1.део	15.30 G.E.T. Report	16.05 G.E.T. Report	14.30 Сутрађани р.
16.00 Вести	17.00 Моја Шумадија	15.00 Документарни програм	18.00 Нокаут	16.00 Вести	16.35 Илузиониста р.	15.00 Цртани филм р.
16.05 Обалска стража р.	18.00 Fashion Files р.	16.00 Вести	18.30 Улови трофеј	16.05 Обалска стража р.	17.00 Мозаик	15.30 Супертехнополија р.
17.00 Мозаик	18.30 Мобил Е	16.05 Њушало	19.00 Хроника 1	17.00 Мозаик	17.00 Мозаик	16.00 Вести
18.00 РТК Путотис	18.50 Хит дана	18.00 Људи од 100 петљи р.	19.30 Цртани филм	18.00 Србија коју волим	18.00 Ноге на путу	16.05 Обалска стража р.
18.30 Мобил Е	19.00 Хроника 1	19.00 Хроника 1	20.00 Стаклено звоно	18.30 Мобил Е	18.30 Мобил Е	17.00 Мозаик
18.50 Хит дана	19.30 Цртани филм	19.30 Цртани филм	20.30 Најсмешније животиње	18.50 Хит дана	18.50 Хит дана	18.00 Земља живих
19.00 Хроника 1	20.00 Станје ствари	20.00 Лек из природе	21.00 Концерт	19.00 Хроника 1	19.00 Хроника 1	18.30 Мобил Е
19.30 Цртани филм	21.00 Обалска стража	21.00 Илузиониста	22.00 Хроника 2	19.30 Цртани филм	19.30 Цртани филм	18.40 Хит дана
20.00 Станје ствари	22.00 Хроника 2	22.00 Концерт	22.30 Култура	20.00 Здравље је лек	20.00 Сутрађани	19.00 Хроника 1
21.00 Обалска стража	22.30 Мегафон Music	22.00 Хроника 2	23.00 Земљотрес у Њујорку 2.део	20.30 Сутрађани	20.30 Сутрађани	19.30 Цртани филм
22.00 Хроника 2	00.00 Вести	22.30 АБС шоу	00.00 Вести	22.00 Раднички - Војводина (снимак рукомет, утакм.)	21.00 Обалска стража	20.00 Комунални сервис
22.30 Мегафон Music	00.05 Хит дана	01.00 Хит дана	01.00 Хит дана	22.30 Документарна серија	22.00 Хроника 2	20.00 Обалска стража
23.30 Атлас				23.00 Нокаут	22.30 Документарна серија	22.00 Хроника 2
00.00 Вести				23.30 Земљотрес у Њујорку 2.део	23.30 Марбо Интермејор Економија (мали фудбал, снимак) р.	22.30 Документарна серија
00.05 Хит дана				00.00 Вести	00.00 Вести	23.30 Раскршћа
				00.05 Хит дана	00.35 Хит дана	00.00 Вести

■ филм □ серија

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

www.rtk.co.rs

У четвртак, 13. децембра 2012. године, у 12 сати, на старом гробљу у Бечевици, обележавамо четрдесет дана нашем

Тимотијевић Чеди

1944 – 2012.

С љубављу, поштовањем и поносом, чувамо успомену на тебе.

Твоји: супруга Љиља, ћерка Јелена, зет Саша и унуке Кристина и Мина

Дана седмог децембра 2012. године навршавају се три тужне године од одласка

Руже Ђурђевић

Ти си била наша дика и понос.

Твоји најмилији: унук Вељко, ћерка Јасмина и супруг Миливоје

Дана седмог децембра 2012. године навршава се пет тужних година од смрти наше

Марине Симоновић Ђурђевић

адвокатица

Ти си била наша дика и понос.

Твоји најмилији: син Вељко, отац Миливоје, сестра Јасмина

Много нам недостајеш

Душан Ђорђевић Дуца

инж. организације рада
10.12.2010 – 10.12.2012.

Празнина коју осећамо је вечна, туга непрестана, љубав бескрајна.

Твоји брат Милан и сестре Душа и Миланка са породицама

11.12.1996 – 11.12.2012.

Павловић Мира

1940 – 1996.

*Пролази време, шућу не брише.
Сећање на тебе, боли све више и више.
Зашто је судбина таква била,
Зашто, је, злато, нас раздвојила.*

Воли те твој Жика

У понедељак, 10. децембра 2012. године, биће пола године од смрти

Драге Марковић

1923 – 2012.
из Кормана

Помен је на гробљу у Корману од 12 часова.

Успомену чувају: кћерка Љубица, син Драгутин, снаха Гордана, унука Маја и унук Предраг

Ђорђевић Душан

10.12.2010 – 10.12.2012.

Нема сузе која те може оплакати, нити времена које те може заборавити. У срцима нашим твоје место стоји и вечно ће да боли. Остаћеш вечно вољен и никад заборављен.

Тугују: супруга Јула, син Тоша, снаја Гоца и унука Милица

др Јелена Ђоковић

1968 – 2012.

Сестрице моја мила, била си човек какви ће људи тек бити.

Заувек са тобом
твој брат Пеђа Чановић

Завршио се један частан живот. Умо је мој супруг

мр Бошко Цветковић

1926 – 2012.

Сахрана је обављена првог децембра 2012. године у Крагујевцу на Варошком гробљу.

Боле, загрлио си ме тугом до краја живота. Твојим одласком мој живот губи смисао, јер без тебе је све ништа.

С љубављу, тугом и пијететом
супруга Томка

С поштовањем и тугом опраштамо се од

др Јелене Ђоковић

1968 – 2012.

Јелена, заборав не постоји. Сећања не бледе. Тугу и бол не брише време. Неизмерна љубав за тобом трајаће вечно.

Колектив Инфективне клинике

СКАНДИНАВКА

158	ЛИМИТЕД (СКР.)	ИРИДИЈУМ	ВАТЕР-ПОЛИСТА СА СЛИКЕ	ОНАЈ КОЈИ НЕШТО ЕМИТУЈЕ	ПОЛУ-КРУЖНА ТВРЉАВА	ОБЛАСТ У АЛЖИРСКОМ ДЕЛУ САХАРЕ	ГЛУМАЦ МУСТАФА	УТРИНА, ЛЕДИНА
ЛИЦЕ КОЈЕ ОТПРЕМА РОБУ								
СТИХ ОД ТРИ СТОПЕ								
ДИНАР		ПОЉАНА ИМЕ ГЛУМЦА МАРВИНА						
	ПИСАЦ ЛИТЕРАТА ЈАДРАНСКО ОСТРВО							
ПРОИЗВОЂАЧИ ЦИПЕЛА								
РИЗМА		ГЛУМАЦ МОРГАН ЧЕШКО МУШКО ИМЕ						
ГРАДУ ЧАДУ				НЕПЕР УСАМЉЕ- НОСТ (МН.)		ВАЉЕВО КЛУБ ВАТЕРПО- ЛИСТЕ СА СЛИКЕ		
МАСНЕ НАСЛАГЕ					РУДАРСКИ ИНСТИТУТ ОРГАНИ ЗА ЛЕТЕЊЕ КОД ПТИЦА			НАНОВО, ИЗНОВА
	ДИСКО КЛУБОВИ ГАДНА, НЕВАЉАЛА ЖЕНА							
ВРСТА ДИВЉЕ МАЧКЕ								СУМПОР ДРЖАВ- НИЦА ФИЛИПИНА КОРАСОН
ВИЗАН- ТИЈСКИ ИСТОРИЧАР								
ДИВИЗИЈА		ГЛОМАЗНЕ КОРИСТ, ДОБИТ						
СТУПИТИ У ПРОСТО- РИЈУ				ЧИСТО, ЈАСНО (ТУР.) АЛ ПАВИНО				
РАДОСЛАВ ОДМИЛА					БОЈА ЗА КОСУ, КАНА РЕОМИР			
ЕРБИЈУМ			СТАРЕ- ШИНА КА- ТОЛИЧКОГ САМО- СТАНА					

АСТРО ОСМОСМЕРКА

У мрежи осмосмерке су уписани појмови из астрологије. Када их све пронађете, преостаће вам десет слова која, читана редом, дају решење осмосмерке.

И	Т	К	Е	П	С	А	Р	К	А	Н	А	Р	У
А	Т	Р	А	К	А	К	С	Е	Б	Е	Н	Р	Ц
Е	И	Д	Е	Р	Г	Ч	А	Г	А	В	З	Б	Ј
В	Л	И	В	О	Ц	А	П	Ђ	С	К	Е	П	А
С	И	Б	Р	О	К	Т	С	С	У	Н	Ц	Е	Х
Ш	Л	Е	Т	Е	Н	А	Л	П	Е	К	Ш	У	М
А	К	Е	О	Т	П	Н	П	Д	О	Н	Л	К	Ц
Д	И	О	Ф	К	Н	В	У	Е	Г	Е	И	Ц	Е
У	Ф	П	Р	А	А	О	Л	К	Р	Б	К	А	С
Т	Е	Е	О	П	Д	Н	Ц	А	И	О	А	Р	Е
И	Л	Т	Т	Е	И	С	Р	Д	В	С	Р	А	М
Т	А	А	С	Т	Р	О	М	А	Н	Т	И	Ј	А
А	М	О	Е	К	В	И	Н	О	Ц	И	Ј	У	М
Л	И	Ј	М	Ч	Д	И	А	Н	А	М	Е	Г	А

АПЕКС - АРКАНА - АСПЕКТИ - АСТРОМАНТИЈА - АФЕЛ - БИК - ВАГА - ВИРГО - ГЕМА - ГРЕДИ - ДЕКАДА - ДЕНЕБ - ДИАНА - ЕКВИНОЦИЈУМ - ЕПАКТ - ЗЕЦ - ЈАРАЦ - ЈУГ - КАПЕР - КУЉА - ЛАВ - ЛАТИТУДА - ЛИЛИТ - МАЛЕФИК - МАРС - МЕСЕЦ - МЕСТО - МУШКЕ ПЛАНЕТЕ - НАДИР - НЕБЕСКА КАРТА - НЕБО - ОВАН - ОРБИС - ОСНОВНА ТАЧКА - ПАД - ПАС - ПАЦОВИ - ПЕТАО - РАК - СУНЦЕ - УРАН - ХАЈЦ - ЧВОР - ШКОРПИОН.

ИСПУЊАЉКА

Ако правилно решите испуњаљку, у означеним пољима добићете називе две европске државе.

1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					

ВОДОРАВНО:

1. Скупљачи уличних паса, 2. Прибор за предење, 3. Музеј у Санкт Петербургу, 4. Наше женско име, 5. Врста биљке, желудњак, 6. Мешавина разних пића (мн.), 7. Лице без домовине.

СЛОГОВИ: А, ВРЕ, ГА, ДРА, ЕР, КОК, ЛИ, МИ, НА, НИК, НО, ПА, РИ, СР, ТАЖ, ТЕ, ТЕ, ТЕ, ТРИД, ЧА, ШИН.

СУДОКУ

НИВО ТЕЖИНЕ: средњи

	9	3		7		5	
6	7	4	8			1	2
	5	1		6		4	
					5	9	
4	2	6					
			6		4	7	
7	3	9					
				2	3		
			3				4

НИВО ТЕЖИНЕ: тешки

	4			3			
					1	3	8
		8		2			
	3	1			4	9	
		6					
5				4			2
		2	8				7
8				7	6	2	
4							

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

СКАНДИНАВКА: ака, рар, три, он, кен, ава, радисава, плави нил, и, растоп, вентили, лена олин, озеблина, гу, аа, иц, овај, рс, т, кипети, имућно, з, пер, ону, кармина, иступ, сн, пе, месец, осванути.

БЕЛА УКРШТЕНИЦА: драшко, експлозив, атри, бачваре, акр, в, антун, о, операт, атм, ећим, свећа, и, луис хамилтон, дак, арсен, ана окса, са, цб, подлистак, рап, кемал, искитити се, р, аро, становати, витез, татарин, но, инс, илири, иранит.

МАГИЧНИ КВАДРАТ: макс ауб, ајванхо, квандор, сандила, антифан, ухоложа, боранац.

СУДОКУ: а) 287-519-643, 369-428-571, 145-376-829, 516-794-382, 932-185-764, 874-263-915, 491-637-258, 658-942-137, 723-851-496. б) 283-645-197, 149-278-356, 765-139-284, 427-916-835, 938-752-641, 516-384-972, 892-567-413, 671-493-528, 354-821-769.

ЈЕДАН ЈЕ ЖЕЉКО КАПИТЕН, АЛИ БУКВАЛНО

Фото: fkradnicki.com

ФУДБАЛ

РАДНИЧКИ 1923 - ЈАВОР 1:2

Ја би ту свашта дир'о

КРАГУЈЕВАЦ - Стадион: "Чика Дача". Гледалаца: близу 2.000. Су-дија: Бошко Јованевић (Ужице). Сирелци: Милошевић у 26. мину-ту за Раднички 1923, Миловано-вић у 60. и Елиомар у 89. минути за Јавор. Жути картиони: Пејро-нијевић и Буричковић (Раднички 1923), Остојић, Милинковић (Ја-вор).

РАДНИЧКИ 1923: Кнежевић, Варјачић (од 84. минути Зорано-вић), Фејса, Ојашевић, Милоше-вић, Недовић (од 74. Сикимић), Пе-јронијевић, Пејровић, Милошко-вић, Буричковић (од 69. Симоновић, Сјалевић).

ЈАВОР: Николић, Миловић, Мо-мчиловић, Новаковић, Влашић, О-стојић, Видић, Милинковић (од 85. Ђокић), Елиомар, Миловановић (од 90. Колаковић), Јосовић (од 67. Ми-шић).

ДА ће се јесења полусезона 2012/13. Радничког 1923 углав-ном помињати по лошем, није де-мантовала ни последња утакмица, односно пораз у дуелу са Јавором

- 1:2. Заправо је само у потпуно-сти потврдила све слабости тима "црвених", приковала их на пози-цију која значи испадање из Супер лиге, те додатно разочарала и ова-

ФОРМИРАНА "РАДНА ГРУПА"

Потрага за председником

КАКО је Фудбалски клуб Раднички 1923 већ неко време без предсе-дника после оставке Небојше Васиљевића, увелико се ради на томе да му се пронађе наследник. Ипак, то не иде ни мало лако, заинтересованих за челно место "црвених" нема, чак ни након састанка у Скупштини гра-да, где је, независно, лично градоначелник понудио руководећу функ-цију неколици кандидата.

Зато је до нове Изборне скупштине пронађено прелазно решење у формирању Радне групе, коју чине Живорад Нешић, Живорад Јовано-вић и Златко Милић. Њен примарни задатак биће да припреми седни-цу и формира листу потенцијалних кандидата за председника.

В. У. К.

ФУТСАЛ

ЕКОНОМАЦ - ВРАЊЕ 11:1

Увежбавање за дерби

УТАКМИЦА другог кола изме-ђу Економаца и Врање је кратко тра-јала, у односу на уобичајено вре-ме. Ето и то је могуће у фудзалу. Да подсетимо, у фудзалу се рачу-на само ефективна игра као у ру-комету или кошарци, на пример. Зашто то кажемо. "Студенти" су толико били доминантни, да су држали лопту у свом поседу гото-во 80 одсто игре, без "празног" хо-да, па је укупно гледајући времен-ски све брзо било готово.

Први део игре домаћин је ефи-касно решио у своју корист са 5:1. То је тренеру Ивану Божовићу о-могућило да уведе млађе играче, Весића, који се два пута уписао у стрелце, младог Радина, који је та-кође постигао гол, а одличан је био и резервни голман Јовановић, чијих је пар интервенција врхун-ски изведено. Божовић је, из свих наведених разлога, врло рано, већ на почетку другог полувремена, пробао и тактику играња са игра-чем уместо голмана, доделивши ту улогу Рајчевићу.

Оно што посебно радује у игри Економаца, а што је очигледно ре-зултат играња у Лиги шампиона, јесте заиста видан напредак и ква-литет који играчи показују на те-

рену. Маестралне акције у којима су учествовали Грчић, Бојовић, Рајчевић, Коцић и остали, заиста су нешто због чега се долази на о-вакве утакмице. Ипак, кад смо већ код тога, публике је било мало. У-спео сам да пребројим, те вечери, тачно 154 посетиоца. Али, то је што је, а зашто и како...

Оно што сада следи је први окр-шај два љута ривала у овој сезони, Економаца и Марба. Ова утакмица трећег кола Прве фудзал лиге, за-казана је за понедељак, 10. децем-бар, од 20 и 30, у београдској хали "Шумице".

С. М. С.

ПРВА ФУТЗАЛ ЛИГА СРБИЈЕ

2. КОЛО: Економица - Врање 11:1, На-исус - Колубара 3:1, Смедерево - Марбо 0:0, Бечеј - Танго Лиман 6:4, Пирот - Ко-перникус 3:0.

Економица	2	2	0	0	14:1	6
Наисус	2	2	0	0	6:3	6
Марбо	2	1	1	0	3:0	4
Колубара	2	1	0	1	9:6	3
Танго Лиман	2	1	0	1	10:8	3
Пирот	2	1	0	1	3:3	3
Бечеј	2	1	0	1	9:12	3
Смедерево	2	0	1	1	0:3	3
Коперникус	2	0	0	2	2:6	3
Врање	2	0	0	2	3:17	3

3. КОЛО: Марбо - Економица, Колу-бара - Пирот, Танго Лиман - Наисус, Вр-ање - Бечеј, Коперникус - Смедерево.

КРАГУЈЕВЧАНИ ЦИЉАЈУ ДУПЛУ КРУНУ

Опет - на све

СВЕ се сада у Економцу окренуло домаћим такми-чењима. Обавезе у првенству, а касније и у нацио-налном Купу, сада су број један, јер потврда квали-тета следи и на нашој сцени, која у овом случају значи нову шампионску титулу, односно освајање визе за следеће поглавље у европском такмиче-њу.

Знамо да се од нас увек оче-кује максималан домет, и за-то у клубу радимо на стварању такве атмосфере и екипе већ годинама. Ништа друго, нарав-но, осим поновне титуле прва-ка у првенству нас се не тиче, а ове сезоне покушаћемо и да освојимо Куп, како би се, ко-начно, окитили са две круне у фудзалу.

Амбиције су проистекле из онога што радимо год-инама. Мислим да смо сад још зрелија екипа, физички спре-мна, а све то нама улива и јед-ну врсту сигурности. Свакако, свиме овим што сам рекао не желим да потценим ни једног противника, ни једну екипу у првенству - речи су професора Верољуба Дугалића, предсе-дника Управног одбора Економ-ца.

Мишљење тренера Економ-ца Ивана Божовића у потпуно-

ВЕРОЉУБ ДУГАЛИЋ

ИВАН БОЖОВИЋ

Ђурђевић се предомислио

Иако је при доласку међу "црвене" изјављивао да се захваљује свом претходнику Славенку Кузељевићу на одличној селекцији тима, те да је уверен да се ради само о претходном тиму и ложиој форми фудбалера Радничког, и да састав којим се располаже заслужује далеко више од борбе за оцшанак, сада је нови тренер Радничког, Дејан Ђурђевић, променио сстав. Одмах након дуела са Јавором, на конференцији за штампу, између осталог рекао је:

- Морамо да извршимо темељну реконструкцију играчког кадра, ако се жели да у другом делу направимо нешто значајније.

ко све малобројније гледаоце на "Чика Дачи".

Ни овога пута, истина, није из-остала жеља домаћих да савлада-ју ривала, али је недостајало оно што и током целе јесени, а ствар-но још од половине пролећа 2012 - права игра, чврста, бескомпро-мисна, са ставом победника.

Тако смушени, плус оптереће-ни императивом победе, домаћи играчи пружили су, рекло би се, лошију партију него икада до са-да. Јесу повели, али сем тога ма-ло су шта још урадили. Готово све време Ивањичани су их притиска-ли на средини терена, а затим дум-и прецизним пасовима предочавали какве су им намере. Два нартаја гостију уследила су у ра-ној фази игре. У 6. минуту са дис-танце шутирао је Елиомар, а два минута потом Јосовић бива гла-вом непрецизан са петерца нашег тима.

Ипак, сасвим ненадано, корнер из 26. минута претвара се у вођ-ство "црвених". Буричковић је од-лично извео ударац са десног уг-ла, а у голгетерској улози успешан бива штопер Крагујевчана Жељко Милошевић, који је са неколико метара лопту главом послао у мре-жу.

Иако је иницијатива и у настав-ку била на страни Јавора, умало

да у 57. минуту домаћин удвост-ручи предност, када Милошковић не користи изгледну шансу. Као по правилу, уследила је казна. Не-успела офсајд замка омогућила је Миловановићу да лобује нашег голмана Кнежевића и изједначи скор. Страх у кости Радничком у-вукла је и потоња позиција Осто-јића, који се наместио за шут, али је, срећом, у крајњем моменту до-бро реаговао Оташевић и избио лопту из непосредне близине свог гола.

Сада већ изгледни реми, који никако није могао да задовољи а-петите домаћина, тренер Раднич-ког Ђурђевић покушао је да прет-вори у коцкање за толико жеље-ном победом већ виђеним потези-ма у претходним колима, па је наново Спалевићу у шпицу при-додиа резерве Сикимића и Зора-новића. Али, "тотална офанзива" ништа добро није донела. Само је потпуно отворила пут ка нашем голу, што је исконстрирао гост и мало пред знак судије за крај сус-рета, преко Елиомара стигао до победе.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

15. (последње јесење) КОЛО: Раднички 1923 - Јавор 1:2, Нови Пазар - Хајдук 0:2, Црвена звезда - Војводина 0:3, Доњи Срем - Јагодина 0:2, Раднички (Н) - Рад 1:1, Смед-ерево - Слобода 0:1, Спартак - Партизан 2:2, БСК - ОФК Београд 0:2.

Партизан	15	12	1	2	45:12	37
Црвена звезда	15	10	1	4	31:22	31
Јагодина	15	9	2	4	17:10	29
Војводина	15	7	7	1	13:7	28
Рад	15	7	4	4	18:11	25
Јавор	15	7	2	6	22:14	23
Слобода	15	6	5	4	19:20	23
Спартак	15	6	4	5	21:16	22
ОФК Београд	15	6	3	6	19:16	21
Нови Пазар	15	3	6	6	17:20	15
Доњи Срем	15	4	3	8	13:20	15
Раднички (Н)	15	3	5	7	14:27	14
БСК	15	4	2	9	14:34	14
Хајдук	15	3	4	8	14:20	13
Раднички 1923	15	2	6	7	12:22	12
Смедерево	15	1	5	9	6:24	8

Пролећни део првенства почиње 27. феб-руара 2013. године.

Још кад је у надокнади времена Зорановић пропустио колосалну шансу за ново изједначење, разо-чарање је комплетирано. На тере-ну, клупи "црвених", а посебно на трибинама, одакле су ушпи парали звиждуци и громки повици "Црв-ених ђавола", најватренијих при-сталица Радничког - "Скитите дресове".

В. У. К.

сти се подудара са амбицијама клупског руководст-ва.

- Систем такмичења је променљив и мењао се, сети-ће те се, пре пар година како и на који начин, и због чега. Што се нас тиче, лигашки, ово првенство нема неки значај. Одиграћемо све утакмице на максимал-ном нивоу, а једино што нам је важно то је завршница лиге, тачније плеј офа и нацио-налног Купа, у априлу и мају следеће године.

Имамо довољан број играча на располагању, тако да ћемо се трудити да увек будемо што одморнији како би све снаге скоцентрисали на освајање ду-пле круне.

И став најбољег играча Ср-бије и тренутно првог стрелца Економаца, Младена Коцића, популарног Ципија, нагиње на исту страну:

- Првенство некако освоји-мо, али Куп никако, па се на-дам да ћемо то у овој сезони исправити. Првенство нам је важно због изласка на евро сцену и играња у Лиги шампиона, па са тим не-ма цењкања. Мислим да ове године, од осталих еки-па, треба издвојити нишки Наисус и Бечеј, јер су се озбиљно спремиле за ово првенство, и, наравно, ни-када не треба потценити београдски Марбо.

Генерално гледајући шта Економица доноси Крагу-јевцу, мислим да заслужује подршку и надам се да ће ово постати клуб где ће за пар година играти неки но-ви фудзалски клинци - конкретан је Ципи.

Први део првенства, иначе, који је ове године кон-ципиран тако да почне по завршетку Светског првен-ства у малом фудзалу на Тајланду, прави паузу од 21. децембра до 11. јануара. Економица, поред дуела са Марбом у Београду, очекује још утакмица са Бечејем у Крагујевцу и Коперникусом у Нишу, а прву у на-редној години одиграће код куће, то са једним од конкурената за врх табеле, нишким Наисусом.

С. М. С.

МЛАДЕН КОЦИЋ

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ

Најбоље
наше
Маичке

Фото: wildcats.rs

ПОСЛЕ тријумфа на првом женском турниру америчког фудбала летос у Новом Саду, крагујевачке Дивље Маичке своју суперприорност показале су и на другом, одржаном у недељу у крагујевачкој хали „Гордана Богојевић“ у Великом Парку.

Учествовало је четири екипе, а играло се по једнокружном бод систему. Домаће играчице савладале су Краљево - 14:12, Кикинду - 22:7 и на крају београдске Вучице са 32:6.

Уз то, признање за МВП турнира припало је Крагујевчанки Тањи Обрадовић.

М. М.

БОКС

Судије за
Словенца

ЈЕДИНИ представник крагујевачког бокса на 56. „Мечу шампиона“ за златну рукавицу, Ненад Васић, изгубио је у полуфиналном дуелу са словеначким представником Денисом Звером у категорији до 60 килограма. Судије су бодовале меч са 13:14 и тако спречиле члана Радничког да боксује у финалу. Иначе тај сусрет одржан је у Лазаревцу, док је домаћин финалу био земунски „Пинки“.

За најбољег такмичара, после дуго времена, проглашен је страни боксер. То је Отенг Отенг из Боцване, иначе учесник Олимпијских игара у Лондону, који је у мува категорији савладао Милоша Балтића из краљевачког Металца.

Рођендан у
Парку

ПОВОДОМ 72 године постојања организованог боксерског спорта у Крагујевцу, а прва ревија одржана је 7. децембра 1940. године, Боксерски клуб Раднички организоваће десето коло Шумадијске лиге, такмичења у коме се налази на челу табеле.

Сусрет боксера клубова из региона и гостију одржаће се у суботу, 8. овог месеца, у хали „Гордана Богојевић“ у Великом Парку од 17 сати.

М. М.

ОДБОЈКА

WIENER STÄDTISCHE ЛИГА

8. КОЛО: Спартак (Љ) - Раднички Кредит банка 3:2, Млади радник - Рибница 0:3, Спартак (С) - Партизан 3:0, Црвена звезда - Железничар 3:0, Војводина - Ђердап 3:2.

Црвена звезда	8	8	0	24:6	23
Ђердап	8	6	2	21:10	19
Раднички КБ	8	4	4	19:16	14
Млади радник	8	4	4	16:13	13
Војводина	8	3	5	19:17	13
Рибница	8	4	4	16:15	11
Спартак (Љ)	8	4	4	13:15	11
Спартак (С)	8	4	4	14:17	10
Партизан	8	2	6	8:19	6
Железничар	8	0	8	2:24	0

9. КОЛО: Раднички Кредит банка - Црвена звезда, Ђердап - Спартак (С), Железничар - Војводина, Рибница - Спартак (Љ), Партизан - Млади радник.

ПРВА ЛИГА - Ж

Раднички
играо
за Смеч

И ПОРЕД тога што је изгубио од Црнокоге у Косјерићу, Раднички је постигао изузетно важан резултат за своје суграђанке у борби за пласман у елиту. Наиме, освајањем бода повећао је заостатак својег ривала у односу на водећи Смеч 5 на два бода, што свакако може бити веома битно у коначном расплету на пролеће. Резултат по деоницама гласио је 22:25, 23:25, 25:18, 25:13, 26:14. Само кретање резултата говори да су се девојке из Крагујевца бориле док су имале снаге у сусрету са, мора се рећи, квалитетнијим ривалом.

Лидер није пропустио да забележи нови тријумф на свом терену, мада је изгубио један сет. Резултат је био 25:17, 22:25, 25:18, 25:17. Исти резултат имао је Крагуј, који је сигурно најпријатније изненађење у лиги, такође у Крагујевцу. Пао је Футог, а омер по сетовима био је 25:23, 32:30, 23:25, 25:16.

Овдашње екипе тако су наставиле да доминирају у Првој Б лиги. Смеч је први, Крагуј трећи, а Раднички се налази на четвртном месту на табели. У наредном колу Смеч 5 гостује Футогу, Крагуј Лазаревцу, а Раднички дочекује Таково из Горњег Милановца.

М. М.

СПАРТАК (Љ) - РАДНИЧКИ КРЕДИ
БАНКА 3:2Распродаја се
наставља

ЉБИГ - Сала: ОШ „Сава Керковић“. Гледалаца: 150. Судије: Давидовић и Ђук (Београд). Резултат по сетовима: 23:25, 23:25, 25:23, 25:21, 15:13.

СПАРТАК (Љ): Пајић 16, Косић 6, Зиндовић 21, Турањанин 15, Карушић 11, Познић 14, Смиљанић (либеро), Рагосављевић, Мајџан, Гајевић, Гајић, Милосављевић.

РАДНИЧКИ КРЕДИ БАНКА: Ђировић 11, Н. Стевановић 22, Р. Стевановић 10, Илић 2, Чедој 23, Благојевић 2, Панићелић (либеро), Јовановић, Раговић 3, Перовић, Вуловић, Пројић.

КРИЗА у којој се налази екипа из Крагујевца све је очигледнија. Нешто слично, боље рећи истоветно утакмици у Суботици, догодило се и у Љигу. После вођства од 2:0, следи тотална конфузија у игри нашег тима и још један пораз. Када се томе дода преокрет просечног Младог радника прошле недеље у „Језеру“, може се слободно рећи да менталитет и приступ играча обавезама нити је победнички, нити је на професионалном нивоу.

Утакмица је, гледано са стране, била веома узбудљива и неизвесна.

ЧЕЛИНЦ КУП

У земљи
лала

ПОСЛЕ победе над Хипом у првом колу такмичења у Челинц купу, крагујевачки састав доспео је у наставак такмичења. Синоћ је у „Језеру“ одигран први меч шеснаестине финала у коме је ривал био холандски Орион из Дотингема.

У среду Раднички Кредит банка игра реванш у земљи лала, а уколико оба тима остваре по једну победу, као и у претходном колу у Аустрији, одлучиваће „златни“ сет Меч се игра од 19 сати и 30 минута у хали „Розенгарден“, а суде га Румун Поп и Хрват Брлаш.

М. М.

Оно што би требало да краси Раднички, било је очигледно у том периоду. И поред не баш квалитетне игре, екипа је успела да поведе са два нула и, чинило се, приведи посао крају. Међутим, домаћи се нису предавали, па су успели најпре да у драматичној завршници трећег сета смање, а у четвртном и изједначе скор, уз нешто мање мука. Тај брек јесте био неизвештан, али се видело да је полет, елан, храброст и жеља јача код Љижана. Наши момци били су збуњени, пословично незадовољни, али право објашњење је - недовољно квалитетни.

Утакмица у којој се, ипак, све може исправити и надокнадити је за викенд, када у Крагујевац долази непоражни лидер на табели и актуелни шампион државе, београдска Црвена звезда.

М. М.

РУКОМЕТ

ПАС АЕРОПОС - РАДНИЧКИ 26:33

Начињен
европски корак

ЕДЕСА - Гледалаца: 420. Судије: Б. Фризер и Л. Фризер (Чешка). Исклучења: Пас Аеројос 6, Раднички минути 4. Седмерци: Пас Аеројос 1/1, Раднички 4/2.

ПАС АЕРОПОС: Кошсифас, П. Цуварас 5, Гизму 2, Петридис 1, Т. Цуварас 1, Кралс 4, Кириаку, Ангрејић 5, Вафеидис, Цајас 1, А. Арванитидис, П. Арванитидис 4, Мојсијос 3, Родобитис.

РАДНИЧКИ: Пралица 4, Рагеновић 1, Јанићијевић, Филип 5, Мандић, Лекић, Стевановић 1, Петровић, Милинчић 2, Симић 1, Милошевић 1, Николић 5, Томић 4, Гемалевић, Босић 4, Рајичевић 5.

НИЈЕ смело, а ни било проблема да рукометаши Радничког, после реванша у Грчкој, стигну до четвртфинала Челинц купа. Крагујевчани су рутински одрадили гостовање у Едеси, где су наново напунили мрежу домаћег Пас Аеропоса - 33:26 (14:12).

Сусрет прелиминарних крагујевачки, када су Грци у првих пола сата игре и пружали какав-такав отпор, да би у наставку дуела до потпуно изражаја дошао далеко већи квалитет нашег састава. Управо то је и био разлог да се у овом двомечу, иако се радило о осмини финала европског купа, могло да комбинује на терену, те у игру уводе и обично резервни играчи. С тога се на овом гостовању у листу

ОД ЧЕТВРТА ДО ЧЕТВРТА

СУБОТА

КОШАРКА: Раднички - Силић, хала „Језеро“ (17.00)

БОКС: Девеио коло

Шумадијске лиге, хала „Гордана Богојевић“ (17.00)

ОДБОЈКА (Ж): Раднички - Таково (Горњи Милановац), сала ОШ „Стијанслав Сремчевић“ (19.00)

НЕДЕЉА

КОШАРКА (Ж): Шумадија - Јагодина, хала „Гордана Богојевић“ (17.00)

ОДБОЈКА: Раднички Кредит банка - Црвена звезда (Београд), хала „Језеро“ (20.00)

КУП СРБИЈЕ

Успешно, до пола

ПРОТЕКЛЕ седмице одигране су утакмице четвртфинала Купа Србије, а крагујевачки клубови прошли су како је очекивано.

Код мушкараца Раднички Кредит банка је у Јагодини савладао истоименог „Фењераша“ источне групе Друге лиге максималним резултатом, по сетовима 25:20, 27:25, 25:15. Ривал је намуцио суперлигаша у прве две деонице, водио на другом техничком тајм ауту са 16:12, али је квалитетнији састав налазио пут до победе. Термини четврт финала, у коме се играју два меча, су 25. и 28. децембар.

Са друге стране, девојке из Смеча 5 нису успеле да изненаде Јединство на свом терену. Ужичанке су добиле меч са 3:0, по сетовима 25:22, 25:18, 25:18, и тако прошле у наставак такмичења.

М. М.

ВАЊИ УДОВИЧИЋУ ПРВИ КОМПЛЕТ КЉУЧЕВА

ВАТЕРПОЛО

И Фијат уз Раднички

ПОТПИСИВАЊЕМ уговора од стране генералног директора Компаније „Фијат аутомобили Србија“, Антонио Чезара Фераре и Небојше Здравковића, заменика градоначелника Крагујевца, прошлог четвртка највећа српска фирма придружила се спонзорском пулу Ватерполо клуба Раднички.

Наиме, овом приликом, клуб који се бори за титулу државног првака и Куп Европе, добио је на поклон од крагујевачког произвођача пет возила - по два „гранде пунта“ и „фијата 500Л“, као и комби „фијат дукато“.

Свечаном чину потписивања уговора присуствовали су и ватерполисти предвођени тренером Дејаном Удовичићем и капитеном Вањом Удовичићем, који је на лепе речи упућене од стране челника ФАС-а, да се „најбољи удружују са најбољима“, рекао да се нада да ће Раднички сазрети сличном брзином којом се Фијат развија, не само у Србији већ и у свету.

В. У. К.

стрелаца, „сукцесивно“, уписало чак 11 чланова табора „црвених“.

Жребање ривала за пролећно четвртфинале Челинц купа обављено је преkjуче, али су сада Радничком, ипак, у фокусу суперлигашке обавезе. Двонедељна првенствена пауза Крагујевчана, узрочкована евро наступом, приморала их да заостале првенствене мечеве игра средом, први јуче против Звезде, док им за викенд на мегдан стиге вицешампионски састав Војводине из Новог Сада.

В. У. К.

КОШАРКА

РАДНИЧКИ - ЗАДАР 92:79

Сигурица

КРАГУЈЕВАЦ - Хала: „Језеро“. Гледалаца: 1.600. Суђе: Војиновић (Црна Гора), Јершан и Вучковић (Словенија). Резултат по четвртинама: 28:22, 21:20, 23:17, 20:20.

РАДНИЧКИ: Миљеновић 1, Синовец 13, Ђајин 18, Марковић 6, Варга 7, Бирчевић 4, Борисов 7, Крсто-вић, Мијашиновић 5, Вајић 18, Драгојловић, Воршинић 13.

ЗАДАР: Микулић, Иванов, Башић, Тревис 14, Санто 3, Каширојил 8, Рамљак 7, Бркић 8, Красић 11, Ба-шур 7, Врбанц 11, Просиран 10.

ОЧЕКИВАНА и на крају убедљива победа Радничког над Задром, зачињена је била и извесном претњом гостију у првом полувремену. Играла су они тада прилично добро, нарочито у другој деоници, али нису имали снаге и квалитета да озбиљније угрозе бољу екипу. Домаћин, поново опхрван тешкоћама из здравственог билтена, успео је да са девет играча у ротацији, где је Миљеновић одиграо само завршницу, буде убедљив. На терен нису могли Брајан Еменинг због колена, као и Крстовић и Драгојловић, док Јовић није био у саставу.

Ипак, остали који су играли били су сасвим довољни. Разлика од два до седам поена одржавана је током друге деонице, а улазак у трећу био је феноменалан. Серија од 10:0 коначно је распршила задарске наде, а публици, која је то громогласно захтевала, приуштено је да ужива у егзибицији. Међутим, када се у томе претера, а то је био случај после 65:45 за Раднички, може бити опасно. Гости користе необавезну игру ривала, праве 0:12, али промашују одлучујућу тројку. Тада су се наши момци дозвали па-

И СИНОВЕЦ ЗАКУЦАО ЗАДРАНЕ

Фото: kkradnicki.rs

мети, спустили лопту и поново заиграли одговорно, што је одмах окренуло ситуацију.

Екипа је имала само четири грешке у односу на 14 ривала и чак 22 асистенције. Поново смо видели изванредног Александра Папина, који је у критичним тренуцима по своју екипу, када је резултат био 16:18, преузео одговорност и са две истрчане контре и две тројке у једва три минута одлепио резултатски свој састав.

У наредном колу на програму је још једна утакмица у Крагујевцу, а гост је Сплит. За млађе читаоце бивша Југопластика или ПП 84, некада троструки шампион Старог континента.

М. М.

ОВОГА ПУТА, „ЦРВЕНЕ“ СЕ РАДОВАЛЕ

по је видети два крагујевачка тима у најелитнијем рангу такмичења, још лепше пуне трибине. Само да је тако стално, а не само када играју међусобно.

И на крају пар речи о најбољима у овом сусрету. Николину Милић смо већ похвалили, постигла је 17 кошева и имала седам успешних скокова. Међутим, никако не би смели а да не поменемо одличну игру капитена Радничког Маријане Јовановић, која је дала девет кошева, али и била главни стожер игре „црвених“ и једна од најзапаженијих на терену.

Са друге стране, још једна одлична игра Христине Марјановић, најбољег стрелца дербија са 19 постигнутих кошева.

- Трудили смо се, желели смо победу, али ето. Имам утисак да су судије више навигале за њих. Мислим да ни ја нисам пружила игру каква се од мене очекивала и да сам делом крива за пораз своје екипе - рекла нам је видно разочарана и готово на ивици суза Александра Рачић, кошаркашица Шумадије.

Далеко ведрија, нормално, била је изјава Александре Катић, која се у Раднички вратила два дана уочи утакмице.

- Притисци уочи дуела био је огромно, а направили су га људи са стране. Али такви су градски дербији, ствар престижа. Дали смо заиста све од себе и мислим да смо заслужено победили

У суботу је на програму је 12. коло. Раднички је слободан, док ће Шумадија у хали „Парк“ угостити лидера првенства, тим Јагодине. Већ у среду игра се и 13. коло. Овог пута Шумадија ће бити слободна, док ће „црвене“ на паркету хале „Парк“ дочекати последњепласирани тим Челарева.

С. М. С.

МИЛИЦА, АЊА И ЈАНА

БАДМИНТОН

Ањи се позлатило

ОД осам младих крагујевачких играча, чланова Бадминтон клуба Равенс КГ, чак шесторо њих се са јуниорског „Змајевог турнира“ у Крушевцу вратило са медаљама. Најсјајније се домогла Ања Велемир, која је у финалу конкуренције девојчица до 13 година савладала клупску другарицу Милицу Соколовић.

На прошлосуботњем надметању, где је учествовало преко 60 такмичара из десет бадминтон центара Србије, сребрна одличја припала су још Мињи Миловановић (У11) и Јовану Бабајићу (У17), док су се бронзама окитили Јана Недељковић (У11) и Давид Ђусић (У17).

Наредног викенда, најмлађи чланови крагујевачког састава, заједно са вршњацима из репрезентације Србије, наступиће на међународном турниру у Будимпешти.

В. У. К.

СТРЕЉАШТВО

На корак до медаље

КРАГУЈЕВАЧКИ стрелац Милутин Стефановић освојио је четврто место на 36. „Трофеју Младости“, који је прошле недеље одржан у Загребу. Резултат више него коректан - 593 круга.

Међутим, други овдашњи представник, Стеван Плетикосић, нашао се тек на деветој позицији са истим скором. Разлог томе била је слабија завршница.

С. М. С.

РВАЊЕ

У одбрану титуле

У БЕОГРАД, на завршни турнир првенства државе у слободном стилу, где бране титулу у овој рвачкој дисциплини, рвачи Радничког путују овог викенда. Конкуренција ће бити жестока, јер је пријављено чак 20 екипа.

Ипак, очекивања Крагујевчана јесу да се нађу међу четири најбоље екипе, како би изборили плеј оф, са амбицијом да одбране титулу. Надметање најбоље четворке на програму је седам дана касније.

Млади у Украјини

КАДЕТИ и јунири рвачког клуба Раднички, учествоваће од 7. до 19. децембра на Међународном турниру у Украјини у грчко-римском стилу.

На великом интернационалном такмичењу за младе селекције наступиће 12 такмичара „црвених“, као и двојица судија из Крагујевца.

С. М. С.

АБА ЛИГА

11. КОЛО: Раднички - Задар 92:79, Сплит - Будућност 71:69, Црвена звезда - Широки 69:57, Олимпија - Цибона 87:82, Цедевита - Крка 98:78, Игокеа - Партизан 73:50, МЗТ Скопље - Солнок 87:53.

Игокеа	11	9	2	829:740	20
Партизан	11	8	3	820:792	19
Црвена звезда	11	7	4	879:798	18
Цедевита	11	7	4	827:808	18
Будућност	11	6	5	780:744	17
Раднички	11	6	5	878:843	17
МЗТ Скопље	11	6	5	767:764	17
Олимпија	11	5	6	848:827	16
Крка	11	5	6	765:807	16
Сплит	11	5	6	785:843	16
Широки	11	4	7	789:788	15
Цибона	11	4	7	801:812	15
Задар	11	3	8	803:859	14
Солнок	11	2	9	783:929	13

12. КОЛО: Раднички - Сплит, Задар - Солнок, Партизан - МЗТ Скопље, Крка - Игокеа, Цибона - Цедевита, Широки - Олимпија, Будућност - Црвена звезда.

СКИЈАЊЕ

За почетак - скромно

ПОСЛЕ готово пола године паузе у такмичењима и операције обе пете, Невена Игњатовић протекле седмице вратила се на беле стазе. Стартовала је на пет трка и забележила два пласмана. У такмичењу за Европа куп у шведском Вемдалену и норвешком Квитфјелу доскочила је у слалому на 25. место са 29,30 односно у велеслалому 44. са 42,74 ФИС поена, што је далеко од њених најбољих резултата.

На другом слалому у Шведској није завршила прву, док је у супер комбинацији и супер велеслалому у Норвешкој испала у другој, односно у првој вожњи.

М. М.

ЛОКАЛНИ ДЕРБИ ПРИПАО

КОШАРКАШИЦАМА РАДНИЧКОГ - 62:59

Старије - искусније

ПРАВИ кошаркашки дерби виђен је прошле суботе у хали „Парк“, између два крагујевачка прволигашка састава, Радничког и новајлије у овом рангу такмичења, Шумадије. Ову утакмицу 11. кола Прве А лиге, добиле су „црвене“ тесно, са 62:59.

Читав сусрет обиловао је пожртвовањем обе екипе, што је константно држало резултатску неизвесност. Тек пре краја прве четвртине, Раднички се одлепио захваљујући двема тројкама повратника у редове „црвених“ Александре Катић - 19:14. У наставку одлична игра Шумадије, коју је предводила, у том делу игре, незаустављива Христина Марјановић, за које кошаркашице из супротног табора готово да нису имале решење. На крају првог полувремена само кош предности за „домаћина“ - 33:32.

У наставку иста слика. Беспштедна борба са обе стране, с тим што су гошће у овом дуелу, екипа Шумадије, имале далеко већу подршку са трибина. Ипак, Раднички је за два-три коша увек био корак испред ривала. Овај период игре обележила је одлична Николина Милић, девојка која је ове сезоне дошла из Требиња, иначе некадашњи члан јуниорске и кадетске репрезентације Босне и Херцеговине.

У последњој четвртини Шумадија је у 32. минуту успела да дође и до вођства (49:48), али су тада нагло пале у игри, што су „црвене“ искористиле да серијом од 9:0 сигурније и смирење уђу у „врелу“ завршницу. Кључни момент можда се догодио на самом крају, код резултата 60:59 за Раднички. Искусна Јелена Првуловић предводила је напад „црвених“, о-

клизнула се, на моменат изгубила лопту, али се у дуелу са две играчице Шумадије боље снашла, сачувала лопту и њена екипа је поентирала за коначних 62:59. Да је изгубила лопту, ко зна како би се овај сусрет завршио.

Ипак, похвале за обе екипе. Ле-

ПРВА „А“ ЛИГА (Ж)

11. КОЛО: Раднички - Шумадија 62:59, Челарево - Студент 50:65, Беоцин - Стара Пазова 60:67, Црвена звезда - Србобран 85:77, Врбас - Јагодина 77:79. Шабац је био слободан.

Јагодина	10	9	1	769:692	19
Црвена звезда	10	9	1	822:647	19
Раднички	10	7	3	591:569	17
Шабац	10	6	4	645:629	16
Студент	10	5	5	631:655	15
Србобран	10	5	5	694:683	15
Врбас	10	4	6	707:733	14
Стара Пазова	10	4	6	670:688	14
Шумадија	10	3	7	705:736	13
Беоцин	10	3	7	643:700	13
Челарево	10	0	10	645:790	10

12. КОЛО: Шумадија - Јагодина, Врбас - Србобран, Црвена звезда - Стара Пазова, Беоцин - Студент, Челарево - Шабац. Слободан је Раднички.

FITNESS SHOP OLYMPIA SPORTSKA HRANA №1
Kod Vatrogasnog doma (034) 338 338

DIJAMANT

Za zdravlje naše dece!

HUMANITARNA AKCIJA

Nabavka opreme neophodne za zdravstvenu zaštitu dece

Kupovinom Dijamantovih margarina i majoneza u u objektima partnera akcije pomažete Domu zdravlja u Kragujevcu.

Proizvodi čijom kupovinom pomažete akciju: Classic majonez (100, 200 i 300ml), Classic i Dijavit margarini (250g).

www.dijamant.rs, besplatni info telefon: 0800 050 500

Partneri akcije:

IDEA

DIS

TEMPO

TEMPO
express

MAXI

MAXI

RODA
MEGAMARKET

NOVOGODIŠNJI

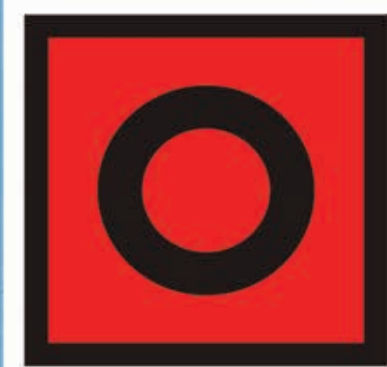
POPUSTI

KRAGUJEVAC PLAZA

H&O
Kragujevac

Kragujevac Plaza,
Bulevar kraljice Marije 56,
tel 064/ 82 137 93

H&O

Od
-25%

do

-40%

Akcija traje od 6. do 31.
decembra 2012.

